

EMERSON DODŽ

DOŠAO JE TIHO I UŠAO U LEGENDU

CENA 40 DINARA

BROJ 146

DOŠAO JE TIHO
I UŠAO U LEGENDU

ZLATO BELOG VUKA

★ **DOK HOLIDEJ** ★

EMERSON DODŽ

ZLATO BELOG VUKA

NIŠRO FORUM OOUR MARKETPRINT

**EDICIJA VESTERN ROMANA
DOK HOLIDEJ
Broj 146**

**Glavni i odgovorni urednik:
Svetozar TOMIĆ**

**Urednik:
Zorka ĆIRIĆ**

**Naslov originala:
Emerson Dodge
DEATH OF A LEGEND**

**Recenzija:
Radomir MILOSAVLJEVIĆ**

**Adaptacija i prevod:
Dragoslav MILOSAVLJEVIĆ**

**Lektor:
Zorka ĆIRIĆ**

**Tehnički urednik:
Ferenc BARAT**

**Korektori:
Marta MLADENović
Margit HORVAT-HARANGOZO**

**Stampa:
Tržište: 7. X 1983.**

**Izdaje i štampa NIŠRO FORUM — OOUR MARKETPRINT, Novi Sad, Vojvode
Mišića 1. Glavni i odgovorni urednik: Svetozar TOMIĆ. Urednik: Zorka ĆIRIĆ.
Naslov originala: Emerson Dodge — DEATH OF A LEGEND. Copyright: UNIVER-
SUM PRESS.**

**Oslobodeno osnovnog poreza na promet, mišljenjem Pokrajinskog sekretarijata
za obrazovanje, nauku i kulturu SAP Vojvodine, br. 413-279/73. od 10. maja 1973.
godine.**

Vetar kolebljivog pravca duvao je sa prekidima kao što obično duva svakog dana pre jutra i njihao tamnozeleno visoke borove koji su rasli na gornjim delovima padina pored prolaza Medveda kandža. Nekoliko jastučastih oblaka pojavilo se na nebu, ali ih je povetarac brzo odagnao. Jutarnje svetlo otkrilo se najpre kao tanka siva bela linija iznad horizonta, a onda se brzo proširilo preko neba na istoku koje se još uvek crnelo od tek završene noći. Ptice pevačice su najavile skoro izlazak sunca i kada se one pojavilo i prosulo svoje prve zrake na dolinu, vetar je potpuno prestao. Iz pravca planinskog prolaza začuo se topot kopita.

Iz otvora prolaza nalik na čeljust džirevske zveri, izronila je tamna silueta usamljenog konjanika i zastavši kratko na svedočutoj traci prašnjavog puta, osvrnula se oko sebe pre nego što je nastavila put. Usamljeni konjanik je na sebi imao raskopčan kišni ogrtač koji mu je istovremeno služio kao zaštita od prašine, a ispod njega solidno građansko odelo, svetlosive pantalone, karirani sako iste boje, belu košulju, kravatu i svileni prsluk, a na glavi šešir sa niskim obodom srednje veličine model „kalifornija“ Levom rukom držao je uzde, a desna mu je ležerno visila pored drške teškog „kolta“ kalibra 45. koja mu je izvirivala ispod sakoa. Po opreznom držanju ruke blizu drške pištolja moglo se zaključiti da konjanik to oružje smatra jedinim iskrenim

nim prijateljem na svetu. Dok Holidej, pustolov, kečkar i litalica bio je na svom neprekidnom putu koji je vodio niotkuda za bilo kuda, jahao je nepoznatom stazom u praskozorje jednog jutra divlje zemlje Čoktava Indijanaca, strpljiv i ležeran, iako je pred njim stajale još mnogo milja.

Bilo je to sredinom leta u Koloradu i tu, kuda je Holidej jahao, zemlja je bila crvena i mrkocrvena sa malo zelene trave samo u hladu oko drveća i ispod isturenih pločastih stena. Poslednji kišni oblaci još pre više meseci otplovili su na sever i plitka korita potoka na ispucaloj zemlji bila su sada puna prašine i suvog vodenog rastinja. Sivo-plavim očima, koje su izgleda, videle mnogo šega u životu, konjanik je pri slaboj svetlosti ranog jutra video da pređe kroz koji je prelazio ne izgleda baš mnogo plodan i bogat. Ljudi koji su ovu udaljenu dolinu ovog sveta nazivali svojim domom, morali su mnogo da rade da bi iz ovog škrtog zemljišta izvukli ono što im je potrebno za život, a nagrada za njihov trud verovatno nije bila velika.

Namrštio se, jer mu je na um došla misao da ima težeg življenja od života farmjera i rančera. Život većitog litalice bio je težak.

Radvo raspoloženje nikako ga nije napuštalo. Dok Holidej je bio radvo raspoložen posle svakog obračuna revolverima, ali ga depresivno stanje nikada nije držalo tako dugo. Prošlo je već pune dve nedelje od

kako ga je Aron Plejt izazvao pri svetlosti dimljivih svetiljki saluna „Djavalji jahač“ u Torivilu, dve pune nedelje od kako je Plejt završio uz gromki tresak „kolta“ a da čak nije uspeo da sasvim izvuče svoj revolver iz futrole, koji ga je inače proslavio kao jednog od najbržih revolveraša Divljeg zapada, dve nedelje od kako su ga šerif i građani Torivila „učtivim“ zahtevom iza koga su stajali jedna kratka dvocevka i nekoliko revolvera, zamolili da smesta napusti njihov grad. Holidej se zbog toga nije liutio na njih. Brat Arona Plejta bio je voda najopasnije banke u toj pokrajini sastavljene od tuceta revolveraša spremnih na svaku gadost i nasilje, i sa razlogom su strepeli da bi njegovo dalje prisustvo u gradu namamilo osvetnike i možda dovelo do krvo-prolića u kome bi stradali i nedužni ljudi. I zato je Holidej otišao iz grada vođen uz to i željom da nađe mir... i možda spokoj anonimnosti.

Sedeći na leđima svog konja, Holidej je pomislio da će to što želi naći u toj dolini, ali mu je neki glas iz podsvesti došapnuo. „Isto tako si mislio da ćeš mir i spokoj naći u Torivilu, Holideje...“ Odagnao je misao o miru i pojahao kroz predeo obasjan jutarnjim suncem Kolorada, suncem koje je nagoveštavalo topao dan, iako je izgrejalo tek pre nepun čas.

Put ga je vodio pored naherene kuće povučene nešto dalje od puta. Oko kuće, dizala se ograda od bodljikave žice, opuštene tu i tamo pod težinom bujne puzavice, i stubovima naherenim kao savladanim umorom od nevremena i prašine. Neka tamnoputa žena odevena u dronjavu haljinu pojavila se na vratima kolibe i mutnim, upalim očima se upiljila u putnika. Dečak izdužene glave izvirio je iza zardalih rezer-

voara za kišnicu i prišavši ogradi, stao da posmatra konjanika, sa jednim stopalom prekrštenim preko drugog. Oboje su ga posmatrali bez oduševljenja i bez interesovanja, već prosto samo zato što je pojava nekog čoveka razbijala monotoniju.

Nema sumnje da se negde iza kuće, psujući i proklinjući sudbinu u znaju lica svog domaćina farmer borio sa mazgom ili plugom koji je po stoti put naleteo na kamen ili previše debelu žilu u zemlji. U toku dve nedelje Holidej je mnogo puta prošao pored takvih farmi. Jednog dana, kada ih težak život skrha i obeshrabri, ti nesrećnici će se predati sudbini i napustiti sve što su uzalud pokušavali. Ali, dotle će se boriti i plaćati danak nemaštini, mukotrpnom skomračenju i odricanjima. No, uprkos svega toga, on im je zavideo.

Kada je zaustavio konja pred ogradom od žice, dečak ga je pogledao krupnim plavim očima. Oči su kod dečaka bile najlepši deo lica. Dečakovo lice je, inače, bilo bezizrazno, možda malo umorno za njegov uzrast, ali, u svakom slučaju, pred njim je stajala budućnost. On će živeti duže od pustolova i revolveraša progonjenog sopstvenim zloduhom revolveraške slave.

Holidej je iz džepa prsluka izvadio novčić od dva dolara i okrenuo ga među palca i kažiprsta.

— Koliko ima do susednog grada, dečko?

Dečakove oči su kao prikovane počivale na novčiću.

— Pet milja vraninog leta.

— A koliko konjskim hodom?

— Deset.

— Kako je ime grada?

— Big Bend.

Big Bend, Holidej je zadovoljno klimnuo glavom. Ime mu je dobro zvučalo, uglavnom zato što ga do

tada nije čuo nikada. Možda, nekim čudom, Big Bend nikada nije čuo za Doka Holideja.

— Hvala. — Hitnuo je novčić palcem i novčić je poletio u luku, da bi ga dečak šćepao sigurno kao što pastirka hvata krupnu muvu. No, nije rekao ni reč. Zurio je u novčić koji se presijavao na njegovom prljavom ogrubeleom dlanu. Taj novčić od dva dolara prehraniće porodicu čitavu sedmicu dana, pomislio je pustolov udaljavajući se, ali, ipak im je zavidio.

Prešao je još pet milja pre nego što je ugledao lebdeći dim nevisoko od zemlje, što je ukazivalo da je grad u blizini. Onda je svog velikog ridana naterao u zaklon šume granatih pamukovih drveta i sjahao.

Privezao je konja za nizak žbun i štedljivo ga napojio, pošto je pret hodno skinuo sa njega teško sedlo. Zatim je seo pored jednog drveta, oslonio se leđima na deblo i skinuvši šešir, skromno doručkovao komad suvog mesa i bajatog razanog hleba. Jeo je lagano i pažljivo, čisteći s odela mrvice koje su mu povremeno padale na sako i pantalone, pri čemu je neprestano brisao ruke čistom maramicom, jednom od poslednjih koja mu je preostala u putnoj torbi.

U pokretima tog čoveka stalno su bili prisutni urednost i sklad i kada je završio s okrepljivanjem, obrisao je usne već zamašćenom maramicom, skinuo sa leđa kišni ogrtač koji mu je služio kao ogrtač za prašinu i spakovao ga na svoje sedlo. Zatim je zabacio ruke iznad glave i žmireći osmotrio zažareni predeo ispred sebe. Po izgledu i držanju, mogao je imati oko tridesetak godina, a sva težina od oko osamdeset kilograma bila mu je pravilno raspoređena na ramena, prsa i mišiće ruku i nogu. Struk i bedra

su mu bili neobično vitki, i kada je skinuo šešir, duga talasasta kosa koja se spuštala do vrata rasula se i pokrila uši. Kada se rukom mašio za džep i izvadio pozlaćenu tabakeru iz koje je izabrao jednu cigaru najbolje marke „crveni čovek“ pokreti su mu bili određeni kao da uzima na nišan nekog notornog ubicu.

Kada je upola ispušio cigaru naišao je neki konjanik slučajno u prolazu tim putem. Zastao je da se odmori i da procaska, a Holidej se, mada uzdržan, pokazao pristojan, i ophodio se prema došliaku sa dostojnim poštovanjem. Nepoznati putnik je po zanimanju bio prodavac bodljikave žice i putovao je za Big Bend i dalje. Iako se činio da mu se žurilo da što pre zagri šakom čašu hladnog piva, i dalje je odlagao svoj polazak nejasno zbog čega, a sve vreme je sa dosta pažnje ispod oka posmatrao čoveka ispred sebe, i nastojao da održi razgovor.

Odjednom je čovek prestao da govori, i Dok Holidej je na njegovom licu jasno video da njegov nepoznati sagovornik grozničavo razmišlja.

— Časna reč, stranče — uzviknuo je — znao sam da sam već ranije video vaše lice. Vi ste onaj glavni dasa o kome novine poslednjih dana neprestano pišu, zar ne? Vi ste Dok Holidej, kockar i revolveraš.

Holidej nije odgovorio ništa. Zurio je u svog sagovornika sa takvom žestinom i upornošću da je to ovome postalo neprijatno, a na kraju je počeo da zamuckuje. Konačno se, posle minut ćutanja koje je iza toga nastalo mrmljajući i mucajući izvinio i odjahao mnogo brže nego što je trebalo, s obzirom na dosta toplo odmaklo jutro i umornog konja.

Pustolov se nije pomakao sve dok trgovac nije nestao u pravcu uda-

Ijenog grada, zatim je ustao s ugašenim opuškom u uglu usana i s očima užarenim od ogorčenja. Kakva je samo budala bio kada je poverovao da će ovaj grad biti drukčiji od ostalih. Čak mu se u sadašnjem momentu činilo da će u ovom biti gore nego u bilo kom drugom. Jer će se ovaj trbušasti trgovac postarati da po celom Big Bendu ras-trubi ko je pridošlica, i to čak pre nego što nogom kroči u grad.

Pošto je ponovo osedlao konja, zagledao se u visoko dignute snegom pokrivenne vrhove planina Snežni Vuk, koje su ležale na jugu. Planine su ga mamile, ali im se on opirao. Skoro dve nedelje bežao je i povlačio se u samoću. Bio je do dna duše sit samoće i potucanja po divljini. Na drugoj strani, nestojala je slaba nada; možda je Big Bend od onih gradova koji se neće automatski okrenuti protiv nekog čoveka čak i ako građani znaju ko je i šta je.

Pola časa kasnije, Big Bend se ukazao na vidiku. Na brežuliku iznad grada zategao je vođice i na licu mu se ukazao izraz iznenađenja. Grad nije bio veliki, ali je izgledao čvrst i napredan, ugnežđen ispod podnožja jednog brežulika na kome je dominirala grandiozna palata izgrađena od drveta i kamena. Siromašan kraj a napredan, solidno izgrađen grad... bila je to neobična kombinacija. Hotel je takođe, ostavljao prijatan utisak, blistajući od sveže nabačenih boja, i Holidej u glavi već zamišljao zadovoljstvo koje umornom čoveku mogu pružiti udoban hotelski krevet, dobro pripremljena hrana i možda lepa plavuša za šankom koja s osmehom služi piće. Taj primamljiv spektakl imao je pred očima kada je petama poterao konja.

Trgovac Džad Dalton bio je prvi koji je ugledao pridošlicu kako ulazi u ulicu Abraham Linkoln. Zaključio je da putnik ne izgleda kao neki potencijalni kupac većeg obima, i nastavio je ravnodušno da čačka zube.

Vlasnik kompanije za prevoz putnika i robe u Big Bendu Hejns Hol osetio je nelagodnost u stomaku kada je konjanik prošao pored njegove poslovnice. Hol se slučajno našao u salunu „Crveni fenjer” kada je tamo pristigao trgovakči putnik sa novostima o čoveku koga je sreo na putu, a koji se uputio u grad.

Vlasnik hotela Fil Forgan provirio je kroz odškrinuta vrata i iznenadio se. Po onome što je do tada imao prilike da vidi, a i po onome što je od drugih čuo, revolveraši su obavezno pripadali seju grubijana, pustakija koji su jednim jednim pogledom ledenih očiju ledili krv u žilama svakome koga bi pogledali, makar i na sto metara daljine. Ovak, pak, muževni čovek u urednom građanskom odelu ostavljao je utisak pristojne, bezopasne osobe uprkos teškom „koltu” 45 koji je nosio pripasan nisko na desnom bedru ispod sakoa.

Sa prozora zatvorske zgrade šerif Milt Selder posmatrao je dolazak usamljenog konjanika i mahinalno se počeošao po nosu, što je za njegovog zamenika bio siguran znak da je šerif Big Benda nervozan. Direktno na suprotnoj strani, u salunu „Tamburin”, gradonačelnik Roland Berni je u poverenju objasnio svojim drugovima u piću da će, ako došliak bude počeo da pravi neprilike, general nešto preduzeti da događaji ne odu previše daleko u tom pravcu. Na neki način, general je uvek znao šta valja raditi i kako treba nastupiti da se sve na odgovarajući način sredi.

Na drugoj strani posmatrane scene, Holidej je grad posmatrao sa sve većim interesovanjem. U glavnoj ulici nije postojao nijedan prazan lokal niti jedna neobojena zgrada. Pogladio se prstom po sveže obrijanoj bradi dok je studiozno posmatrao hotel pred sobom, i pitao se šta je to što grad drži u pokretu. Pokrajina nije bila bogata poljoprivredom. Big Bend po izgledu nije ličio na grad sa razvijenim rudarstvom. Sudeći po siromašnim pašnjacima i mršavim govedima koje je sreo nekoliko puta pri dolasku ova-
mo, grad nije mogao da se pohvali ni stočarskom tradicijom. Koliko je mogao da vidi nije postojao nijedan poseban razlog za opstanak ovog grada, a ipak, grad je očigledno živio i napredovao bolje nego mnogi drugi gradovi.

Vrlo interesantno.

Zaustavio je konja ispred saluna „Okrugli točak” i ušao unutra, otrešavši prethodno šeširom prašinu s odela.

Salun „Okrugli točak” bio je manji od saluna „Tamburin”, ali je u svemu odražavao prosperitetni duh grada. Unutra su se nalazili čvrsti, solidno izrađeni stolovi, dobro snabdeven šank-bar, a na prozorima su visile zavese. Pod je bio od ravnih, obrađenih dasaka. Pozadina šanka bila je napravljena od mahagonija. I šetajući pogledom po nizu flaša dok je prilazio šanku, Holidej je sa zadovoljstvom konstatovao da je među mnogim flašama ugledao i flašu sa crvenom etiketom koja je označavala stari „Atlanta” viski, njegovo najomiljenije piće. Pogledom je obuhvatio odaju. Šanker. Jedan pijanac sa glavom zagnjurenom u ruke koji je sedeo za stolom u uglu. Četvori-
ca koji su se kockali za drugim stolom. Jedan izbledeo salunski anđeo naslonjen na šank sa cigaretom ko-

ja je mangupski visila iz usta crvenih kao sveža rana.

Stavio je šešir na šank kao da je položaj šešira važan. Pokretom glave obratio se šankeru sa crnim zaštitnicima na rukavima i tvrdom celuloidnom kragmom. — Tri prsta starog „Atlanta” viskija.

Nastojao je da ne obraća pažnju na igrače karata ali, znao je da ga oni kradomice motre. Dao je licu neproziran izraz iz koga se nije moglo videti šta misli.

Kada ih je čuo da šapuću, Holidej se trgao, okrenuo se i pružio im šansu da osete težinu njegovog prodornog pogleda. Šaptači su nevešto okrenuli glavu na drugu stranu, a on je uzeo čašu i isprobao ukus viskija. Bio je dobar; ukusan i jak. Stari „Atlanta” viski je uvek bio dobar. Ponekad se pitao da li bi uopšte doživio trideset godina života bez „havana” cigareta i viskija „Atlanta”.

Alkohol mu je razneo toplinu do svih delova tela i duševna napetost je malo popustila. Za stolom za kartanje razgovor je nastavljen običnim tonom, a šanker je izgledao smireniji i prirodniji nego kada je Holidej ušao unutra. Zabavljačica ga je gledala sa neskrivenim interesovanjem, očekujući poziv koji nikako nije dolazio. Posle dugog samovanja, Doku Holideju je nedostajalo žensko društvo, ali, nije mu očajno nedostajalo.

— Jeste li u prolazu, mister? — uspeo je da izgovori šanker posle izvesnog vremena.

Holidej se zagledao u svoju čašu. Uvek kada bi saznali ko je, postavljali su mu to pitanje.

— Možda nisam, mister — odgovorio je neodređeno. A onda je dodao malo glasnije i s odlučnijim naglaskom. — Mislim da ću se izvesno vreme zadržati u gradu. —

Shvatio je šokiran jasnoćom tog saznanja da je umoran od bežanja. Gospode bože, tek mu je postalo jasno koliko je umoran!

Uzevši šešir i čašu sa šanka, odneo ih je do jednog stola u uglu i tamo seo okrenut licem prostoriji i leptirastim vratima. Bez žurbe izvadio je i zapalio cigaru. Oblačići dima zaplovili su mu oko lica, a on se udobno zavalio u stolici. Kroz otvoren prozor mogao je da vidi deo ulice Abraham Linkoln. Pred svojom radnjom stajao je kasapin sa pripasanom keceljom i liuljao se na petama. Nije imao kupce u radnji, a ipak mu je izlog kasapnice, izgrađene kao da će trajati vekovima, bio pun finih komada mesa.

Pustolov se osmehnuo. Možda je Big Bend bio jednostavno srećan grad. Možda su građani ovog grada saznali tajnu kako se može lepo živeti, a da se za taj udoban život ne izgara. Možda će se čak pokazati da su duhom drukčiji od sitnih malograđana i da neće imati predrasuda prema nekom čoveku samo zbog njegovog imena...

Ta ideja jedva da se uobličila u njegovoj svesti kad su se sporedna vrata saluna s treskom otvorila i neko je povikao.

— Holidej!

Dok Holidej se trgao. Često je već čuo da se njegovo ime izgovara tim istim tonom i znao je šta taj ton znači! Čovek koji je iznenada bučno ušao u salun bio je nešto mlađi od njega, lep i skladno građen, a na sebi je imao samo košulju i pantalone sa širokim opasačem za revolver pripasanim preko njih. Holidej ga nikada pre toga nije video. Jedino što mu je na ovom čoveku izgledalo poznato bili su izazivački preteći izraz lica i ton glasa koji su kod svih izazivača bili isti.

Nepoznati je upravio prst prema njemu.

— Ti si Holidej, krvavi revolve-raš!

Čak ni u ovakvom mestu nije mogao da izbegne ljude poput ovoga. S usana mu je sleteo dubok uzdah, i on se dugo sa setom zagledao u čašu kao da je priželjkivao da je nikada ne mora pustiti iz ruke.

U njegovom životu su se događaji kao ovaj, provlačili kao neprekidna sudbonosna nit koja se nikako ne prekida, pomislio je. Bilo je to kao da se pred njim ponavljao jedan te isti pozorišni komad s istim dobro poznatim, istovetno kostimiranim glumcima. To isto mu se već dogodilo u dvadesetak gradova, u dvadesetak zabačenih krajeva Divljeg zapada. Nadao se da će ovde možda biti nešto drukčije, a ipak mu se sve događalo kao i na svakom drugom mestu pre nego što je ispio prvo piće. To je bio rekord čak i za čoveka kao što je Dok Holidej.

Ali, možda će moći ovde da skrene tok događaja, da izbegne krajini neželjeni ishod. Možda će mu, čak i ako je prepoznat, sudbina dozvoliti da popije piće i da se udalji bez potezanja oružja. Možda će ipak moći da provede mirnu noć u mekanom hotelskom krevetu. Možda će i sutra uživati u ukusnoj hotelskoj hrani, a ne u suvom mesu i hlebu negde u preriji.

Možda će i kornjače dobiti krila i poleteti...

Pružio je ruku, uzeo čašu i prineo je na pola puta do usana.

— Pogledaj ovamo, ubico žena!

Ruka mu je zastala sa čašom na desetak santimetara od usta. Razočaran, Dok je spustio na šank. Sada je znao da se sukob ne može završiti dok neko ne bude mrtav. Ko?

Okrenuo se na stolici i pogledao čoveka koji mu se obraćao. — Šta želite?

— Ti se zoveš Holidej?

— Da.

— Ti si kockar i pustolov.

— Tako kažu.

— Onda ustani, jer hoću da te ubijem.

Čovek nije izgledao kao tip izazivača, nije izgledao kao neko željan reputacije. Imao je mišice i nabrekle vene na rukama kao čovek koji radi fizički posao: nije imao ono prenaplašeno gordo drsko držanje svojstveno mladim revolverašima. lovcima slave sa kojima se Holidej uglavnom sretao. Ovaj ga nije izazivao, samo zato što je u svetu oružja Dok Holidej visoko kotiran.

Bacio je kratak pogled prema šanku i primetio da su i zabavljačica i šanker iznenađeni kao da od nepoznatog čoveka nisu očekivali takvo ponašanje. Događalo se dakle nešto neobično.

— Ima li ovaj ludak nekog prijatelja ovde u salunu? — zapitao je glasno. — Ako ima neka ga tai izvede napolje odavde, pre nego što me prinudi da ga oduvam kroz zid na groblje.

— Rekao sam da ustaneš! — povikao je novodošavši, držeći šaku iznad drške revolvera zgrčenu kao kandžu ptice grabljivice. — Ubiću te za ono što si učinio mojoj sestri ubico!

Na Holidejevom licu počeo je da poigrava nerv. I ova priča mu nije bila nepoznata. Kada neka usijana glava ili nadobudni revolveraš nije imao dovoljno opravdanog razloga da nekoga izazove, onda je obično izmišljao neku laž i optuživao svoju očekivanu žrtvu za neku krajnje besmisleni uvredu ili nepravdu, kao što je bila ova izmišljena priča o sestri, samo da bi pokrenuo tok do-

gađaja koji vodi obračunu. Pa ipak, iako je optužba bila izmišljena, ovaj čovek nije ličio na ubicu. Više je ličio na običnog građanina zahvaćenog nesavladivim besom.

Holidej je ustao odmereno i racionalno kao i sve drugo što je radio.

— Kako se vi zovete?

— Bleini Vest. Ubio si moju sestru pre tri meseca u Dodž Sیتیu.

— Nisam bio u Dodžu više od godinu dana. I nisam ubio nikakvu ženu.

— Bila je u gomili građana koji su se zatekli na ulici kada si se obračunao sa Čatom Tajlerom. Pogodio je jedan zalutali metak ispaljen iz tvog revolvera. Ona mi je bila jedini srodnik na svetu, Holideje. I to ti neću oprostiti. Potegni revolver priklavi kolaču.

— Da li će vašu sestru vratiti u život ako i vi poginete, čoveče?

— O tome treba razmisliti. Bleini — dobacio je šanker uplašeno. — Sem toga, pomisli na tvoju ženu. Šta će biti s njom?

— Zaveži — presekao ga je Vest sikući. — Holideje znam da si ti ubica, i zato potegni pištolj ili ću te ubiti tu gde stojiš!

Holidej se nije ni pomerio.

— Potegni, podla zmijo!

Holidej nije znao dokle će Vest ići sa uvredama, ali je znao da će uvrede, bilo kakve da su, izdržati do kraja. Tek kada se Bleini Vest bude mašio oružja, moraće da reaguje.

— Ne vredi. Veste — rekao je — ja neću potegnuti prvi na vas. Još uvek imate mogućnost da se okrenete i odete odavde. A možete i da potegnete revolver. Ali, nemojte se ceo dan premišljati. — Osetio je da u njemu preovladava i sve više izbijala na površinu ogorčeni cinik i liut na Vesta što ga gura u bezdan iz koga želi da se izvuče. Dok Holidej

je dodao skoro svirepo. — Čeka me nepopijeno piće.

Krv je nestala iz Vestovog lica, a za Doka Holideja i to je bio poznat simptom onoga što dolazi. Zatim će se njegove usne stisnuti, a očni kapci sužiti u uzan prorez. Zatim će učiniti skoro očajnički pokret i mašiće se revolvera.

Holidej se pitao zašto nije ostavio svoj revolver u futrolu? Zašto nije dozvolio Vestu da puca i da ga ubije?

Usne su mu se izvile u gorku, bolnu crtu. O tome je i ranije razmišljao i jednom ili dva puta je čak i pokušao da svoju zamisao ostvari, ali, nije uspeo. Uvek kada bi ruka njegovog protivnika pošla ka revolveru, misao i razum su prestajali da rade i refleks samoodržanja stupao bi u akciju. Divlji, iskonski nagon samoodržavanja nepogrešivo je vodio njegovu ruku do revolvera i dalje...

Vestove usne su se stisnule, a oči žmirknule. Holidej je ipak pokušao. — Ne morate to da učinite. Još imate vremena da se okrenete i odete — rekao je tiho.

— Ne!

Odsudan momenat je na kraju nastupio. Vestove oči su se pretvorile u dva svetlucava proreza, i on se grčevito mašio drške revolvera.

Potaknuta nezadrživa refleksom i Holidejeva ruka se istog trenutka pružila ka bedru. Osetio je u šaci glatku dršku od slonovače i težinu revolvera dok ga je izvlačio iz futrole. Osetio je dodir obarača na palcu, i čuo kratko metalno klik, kad ga je zategao.

No, ceo taj niz pokreta Dok Holidej je izveo automatski, sve vreme očima i mislima vezan za Vesta. Začudo, Vest je bio iznenađujuće brz. Ruka mu je zalebdela u munjevitom nevidljivom pokretu. Čuo se

jasan, zvučan udar šake o dršku revolvera i škljocanje pri zatezanju obarača. Ali, mada su Vestovi pokreti bili brzi, nisu bili dovoljno brzi za Doka. Dokov revolver je već bio uperen na protivnika.

Prst mu je pritisnuo obarač. Ali, pre nego što je pritisnuo do kraja, pre nego što je revolver opalio. Dok je za trenutak zaustavio pokret prsta, što nikada do tada nije učinio. Bila je to šansa poslednje nade.

Možda će Vest stati. Možda će, videvši da je Dokov revolver već uperen u njega, zaustaviti svoj kažiprst i ostati živ.

Ali, Blejni Vest je bio usijana glava, sa jednom jedinom misliju — osveta. Njegov „kolt“ je izleteo iz futrole i crni otvor cevi je zinuo prema Holideju.

— Onda umri! — pomislio je Holidej besno i po drugi put njegov prst je pritisnuo okidač.

Trzaj revolvera u šaci nije mu bio nepoznat, kao ni ljut miris barutnog dima u nozdrvama. Gromak pucanj prigušio je Vestovo stenjanje od bolnog udara metka teškog kalibra. Na njegovom licu ukazao se izraz iznenađenja i zaprepašćenja. U očima mu se nije više ogledao bes nego strah.

Vest se naslonio na šank, a onda se nagnuo napred kao da mu je muka. Rukama je grčevito stisnuo želudac kao da ga boli stomak, ali je Holidej znao da je izvor bola znatno više. Zatim je lagano, kao na usporenem filmu, pao na pod i ostao da leži zgrčen da se više nikad ne pomeri.

Osećanje žaljenja što je učinio nešto što se nikada više neće moći da popravi obuzelo je Holideja. Ukočenim bezizraznim pogledom prešao je preko uplašanih lica prema ulici odakle se čula vika. Pomislio je u jednom trenutku da mora pobeći

nekuda, ali je odmah shvatio da ne može. Bio je suviše ponosan da bi pobećao... i suviše umoran.

Okrenuvši leđa mrtvom čoveku, vratio se do svog stola da sačeka predstavnike zakona. Ispio je piće do kraja. Stari „Atlanta“ viski nije mu više bio ukusan. Činilo mu se da ispija gorak otrov.

• •

Kasno popodnevno sunce provlačilo se kroz fino ispletenu paučinu na prozorima. Stara koliba na kraju ulice Li nije izgledala ništa naročito, ali je Meni Martinu, gradskom pijancu, ona bila sasvim udoban dom. Meni se iznenadio kada je vrativši se iz ulice Abraham Lincolna sa krčagom jeftinog vina u ruci, našao da neuredna prednja veranda njegove kolibe nije pusta kao što je očekivao. Ali, brzo se umirio. Ceo Big Bend je u tom trenutku mogao živeti u strahu od tog muževnog čoveka odevenog u skladno skrojeno građansko odelo, finu košulju boje škriljca i kravatu, ali se Meni Martin u celom svom životu pijanca bojao jedino toga da će jednog dana ljudi prestati da muljaju grožđe i prave vino.

Holidej je namerno zauzeo mesto na verandi kolibe. Koliba se nalazila na izlasku iz grada. Mislio je da je napuštena, ali kada se pojavio njen odrpani korisnik niemu to nije ništa smetalo. Meni je prilično voleo da brblja kad je bio pri piću, i Holidej ga je ubrzo naveo da počne da priča.

Gradska protuva je kao širokim zamasima slikarske četke naslikao život u Big Bendu. Šerif koji je posle obračuna saslušao Holideja bio

je dobar i pošten čuvar reda, ali kao svi drugi u gradu i on je virio iz generalovog džepa. Bleini Vest je imao nairužnijeg psa ali i najlepšu ženu u celoj pokrajini. Bio je po profesiji rudar, kopač zlata, srebra itd., ali bez trunke sreće, mada je Meni čuo govorkanja da je nedavno naišao na nešto krupno. General Rihter, vlasnik velike kuće na brdu, je bio najbolji čovek na svetu. To je mislio čak i Meni Martin, mada su u sunčanom Big Bendu on i general predstavljali krajnosti na lestvici društvene hijerarhije. General je sem kuće posedovao i veliki ranč i bio je sasvim sigurno odvratno bogat. Nije se ženio i zapošljavao je oko četrdesetak radnika, kauboja i drugih uključujući i njegovu „telesnu stražu“. Bio je veliki heroj građanskog rata i Meni je štucajući zaključio, bio je oličenje i duša Big Benda. Ako se generalu dogadai sa pucanjem ne bude dopao, za Holideja će biti bolje da otnuće što ore.

To je u svakom slučaju mogao izgledati mudar savet, razmišljao je Holidej, budeći u daljinu, ali on se tvrdoglavo opirao pomisli da ga neko silom odeгна iz grada. Mrzeo je nasilje u svakom vidu. Sedeo je na terasi kolibe jedan čas kasnije kada je video da se šerif uputio na Rihterovo brdo. — Ide da generalu referiše šta se dogodilo — nabacio je Meni Martin svoj zaključak. Pri tome je pijanac značajno pogledao nustolova kao da očekuje da će njegov sagovornik smesta ustati i odjahati.

Ali, Dok Holidej se nije ni pomerio.

II

Kada je šerif Milt Selder dojahao do generaleve palate, kroz ogrom-

de grane visokih borova izraslih na prilaznim padinama, probijalo se popodneвно žučkastožlatno sunce.

Građani Big Benda govorili su o Rihterovoj kući sa velikim ponosom, i ako ta kuća praktično i nije bila deo grada. Palata se dostojanstveno dizala na vrhu jednog niskog, šumom obraslog brdašca na južnom delu grada, i izdvajala se ne samo svojom veličanstvenošću nego i nekom neobjašnjivom distancom koja nije bila samo prostorna. Kuća je bila izgrađena u gotskom stilu i od čvrstog trajnog materijala kao da je graditeljima bio cilj da večno traje, slično velikim palatama u državama na istočnoj obali na koje je veličinom i izgledom podsećala.

Sama po sebi, palata je ostavljala utisak trajnosti i to je bilo ono što je generalu dopalo. Po dolasku u ovaj zabačeni deo Kolorada pre skoro tri godine, Rihter je odlučio da tu ostane i duboko pusti koren. Voleo je da podvuče činjenicu da su ga ljudi ovde na neki način pozvali i da su to učinili sa namerom da ga jednog dana delegiraju da bude njihov predstavnik u Vašingtonu. Tvrdio je da će Big Bend biti njegov dom i da će velika impozantna palata, kao temelj njegovog opstanaka, uvek biti otvorena i spremna da ga ponovo primi i da podseća liude da je on i fizički i duhovno još uvek tu prisutan. Stotinu godina posle generalove smrti i impozantne sahrane, on je bio siguran da će ljudi u Big Bendu pokazivati prstom na tu kuću i govoriti „To je Rihterova kuća“.

U toj velikoj kući šerif se nikada nije osećao sasvim udobno, jer je čuvar reda i zakona u Big Bendu bio čovek skromnog društvenog porekla. I pored toga, on je često posećivao palatu na brdu, jer je general bio zainteresovan, čak životno

zainteresovan da sazna sve što se događa u njegovom gradu, a sa svoje strane, šerif se osećao sigurnijim ako je nečemu što se u gradu događalo konsultovao i zatražio mišljenje tog velikog čoveka. Tako je bilo i tog jutra povodom revolverskog obračuna u salunu „Okrugli točak“ Šerif nikada nije donosio krupnije odluke bez generalovog pristanka i saglasnosti. Sada je došavši kao i obično, ispričao, svojoj eminenciji Big Benda o Doku Holideju i o tome da Blejni Vest leži žut i krut u mrtvačnici Džeksonovog pogrebnog preduzeća. General ga je ćutke slušao i na kraju kratko konstatovao.

— Holidej je opasan čovek i njegov prisustvo je nepoželjno. Oteraj ga iz grada.

Pustolova nije bilo teško naći. Dok Holidej je sedeo u dubokoj hladovini popodneva u salunu „Tamburin“ odmorajući se na verandi i posmatrajući kako ulicom prolazi par mršavih goveda. Šerif je mršavim koščatim prstom proteglio uzani okovratnik košulje koji mu je odjednom stezao vrata više nego što je mogao podneti, i lagano se uputio ka salunu. Šerif Milt Selder bio je dobar, pouzdan gradski čuvar reda koji bi verovatno čak i bez generalove podrške iz godine u godinu bio ponovo biran za to mesto, ali, na njegovu žalost, a možda i sreću, nije bio mnogo umešan u oplođenju sa ljudima koji lako i brzo potežu revolver. Pa ipak, iako je znao taj svoj nedostatak, znao je šta mu je dužnost i nameravao je da se sa jednim takvim uhvatio ukoštac.

Holidej je izgledao miran ali i opasan, sedeći na stolici i oslonjen leđima na zid saluna, sa prstima desne ruke zakačenim u džepić prsnika, a drugom rukom opuštenom ležerno pored tela. Crna futrola od

lakovane kože u kojoj je mirno počivao „kolt“ sa drškom od slonove kosti, izvirivala je ispod kaputa, a njegove sivoplave oči iskrile su nekom pritajenom opasnom vatrom sa bledunjavog a ipak malo suncem opaljenog lica, kada je šerif Big Benda zaustavio svog konja ispred njega.

Šerif ga je pažljivo odmerio od glave do pete. Selderove oči nisu propustile da zapaze nijednu pojedinost, počev od finih poluvisokih cipela ručne izrade do glatke futrole za revolver, koju su ljudi revolveraškog kova brižljivo podmazivali, tako da bi se revolver u svakom trenutku mogao izvući i upotrebiti, pa sve do mirnog ozbiljnog lica i sivoplavih očiju koje su nenametljivo, ali ipak samopouzđano i skoro drsko gledale čuvara reda. Zatim je šerif bacio kratak pogled na konja koji je stajao vezan na obližnje privezište. Pročistio je grlo i progovorio.

— Pa dobro, vreme je da pojašete konja, Holideje.

— Mister Holideje.

Selder je progutao vazduh. — U redu, mister, jašite.

Holidej se nije ni pomerio.

Lak val rumenila oblio je policajčevo lice. — Rekao sam da je vreme da pojašete konja, mister. Vi i ja idemo na jedno kratko jahanje.

Holidej je odmerio čuvara reda na isti način kao što je Selder pre toga odmerio njega. Obuhvatio je pogledom šerifovu čvrstu temelinu građu i lice sa čvrstim četvrtastim vilicama. Po izgledu, mogao je sa dosta tačnosti da proceni koliko je taj čovek u stanju da se ponese sa nepoznatim čovekom koji mu zadaje glavobolju i po svemu drugom predvideo je da ako bi došlo do dvoboja, šerif Milt Selder ne bi bio u stanju da revolver potegne brzo kao što je to u mogućnosti neki iskusan

revolveraš. I zato. Dok nije namera-
vao da ide toliko daleko. U tom trenutku, zaista nije želeo da više dira u već uzrujano osinje gnezdo tog malog zadivljujuće naprednog građića.

— Poslednja opomena, mister Holideje — rekao je Selder. — Ili pojašite konja ili ću morati da vas uhapsim.

— Pod kojom optužbom? Zar zato što sam se branio?

— Ubili ste jednog čoveka. Ne želim da u mom gradu ubijete još nekoga.

— Znači li to da me proterujete iz Big Benda?

— Proterivanje je dosta teška reč, mister. Radije bih rekao da smo se dogovorili da zahtevamo da nastavite svoj put.

Preko Holidejevih sivoplavih očiju preletela je za trenutak tamna senka. Stara poznata pesma, stari već naučeni postupak. Retko kada se događalo da dođe u neki grad, pa da se njegov boravak ne završi ovakvom scenom. I kad ne dođe do potezanja oružja i mirisa baruta pre ili posle, našao bi se suočen sa gradskim šerifom, ili grupom uplašenih građana koji su u strahu od neminovnih obračuna koji su pratili njegovu prisustvo u gradu tražili od njega da se spakuje i nastavi put. I on je uvek prihvatao zahtev i odlazio, sve do sada. Sada, više nije želeo da bude lutalica i krene bespućima po tuđoj zemlji. Nije trenutno želeo da boravi u usamljenim prerijskim logorima ili da odiaše do susednog grada gde bi posle dan ili dva, a u najboljem slučaju nešto duže, doživeo isto to što mu se događa u Big Bendu. Trenutno je bio umoran, i želeo je da ostane na jednom mestu.

— Možda mi se ovde dopada — rekao je preko volje.

Selder je osetio da su ga prostrelili trnci alarma, ali nije popustio. — Ne želim da imam nikakvih neprilika sa vama, mister Holideje. Niko u ovom gradu ne želi da ima neprilika sa vama, ali...

— Da li to važi i za generala?

Šerif je zatreptao. — Čuli ste za generala Rihtera.

Holidej se osmehnuo neveselo. — Čini mi se da je nemoguće provesti u ovom gradu više od pet minuta, a da se za njega ne čuje već dosta, mister. — Zažmirio je. — Video sam vas kada ste išli u veliku kuću na bedu. Pretpostavljam da ste tamo išli da dobijete uputstvo o tome šta da radite sa mnom.

Šerif se napravio da nije čuo Dokovu uvredljivu primedbu.

— General je najznačajniji i najuticajniji čovek u ovoj pokrajini — rekao je Selder kruto. — Ono što on kaže, to se uvažava.

Holidej je lagano zaklimao glavom kao da je očekivao da će dobiti takav odgovor. Okrenuo se oko sebe i video da ga sa svih strana posmatraju zabrinuta lica. Uzdahnuo je, otpiknuo kašnorstom opušak cigare na sredinu ulice, a onda ležerno ustao sa stolice i bez žurbe prišao konju i vinuo se u sedlo. Šerif je s olakšanjem u duši pokazao prstom prema severnom izlazu grada i njih dvojica su se uputili u tom pravcu. praćeni mnogobrojnim očima zainteresovanih posmatrača, građana Big Benda.

Za posmatrače to je bila prilično uobičajena i skoro svakidašnja scena, jer šerif Selder nikada nije dozvoljavao skitnicama, probisvetima, revolverašima i drugom šliamu da se dugo zadržavaju na ulicama njihovog grada. U blizini i daljoj okolini, pa čak i u celoj pokrajini, njihov grad je bio poznat kao mesto koga se treba kloniti. Ali, Dok Ho-

lidej to nije znao, a i da je znao, to saznanje za njega ne bi imalo nikakvih praktičnih posledica.

— Odakle ste došli, mister Holideje? — zapitao je Selder kada su za sobom ostavili poslednje gradske kuće. Bio je iskreno zainteresovan i radoznao. U tom visokom, elegantno odevenom čoveku bilo je nečega što ga je odvajalo od revolveraša i skitnica koje je do tada sreo i upoznao.

— Niotkud određeno... odavde ili odande, sasvim svejedno.

— Nemate stalno mesto boravka?

— Ne. Dalas je mesto gde najčešće boravim, ako vas baš interesuje.

— Učinilo mi se da sam u vašem naglasku zapazio nešto od džordžijanskog, ali i od teksaškog izgovora. Jeste li odavno iz Dalasa?

— Dosta davno...

— Zar se ne možete vratiti tamo?

— Zašto me to pitate?

— Sa ljudima vašeg soja uvek je isto, zar ne? Nikada ne možete da se vratite tamo odakle ste potekli.

— A kakvi su to ljudi mog soja?

— Pustolovi... i ubice ponekad.

— Da li ćete ikad prestati da o meni razmišljate kao o čoveku koji voli da ubija? Vama je jasno da me je Bleini Vest saterao u čošak i prinudio me na obračun. Kada ne biste bili u to uvereni, znam da bih sad već odavno sedeo u vašem zatvoru. Nikada nisam potezao revolver, a da na to nisam bio prinuđen.

— Vest je bio dobar čovek — rekao je Selder ozbilnim glasom.

— Bio je obična prokleta budala. A kada već govorimo o njemu, šerife, da li vam je je na pamet pala ideja gde je mogao čuti tu suludu vest da sam ja ubio njegovu sestru?

— Mora biti da je odnekud to saznao, i da je u to verovao čvrsto.

— U životu nikada nisam ubio nijednu ženu — odgovorio je Holidej.

dej. Ali, dva ili tri puta došao sam u sukob sa šerifom.

To u stvari nije bilo sasvim tačno. Ali, Dok Holidej je bio liut i spreman da ošine, pa makar se time predstavio u crnijoj boji nego što stvarno jeste. Dojahao je u nazgled miran grad, ušao u salun i seo, sa željom da na miru popije neko piće, a onda je na njega naleteo sasvim nepoznat čovek koji ga je prinudio da upotrebi oružje. Sve vreme od kako se to desilo, pravio se da je ravnodušan i da mu je svejedno, jer je u stvari postupao u samoodbrani. Ali, sada je brana svesne ravnodušnosti sasvim popustila.

Holidej se osmehnulo liutito. — Odjednom ste postali vrlo čutliivi šerife.

Šerif nije odgovorio ništa. Ruke kojima je držao vodice nisu bile više tako sigurne, jer je šerif bio svestan akutne očajne situacije u koju bi mogao zapasti ako bi se ovaj čovek okrenuo protiv njega. Milt Selder je dosta puta imao prilike da vidi na delu Reba Kventa generalovog telohranitelja, i bio je svestan velike razlike između profesionalnog revolveraša kakav je verovatno bio i Dok Holidej i ljudi kao što je on sam, koji tek uzgred barataju revolverom. Šerif nije želeo da dalje nastavi razgovor, želeo je samo da ovom čoveku što pre vidi leđa.

Dok su se penjali putem uzbrdo, senke su postajale sve duže. Do zalaska sunca nije bilo daleko. Već je dobrodošli rashlađujući novetarac pirkao sa snežnih vrhova planine koji su se sada u daljini nazirali, kao beličasto kameni stubovi obasjani plamenom svetlošću umirućeg sunca.

Ubrzo su stigli do visokog prevoja na putu iza koga se dalje pružao izuvijan zmijoliki trag reke

Termojl. Zategnuvši istovremeno vodice, oba čoveka su se okrenuli u sedlu i pogledali u pravcu grada. Senke večeri već su se pružale preko ravne prerije i stizale do malih kućica na početku ulice generala Lia.

Nastalo je kratko neugodno ćutanje. Selder je šetao pogledom levo i desno, izbegavajući da pogleda u oči osobi pored sebe. Na kraju je rekao — Ne ljutite se, mister Holideje?

Holidej nije odgovorio ništa. Selder je na konju i žalosnog izraza lica posmatrao zalazak sunca.

— Mogu li nešto da učinim za vas? — zapitao je Selder osećajući verovatno grizu savesti zbog svog postupka. Holidej nije znao da je za šerifa Big Benda ta ponuda sasvim neuobičajena, i nije mogao da pretpostavi pravi razlog takvog njegovog ponašanja. Nije mu bilo verovatno da oguglali čuvar reda može biti sentimentaln u odnosu na čoveka kao što je on. I zato je Holidej osećao jedino ljutinu. Ljutina je opet počela da se kuva duboko u njemu. — Od vas policajče, želim samo jedno.

— Šta je to?

— Da me ostavite na miru. — Holidejeve oči su gorele od besa. — Da me ostavite na miru i to smesta.

Selder je digao ruku kao da bi htio nešto da kaže u svoju odbranu i da objasni svoj stav, ali se predomislio i bez reči odjahao. Holidej je zavukao ruku u džep i izvadivši tabakeru polako odabrao jednu tanku mirišliavu cigaru. Kada je zapalio i povukao prve dimove sunce je već dobrim delom bilo zašlo i na čitavu preriju počeo se spuštati priatan sivkasti suton. Popužio je i kažiprstom hitnuo opušak daleko od sebe, i dok je oko njega pirkao

hladan noćni vetrić. Holidej je okrenuo konja i uputio se nazad prema svetlostima Big Benda.

Najzad se desilo ono što je očekivao dugo.

Dok Holidej, pustolov i kockar zaključio je da su ga ljudi već suviše gurali. To više nije hteo da dozvoli.

III

— Kukavice umiru mnogo puta, a hrabar čovek samo jednom — izgovorio je gradonačelnik Berni, nazvan od svojih sugrađana „Šekspir“ sledećeg jutra na pogrebu koji se toga dana održavao. — To je bilo i sa našim dragim plemenitim prijateljem i bratom Blejni Vestom. Blag, ljubazan, vredan i odan svojim sugrađanima, brat Blejni se sada vraća prahu od koga je postao... — Učinio je dramatičan pokret i pokazao prema kovčegu prekrivenom crnim platnom. — Sada leži bez života, ubijen od strane čoveka koji nije dostojan da mu očisti obuću. Za sve nas to je crn i tužan dan, dan kada i ako smo hrišćani, možemo osetiti bes i ljutinu pred nasiljem i tiranijom.

Svuda oko njega glave su zaklimala u znak da se svi slažu sa njegovim rečima. Građani su godinama birali Rolanda Bernija za gradonačelnika Big Benda i svog prvog građanina, i to iz dva razloga. Svojim finim i dostojanstvenim ponašanjem Berni je zaista izgledao onako kako jedan gradonačelnik treba da izgleda. Sem toga, niko kao on nije umeo tako lepo da govori i da slaže reči u tečne rečenice. Građanima Big Benda nije mnogo smetalo što gradonačelnik često meša Šekspira sa citatima iz svetog pisma, i što su njegovo znanje Bairo-

na i Šejlija beznađežno smučivali njegovo poznavanje religioznih pesama. Za sahrane, krštenja i venčanja ili druge svečane sastanke Šekspir je sasvim lepo mogao da posluži i da zvuči govornički tako da mu je to poznavanje klasičnih pesnika pružalo mogućnost da se pred slušaocima pokaže iako slušaoci često puta nikako nisu mogli da povežu ono o čemu im govori.

Toga dana na pogrebu na kome je prisustvovalo skoro sve živo u gradu, gradonačelnikove govorničke sposobnosti došle su do punog izražaja. Polovina njegove rečitosti poeticala je izgleda od žaljenja zbog Vestove smrti i simpatija za njegovu udovicu, koja je ostala da živi sama i nezaštićena, a polovina od straha od neposredne budućnosti, jer je ubica Blejni Vesta bio opet u gradu.

Ožalošćeni sugrađani stajali su pored sveže iskopane rake i sa pomešanim ili protivrečnim osećanjima posmatrali sahranu Blejni Vesta. Nesumnjivo da je bila istina da je Vest bio častan i radan građanin, ali su se mnogi prisećali da je u isto vreme Vest bio usijana glava i suviše svojevoljan da bi odgovarao svim ukusima. Mali broj prisutnih ljudi poznavao je dovoljno upornog Vesta i redovi ožalošćenih građana bili bi danas nesumnjivo mnogo ređi da nije bilo njegove udovice. Mada su mišljenja o pokojniku mogla biti različita, o Keri Vest Big Bend je imao jednodušno povoljno mišljenje. Nju su smatrali za najljupkiju i najfiniju mladu ženu u pokrajini, i bilo je zaista sramno i žalosno videti je u udovičkoj crnini sa njenih 25 godina starosti, a da uz to nije imala tu sreću da na svet donese neko dete koje bi joj u časovima tuge donelo makar malo utehe.

Gradonačelnikov glas nastavio je monotono da odzvanja i da nošen vetrom brui preko ruža i zelenog rastinja i nadgrobni spomenika na groblju, preko ograde groblja i prljave i prašnjave ulice da bi dostigao do jedne osobe odevene u elegantne svetlosive pantalone i nešto tamniji sivi sako od tvida, koja je naslonjena na stablo jednog ora-ha stajala na ulici. Sunce je bilo još uvek visoko na safirnoplavom nebu prošarano tu i tamo jastučastim oblacima belim kao bale pamuka. Po-vetarac je bio sasvim slab, bez trun-ke svežine i drveće oko groblja i duž ulice Abraham nije se nijedan-put pomerilo, kada je gradonačel-nik konačno pokretom svoje impo-zantne prosede glave dao znak da dvojica sa užadima spuste kovčeg u raku.

Osoba odevena u elegantno građansko odelo zastala je da za trenutak kratko pogleda prema groblju i zapazi da je pogreb završen i da se pratnja razilazi. Građani su se lagano vraćali kroz groblje i vrat-nice, neki su odlazili do svojih ko-nja i kola, ali, većina ih je kratko rastojanje do grada prešla pešice.

Dok Holidej je mirno stajao i po-igravao se zlatnim lancem svog časovnika, kada je glavnina pratnje u gomili, predvođena gradonačelni-kom Bernijem „Šekspirom“, izbila iza ugla ulice Linkolna jedan blok kuća dalje od njega. Gradonačelnik je za trenutak zastao i mahinalno učinio pokret rukom kao da će zaustaviti one iza sebe. Ali, odmah je nastavio dalje sa proročki dignutim prstom prema nebu.

— Zlo i greh su se spustili na na-šu zemlju — počeo je pevajućim tonom. — Oh, kada bi neko imao dovoljno sigurnu ruku da zbriše s

ovog sveta gadost i rugobu koja vre-da naša oka.

Trgovac Džad Dalton je munuo gradonačelnika laktom, dajući mu znak da učuti, jer je Dok Holidej tog trenutka pogledao prema njima, ali je gradonačelnik već bio u pu-nom zaletu i u takvom raspoloženju nije ga bilo lako učutkati. U Big Bendu je bilo onih koji su verovali da Berni sve vreme vrlo dobro zna šta govori i radi, i da se iza svoje teatralno zauzete poze i gestikula-cije skriva da bi se lakše izvukao za ono što je rekao i što bi svakog drugog čoveka dovelo u gadnu ne-priliku. Možda je to i sada bio slu-čaj, tako su verovali „neverne To-me“ kada je gradonačelnik uperio optužujući prst prema čoveku u ele-gantnom odelu.

— Pogledajte ga u njegovom ta-štom ponosu i pogledajte mrak i zlo koje je učinio. Svi ste svedoci nje-gove prazne slave. Kada bi na ovom svetlu bilo pravde, blesak munje spržio bi ga i pretvorio u prah.

Posle toga, gradonačelnik je stao kao da nešto očekuje. Pošto munja nije sevnula i nije ispunila njegovu pretnju, on se ljutito okrenuo i po-gledao prema šerifu Miltu Selderu, ali uprkos svim nastojanjima, nije uspeo da uhvati njegov pogled. Še-rif je prošle večeri otpratio i spro-veo pustolova iz grada, ali, Holidej se odmah posle toga vratio i sme-stio u hotel. Neki su smatrali da je šerif tada bez odlaganja trebalo da uhapsi Holideja, ali, većina ih se slagala sa mišljenjem da je pod da-tim okolnostima bilo moguće učiniti samo ono što je i Selder učinio. Sva-ki od njih postupio bi baš tako i nikako drukčije.

Jedne lepe karuce pored kojih su jahala dva ili tri konjanika pojava-

le su se na uglu Linkoln ulice i umerenom brzinom uputile se prema ulici Abraham. Kao i kuća na brdu. Rihterove karuce su bile najgospodstvenije i najluksuznije u celom gradu, tačnije rečeno, bile su jedine prave luksuzne karuce u gradu. Zraci sunca odsijavali su na žutim lakom obojenim plocima točkova i svetlucali na niklovanim i fino uglačanim delovima konjske opreme. Kroz prozore na karucama mogao se u kabini videti jedan mršav, omalen i kao štap ukrućen čovek star oko pedeset godina, i s njim jedna žena tamne kose sa crnim velom prebačenim preko lica. Gledaoci su s odobravanjem zaklimali glavama. Za Kerj Vest bila je velika sreća što je pored sebe imala generala koji će joj u tim teškim trenucima pružiti utehu i potrebnu pomoć.

Kada se kolona sa kolima i konjanicima približila gomili ljudi, prvi konjanik je odjednom zaustavio svoga konja i netremice se zagledao preko ulice u Doka Holideja. Zvanični status Reba Kventa na generalovom ranču bio je položaj nadzornika kauboja, ali pravo svedočanstvo i dokaz svog položaja taj čovek nosio je nisko opasan na bedru. Mršav i koščat, ali dosta čvrst i bez pomanjkanja snage. Reb Kvent je na celom svom biću nosio duboko utisnut žig zla. Potpomognut takvim grubijanima kao što su Zahari Klint, Čep Berlou i Hud Kobet, koji su mu zvanično bili pomoćnici, Kvent je bio odgovoran ne samo za normalno i glatko obavljanje poslova na ranču i za sve poslove u vezi s tim, nego i za generalovu ličnu sigurnost. Mada je po pravilu njegovog lica uvek bilo bezizrazno, Rihterov nadzornik je sada, dok je sedeo u sedlu, i preteći piljio u Doka Holideja, svim silama nastojao da izgleda što izazovnije i drskiji.

Na jednu Rihterovu reč vozar karuca je zategao uzde i zaustavio zapregu neposredno ispred Holideja. General se nagnuo kroz prozor i dozvao.

— Rebel!

Izgovorio je samo tu jednu reč, ali je svako slovo označavalo njegov autoritet i zapovest. Bio je to glas isluženog vojnika naviknutog da od podređenih traži i dobija bezuslovnu poslušnost. Reb Kvent je klimnuo glavom Holideju, s izrazom odsutnosti na licu, a onda je okrenuo svog konja i odjahao.

Sada se tvrd pogled generala Rihtera zadržao na čoveku u sivom odelu i Holidej je po tom pogledu osetio sav značaj i moć tog čoveka. Zatim je Rihter ponovo nešto rekao vozaru i vozar je uzdama pljesnuo konje po ledima i zaprega je ponovo krenula i povukla karuce.

Kroz zadnji prozor karuca, Holidej je ugledao jedno ljupko lice uokvireno crninom, okrenuto pozadi prema njemu, i pogled očiju koji je mogao probiti najtvrdi oklop i zariti se duboko kao smrtonosno tane.

Još jedna udovica na njegovom putu i verovatno najlepša od svih koje je do sada video. To ga je navelo na pomisao da se zapita koliko će još osoba zaviti u crno? Ta pomisao prostrelila je Doka Holideja kao bolno saznanje.

— Eto je, ona odlazi — grmeo je proročki gradonačelnik. — Svetica povređena i unižena od strane paklenog grešnika. U ime ljudske dobrobe i poštenja, zašto nas vi, čoveče, ne ostavite na miru?

Holidej je zainteresovano gledao izglancane vrhove svojih cipela, a onda digao pogled i prešao po licima ljudi iz grupe. Na kraju se pogled njegovih sivoplavih očiju vratio nazad na gradonačelnika.

— Celoga dana nisam ustrelio nijednu budalu niti jednog glumca...

Glas kojim je to izgovorio izgledao je blag, ali je kontrolisano doziran otrov dirnuo sve uši i naterao gradonačelnika Rolanda Bernija da ustukne i da se posle toga žurno udalji.

Holidej je mirno ispratio pogledom ostale koji su pohitali da se udalje za gradonačelnikom. Zašto je rekao te reči iz Šekspirove drame, zašto ih je preplašio, pitao se sam u čudu? Obično nije gubio vreme zamajavajući se šuplioglavicima i budalama kao što su bili ljudi sa gradonačelnikom. Pogled mu je odlutao prema uglu iza kojeg su nestale karuce. Shvatio je. Ona je bila razlog izliva njegove ljutine. Ona je doprinela da se oseti krivim i zbog toga je morao ošiniti besom prvoga koji mu se našao u blizini.

Uskoro je ulica bila prazna i jedino se iz pravca saluna „Crveni fenjer” teturajući približavala jedna osoba. Glavna ulica u Big Benda bila je za Meni Martina dovoljno dugačka, ali nedovoljno široka u prilikama kada je u sobi nosio veću dozu viskija nego što je mogao pognuti. S izvanrednom nesposobnošću da oceni situaciju u kojoj se nalazio i svu ozbiljnost položaja, šampion pijanac Big Benda mahao je petom flašom viskija u ruci i pevao:

„Pucaj Bili, pucaj,
potegni što brže,
ubij Džimi Džeksona
na konju što rže...”

Prekinuo je da peva kada je ugledao čoveka u sivom odelu koje je stajao na verandi ispred trgovine. Zatreptao je nekoliko puta, a onda se priguženo zakikotao, a zatim još jednom potegao iz flaše i posrćući pošao prema verandi.

— Zdravo Holideje. Šta se to desilo? Prevideo si nekoga koga je trebalo ustreliti?

Holidej je hladno pogledao pijanca. Izgleda da je to bio dan kada mu je bilo suđeno da trpi izlive brbljivaca, pomislio je u sebi, mada posmatrajući svoj položaj to nije bilo najgore od onoga što je mogao očekivati.

— Prodi s mirom pijanico.

Meni je izgledao uvređen tim nazivom. — Ei, mislio sam da smo vi i ja prijatelji, Holideje.

— Ja prijatelja imam malo, a i to nisu prijatelji od jednog dana. —

— E, pa naučite se onda da živite sami. Ali, ja nisam zlopamtilo. Evo cugnite gutljaj. Dobro je za nerve, glavobolju i garantovano smiruje bolove u želucu.

S obližnjih verandi i trotoara na obe strane ulice građani Big Benda su ozbiljnog lica posmatrali Doka Holideja i njegovog sagovornika koji se neprestano njihao. Na licima im se odražavalo nezadovoljstvo, pa čak i prezir. Na njihovim licima dok je pročitao šta misle o njemu i nije hteo da im da povoda da svoje mišljenje potvrde. Pokretom ruke odbio je ponuđenu flašu i ležerno naslonjen na stub mašio se džepa iz koga je izvadio dugačku cigaru.

Građani Big Benda smatrali su ga ubicom, ako ne svi, ono svakako većina njih, pomislio je Holidej ogorčeno, ali, on neće da im pruži zadovoljstvo da uživaju u osećanju kako su pogodili i kako su bili u pravu.

Pijanac je još jednom potegao iz flaše, i oči su mu se zakolutale od zadovoljstva. — Sto mu muka, ovo je piće jako kao otrov.

Meni Martin se zrikavo zagledao u flašu i sa puno blagonaklonosti se osmehnuo samom sebi. — Ovo je flaša bez etikete, mister Holideje. Moj tata me je uvek upozoravao

da se klonim devojaka koje nose zelene svilene čarape i flaše bez etikete. Pa eto, mogu da kažem da sam bar upola poslušao tog starog nevaljalca. Odrekao sam se devojaka, bez obzira kakve čarape nose, a flaše... e pa, čovek ponekad pogreši i ne posluša savet ni sopstvenog oca.

Holidej je posmatrao pijanca kako ponovo nateže flašu i jedva primetna senka osmeha zaigrala je na njegovim usnama. Jetra Meni Martina morala je biti prozuka kao prošlogodišnja šargarepa, a mozak mu je verovatno bio zakrečen od pića, pa ipak, u njegovom osmehu zadržalo se nešto od nekadašnjeg šarma dobroćudnog veseljaka i što je još važnije, taj pijanac je, makar pijan, izgledao slobodniji i otvoreniji od bilo kog drugog čoveka koga je upoznao u ovom čudnom gradu. Big Bend je na revolveraša ostavio utisak grada ućaurenog u ljusku i pijanac je bio jedina osoba koju je do tada u njemu upoznao i koji je izgledao dovoljno slobodan da radi i kaže ono što želi.

Meni je glasno podrignuo i spustio bocu u dubok džep svog starog šinjela vojske konfederacije. Pošto je izgleda za trenutak zadovoljio svoju potrebu za alkoholom, stari ratnik je bio spreman za razgovor.

— Šta vas je, dakle, dovelo nazad u naš grad, Holideje?

Senka osmeha nestala je sa Holidejevog lica, jer mu se tog trenutka u sećanje živo vratila slika bledega lica uokvirenog crninom koju je video kroz zadnji prozor Rihterovih kola. Onaj osećaj krivice koji ga je izvesno vreme mučio, ponovo se probudio u njemu, i izazvao onaj nemoćni bes i ljutinu na samog sebe. Zašto bi se osećao krivim, postavljao je sebi pitanje ne jednom. Vest mu nije dao mogućnost da bira, priudio ga je da potegne revolver i

da puca, to je čak i onaj šerif s otromboljenom vilicom morao da prizna. A onda se iz podsvesti u svest preselilo saznanje koje kao da je neko hitnuo praćkom Holideju pred oči: Vest je bio vrlo spor. Holideje... U tome je tvoja krivica...

Dok Holidej je stisnuo usne. U ovoj zemlji, pokrajini, pa verovatno i na celom Dalekom zapadu jedva da je postojala šačica ljudi koji su se u brzini potezanja revolvera mogli meriti sa Dokom Holidejem, a Vest ni izdaleka nije bio blizu da se mogao svrstati među te malobrojne srećnike. To je bila u stvari neravnopravna borba između običnog domaćeg šteneta i šumskog vuka, i rezultat te borbe bio je unapred jasan i neizbežan. Pa ipak, ono osnovno pitanje i dalje je stajalo. Šta je navelo svojeglavog i uspaljivog traagača zlata i poštovanog građanina da poveruje da je Dok Holidej ubio njegovu sestru. Ili još važnije, ko ga je naveo da to poveruje?

Odmahnuo je nestropljivo glavom. Razlog zbog koga se vratio nazad u grad bio je taj što je odlučio da je najzad došlo vreme da svetu pokaže da ga više ne može gurati, i da ima pravo da ostane tamo gde želi, ukoliko se drži pravila ponašanja propisanih građanskim zakonom. Vratio se, i niko, pa čak ni predstavnik zakona, nije ni pokušao da to njegovo pravo ospori... A ipak je Holidej osećao da je tim povratkom učinio grešku. Njegov revolver je u ovom gradu već posejao seme mržnje i neprijateljstva, a na drugoj strani, smrt Bleini Vesta dovešće ili tačnije rečeno domamiće ovamo sve one o kojima je Dok s ogorčenjem razmišljao, kao o „njima“. „Oni“ to je bila kuga i pokora za ljude kao što je bio Dok Holidej. Bil Hikok i Vajat Erp... jer u sebi čak nisu morali nositi nikakvu ličnu

mržnju ili želju da se osvete, već su jednostavno pasali pištolje o kuk samo sa ciljem da što pre dođu do slave. Bili su to lovci revolveraške slave kojima je trebalo samo malo nade i jedna šansa da će jednim jedinim obračunom i jednim jedinim potezanjem revolvera učiniti onaj veliki skok za kojim žude, i upisati se u revolverašku elitu o kojoj su Zapadom kružile legende.

Ti lovci željni slave oterali su Doka Holideja iz više gradova nego svi njegovi pravi neprijatelji i čuvari reda zajedno. Oni će ga i ovde potražiti kao što su ga potražili i na drugim mestima. I kao nesrećni Blejni Vest, neće mu dati mogućnosti da bira, već će ga prinuditi da potegne oružje i ubije.

Holidej je izvadio iz džepa jedan kovani novčić, bacio ga palcem pijancu i uputio se niz glavnu ulicu. Meni je uhvatio novčić u letu, zagrizao ga da proveri da li je pravi, a onda ga strpao u džep i požurio za darodavcem. Pijančevo od viskija izobličeno lice izgledalo je u tom trenutku čak i simpatično.

— Ne izgledate raspoloženi za razgovor, mister Holideje?

— Tako je — došao je malo narogušen odgovor. No radoznalost je nadvladala narogušenost kod Holideja i on je nastavio sa pitanjima. — Otkuda to da ovaj grad izgleda tako napredan kad oko njega nema bogatih i velikih rančeva?

— Pretpostavljam da je tako zahvaljujući našem svecu.

— Svecu? Kakvom svecu?

Meni Martin se osmehnuo, jer je morao malo bliže da objasni ono što je rekao u stilu zagonetke.

— U stvari, ovaj grad ima ne jednog nego dva živa sveca.

Holidej se nekretnice zagledao u njega. — Pametan čovek bi morao da nađe nešto pametnije da radi,

a ne da razgovara sa pijancem — promrmijao je sebi u bradu.

Martin je nastavio da se osmehuje. — Da objasnim tačno šta sam mislio, mister Holideje. Mi ovde stvarno imamo dve osobe prema kojima se ljudi ponašaju tako kao da su oni stvarno sveci. Ja lično smatram da je jedna od njih stvarno blizu tome da to bude... naime Keri Vest. Moram da priznam da nikada u životu nisam sreo ženu o kojoj bi više razmišljao, a budući da većina ljudi u ovoj pokrajini razmišlja kao ja, možete shvatiti zašto su naše alije pale tako nisko.

Holidej se namrštio već sasvim oneraspoložen zbog toga što je uopšte počeo razgovor. Ali, Meni Martin nije delio njegovo mišljenje i nastavio je da priča, pošto je prethodno okrenuo glavu i pljunuo u prašinu.

— Drugi živi svetac je general. — Objasnio je Holideju. — Vidite, ovaj grad je bio bogu iza leđa i jad i beda pre nekoliko godina i bio je na putu da se pretvori u avetinjski grad. Tada se pojavio general i većina ovoga što vidite je njegovo delo. Judah Rihter je Big Bend vratio iz mrtvih i nije nikakva tajna da je on taj koji ga drži u životu. Eto, uzmite na primer Oskara Norlija. Pre godinu dana Oskar je odjednom pomahnitao i zaigrao rulet u kockarnici „Tamburin“ gde je izgubio sve do poslednjeg centa. Bilo je došlo do toga da zatvori trgovinu i ode u rudare, kada se pojavio general i isplatio sve njegove dugove, naravno uz sporazum da Oskar nikada više ne zaigra karte. I mislite li da je Oskar izneverio obećanje? Ne. Od tada više nije uzeo karte u ruke. — Širio je ruke kao da time želi da pojašni svoju priču. — Kao što sam vam rekao, svetac — nasmejavao se i ponovo pljunuo u prašinu.

— Nemojte mi reći da to stvarno mislite, mister.

Meni je slegnuo ramenima.

— Ja i general se ne slažemo najbolje ako baš želite da znate istinu. Ja znam da general i njegov novac učestvuju u skoro svakom poslu u ovom gradu, sem možda u salunima, ali, dok Rihter izgleda ima volju i želju da grad unapredi i zadrži ljude u Big Bendu da bi grad doživio prosperitet, on ipak ne može sebi da utuvi u glavu da je svakom gradu potreban i jedan pijanac. Ja sam to jednom prilikom pokušao da mu objasnim i da mu dokažem da je pijanac u gradu isto tako potreban kao kovač ili trgovac, i da za samo nekoliko dolara dnevno koje će mi on dati ja s uspehom mogu da obavljam tu funkciju. Taj moj posao doprineo bi da grad ima određeni duh i kolorit. Ali, on je odbacio moj predlog. Taj general baš nema smisla za humor.

— Ali ima novca, kako sam shvatio?

— Ima... i to mnogo.

— Kako zarađuje taj novac?

— Zarađuje... od ranča, od kamata i interesa.

— Meni se čini da niemu treba više novca nego što zaradi... Sudeći po onome što sam video o poslovima ovde i o gañenju stoke. — Holidej je značajno pogledao zgradu trgovine preko puta. Trgovina je bila prazna, a trgovac Oskar Norli je zurio u njih sa ozbiljnošću čoveka koji ima dobar apetit i varenje i siguran novac u banci.

— General je bio bogati kad je došao ovamo — objasnio je Martin.

— A odakle je došao?

Martin je ponovo slegnuo ramenima. — Kažu da je došao sa juga... Možda iz Meksika.

Bilo je još dosta toga što je Holidej mogao da zapita ali se uzdržao.

Njegovo trenutno interesovanje za generala Judaha Rihtera time je bilo zadovoljeno. Sa palčevima zataknutim u džep prsnika. Dok Holidej se udaljio niz ulicu, a pijanac je opet pošao za njim kao što veran pas ide za svojim gazdom. Ohrabren njegovim interesovanjem za Big Bend, Meni je nastavio da brblja o gradu i njegovim građanima sve vreme dok je. Holidej napred a on iza njega, prešao ulicom dva bloka zgrada i došao do gradske štale ne primećujući da ga njegov slušalac uopšte više ne sluša, a možda čak i ne čuje. Na Holidejevom licu lebdeo je neki izraz zamišljene odsutnosti i čim su stigli do štale, on je počeo da sedla svog konja, očigledno sa namerom da nekuda odjaše iz grada.

Martin je prekinuo svoje izlaganje o gradskoj upravi i njenim članovima i zapitao. — Idete li negde, mister Holideje?

— Da... Idem negde.

— Odlazite iz grada?

— Pogodio si od prve.

Na Martinovom licu odjednom se ukazao izraz zaprepašćenja i očajanja. Uprkos svom ponižavajućem položaju u Big Bendu, propalica je održavao neku vrstu dronjavog dostojanstva u sebi i trudio se da očuva veze sa takozvanim prijateljima. Intimno, Meni Martin je sebe smatrao nekom vrstom nepopravljivog tvrdog individualiste, jednog od onog malog broja meštana koji nije živio od čudi i milosti velikog generala. Meni je za sebe mogao da kaže da nije ničiji čovek i to je bio glavni izvor njegovog ponosa. Bila je zaista retkost naći u tom gradu još jednog čoveka koji je izgledao tako nezavisan i slobodan kao on. Pustolov je izgledao kao takav čovek. U Doku Holideju je bilo nečeg posebnog, nečeg što je ovome dava-

lo izvesnu romantičnu boju, ili neki kvalitet zbog koga je Martin želeo da ga bolje upozna, možda, ma koliko to moglo izgledati glupo, da mu pomogne. A sada se taj isti Holidej odjednom spremio da napusti Big Bend isto onako neočekivano kao što je došao, i Meni je znao da je nemoćan da učini bilo šta što bi ovoga zadržalo.

Kada je Holidej pojahao konja, pijanac mu je pružio drhtavu ruku.

— Pa, onda adios, mister Holideje. Ako ikada budete ponovo prolazili ovuda...

— To se sigurno neće desiti — rekao je Holidej muklo, ali je ipak prihvatio pijančevu ruku i čvrsto je stisnuo, možda čak čvršće nego što je toga bio svestan, i u očima mu je blesnula iskrica prijateljstva. Taj Meni Martin na kraju nije bio loš čovek. — Pazi, kloni se devojaka sa zelenim svilenim čarapama. — Ponovio je savet Menijevog oca.

— Činiću sve što mogu, mister Holideje. — Doviknuo je Martin sa velikih vrata štale. — Kojim putem krećete odavde?

S enigmatičnim izrazom lica Holidej je dvosmisleno odgovorio. — Svi putevi vode iz Big Benda, je li tako? Ali, pre nego što odem, moram još nešto da učinim. — Rekao je kao da se tog trenutka nečega prisetio i sjahao s konja.

— Najverovatnije da namerava još nekoga da ustreliti — došapnuo je štalski momak Martinu koji je stajao pored njega.

— I ti to misliš, Klensi? — potvrdio je Meni svoje razmišljanje. — Svako ko ima makar jedno oko može lako da vidi da taj čovek nije ubica.

— Kako onda objašnjavaš tolike grobove koje je ostavio za sobom?

— Često se desi da ljudi kao on, izađu na zao glas bez svoje krivice.

Njih jednostavno guraju da idu putem kojim inače ne bi išli. Pogledaj na primer Blejnija... On ga je naterao da potegne revolver... — Meni je zastao u pola rečenice primetivši po prvi put od svog dolaska, u jednom boksu ukroćenog mustanga. — Ej, zar ono nije Vestov konj?

— Jeste — rekao je Klensi. — Povredio je nogu, jer mu se između kopite i potkovice zario komad škrljca. Zadržao sam ga ovde dok ne prestane da hramlje. — Prišavši svojoj klupi za rad, štalski momak je uzeo otuda jedan mali plavičasti kamičak. — Upravo sam mu izvukao to iz kopite kada ste ti i onaj revolveraš naišli.

Uzevši kamenčić iz štalarove ručke, Martin se namrgodio. — Nije li ovo vrsta škrljca kojom je posut put od grada do Rihterovog brda?

— Tačno tako, kamen potiče baš otuda. Jedva da je prošlo nedelju dana od kako sam izvukao isti takav škrljac iz kopite konja jednog našeg uglednog građanina. On mi je rekao da mu je konj nastradao kad je odlazio da poseti generala. Ja sam oduvek tvrdio i rekao sam generalu da je kamen suviše krupan i da je vrlo opasan za konje, ali ti znaš njega. On smatra da ono što on zna to je tako i ne možeš mu ničim dokazati da je suprotno. Rihter je tvrdoglav kao prava mazga.

— Da, mislim da si u pravu — promrmeljao je Meni Martin. Bio je zamišljen i držao se zagonetno. Okretao je i prevrtao plavičasti škrljac u ruci i pitao se šta je navelo Blejni Vesta da ode na Rihterovo brdo pre nego što je poginuo. Pričalo se da Blejni Vest i general Rihter već mesecima nisu u dobrim odnosima, čak više da su iz nekih razloga u svadi.

IV

Ona je sedela sama u svojoj kući još uvek odevena u crnu haljinu žalosti, a ruke su joj mirno počivale u krilu.

Nekako joj je uspjelo da se otarasi suseda, uglednih gospođa iz udruženja gradskih žena u Big Bendu, pa joj je šta više uspjelo da se otarasi i samog generala. Možda joj je ovo poslednje bio najveći uspeh.

U maloj, belo obojenoj kući u ulici Generala Lia bilo je sve tiho i mirno. Kapci na prozorima sobe prema ulici bili su delimično zatvoreni, tako da je slaba svetlost s ulice jedva dopirala unutra i osvetliavala poznate predmete i delove nameštaja koji su je podsećali na njenog muža. Sve je govorilo o njegovom prisustvu, iako je on tragično brzo i konačno bio otkinut od nje.

Na polici iznad kamina nalazila se fotografija para srećnih mladenaca snimljena na dan njihovog venčanja u Teksasu. Lokalne novine su na veliko opisivale njihovu svadbu i dali im titulu najlepših mladenaca koji su se ikada venčali u tvrđavi Vort. Slika je predstavljala jednu vitku tamnokosu devojkicu i visokog, snažnog izgleda čoveka, kome se samo po nasmejanim usnama moglo naslutiti da je po prirodi daleko blaži nego što njegov strog izgled na slici nagoveštava. Blejini i Keri Vest bili su toga dana venčanjem spojeni da dele dobro i zlo, sve dok ih smrt ne rastavi.

Keri Vest je digla pogled i duboko uzdahnula. General je poručio da joj se u kuću donese cveće i vazduh u odajama bio je skoro otužan i prezasićen od prevelikog broja ruža. Trebalo bi da otvori prozor i da unutra pusti malo vazduha, ali joj se činilo da je sve to jedva vredno napora.

Uprkos velikom umoru od napora koji je toga dana podnela, Keri Vest je sedela sasvim ispravljenih leđa u stolici sa visokim naslonom. Još u zavodu za vaspitanje mladih gospođica naučili su je da mora u svakom vreme i kad je najumornija, sedeti tako uspravno, ako želi da izgleda graciozna i ta je navika držala i sada, iako nije imala nikakvih pretenzija da na nekoga ostavi utisak. Sem toga, u zavodu su je učili i drugim društvenim manirima koji su joj u njenom braku bili od male ili nikakve koristi.

Keri Vest se u stvari udala za čoveka manje vrednog od sebe. To je bilo mišljenje svih njenih prijateljica koje je ostavila u Teksasu, i taj šapat pratio je i posle venčanja, kada su se naselili u Big Bendu u Koloradu. Keri je bila kći jednog sposobnog poslovnog čoveka koji se nadao da će se njegova kći udati za čoveka njegovog ranga i kova, ali, umesto toga, ona se opredelila za nešto što je on nazivao „lepotan, niko i ništa“.

Ona je oduvek znala da su njeni roditelji gorko razočarani zbog njenog, po njihovom mišljenju neuspešnog venčanja, ali, ona za to nije marila. U svakom slučaju, nije marila za njihovo mišljenje bar u prvim mesecima braka. Blejini je bio tako lep, bezbrižan i šarmantan, i unosio je toliko svežine i novog duha u izvesnu krutost i učmalost njenog domaćeg vaspitanja. Njeni roditelji su bili zaprepašćeni njegovom sklonošću ka kocki i hazardnim poslovima kao što je traganje za zlatom, ali mlada nevesta je smatrala da su baš to osobine zbog kojih je njen muž toliko zavodljiv...

No, kao što se moglo pretpostaviti, kockari i istraživači zlata nisu baš valjani kao muževi, i nešto od sjajnog oreola koji je mlada zamiš-

ljala oko glave svog supruga, nestalo je kada su Vestovi došli da žive u Big Bendu. Blejni je tada sa puno volje i predanosti pošao u potragu za fabuloznim izgubljenim rudnikom zlata. Za kratko vreme, novac je postao problem u porodici Vestovih, i Blejni se sve više povlačio u sebe, i sve više je bio opsednut svojom potragom u divljini planini Snežnog Vuka. Keri je živela u oskudici i štedela je da bi sastavila kraj s krajem, a uz to je sa mnogo napora pokušavala da ne primećuje poglede saučešća kojima su je presretali na ulici. Čak je uspela da preživi govorkanja koja su počela da kruže o Blejniju i nekoj drugoj ženi, i nije obraćala pažnje na njih, jer bez obzira na sve, ona je svog muža još uvek volela. Njena ljubav prema njemu bilo je jedino što joj nikada nije nedostajalo i nikada je nije izdalo. Sada je Blejni bio mrtav, otrgnut od nje bez opomene, bez upozorenja, i poslat u večnost, a da ga ona čak nije ni zagrlila ni poljubila na rastanku, kao što se u životu u većini slučajeva događa...

Mlada žena je odjednom ustala i nervozno počela da šeta kroz tihu kuću. Generalovi ljudi stavili su cveće u sve sobe i sve vaze u holu bile su prepune mirisnih ruža.

General je bio vrlo ljubazan i dobar prema njoj. Jednostavno, nije znala kako bi preživela ta poslednja 24 časa da nije bilo nje. On je bio stena u uzburkanom moru, jedino utočište u svetu koji je postao mučan i nestabilan kao ružan san.

Pred kućom je odjednom odjeknuo topot konjskih kopita. Keri je zastala u gluvoj tmini spavaće sobe. Ne bi više ni po koju cenu mogla izdržati saučešće i sažaljenje ni naidobronamernijeg posetioca. Ako je to neko došao da je poseti, ona jednostavno neće odgovoriti na kucanje.

Nikada nije više želela da bude ostavljena na miru nego sada.

Baštenska vrata su zaškriljala i na kamenom popločanoj baštenskoj stazi odjeknuo je bat koraka. Koraci su se čuli sve bliže, i posetilac je zakoračio preko stepenica na verandu. Iz nekih neobjašnjivih razloga Keri je prinela ruku grlu. Na vratima se začulo kucanje. Keri se nije ni pomerila.

— Misis Vest?

Keri je nabrala obrve, jer nije prepoznala glas kojim je oslovljena po imenu. Verovatno da neko nepoznat ne bi bio toliko neuviđavan da je poseti u to nezgodno doba dana? Ali, kako onda nije poznavala glas koji se čuo.

Kucanje se ponovilo. — Madam Vest?

Sasvim tiho, Keri je lagano izašla u predvorje. Na ulaznim vratima nalazila su se dva uzana okna zagrađena ukrasima od kovanog gvožđa. Kroz prozorsko okno ugledala je široka snažna ramena i ruku u rukavici od crne kože. Osećala je da joj srce kuca kao da će iskočiti. Ruka u rukavici se ponovo digla i posetilac je opet zakucao. U magnovenju je primetila dugu tamnu kosu koja se spuštala niz vrat skoro do ramena, a pri slaboj svetlosti vide-la je i konja vezanog za ogradu. Bio je to konj pustolova i revolve-raša Holideja.

Kasnije se nije mogla setiti kada je otišla u sobu i iz pisaoćeg stola uzela mali poniklovani dvocevni damski pištolj koji joj je otac dao kada je čuo da će je Blejni posle venčanja odvesti na Divlju zapad u Kolorado. Izgleda da je sve činila kao u snu, jer se ni kasnije nije sećala kako se vratila nazad u predvorje i s obe ruke čvrsto stisnute oko drške i oroza pištolja nanišani-la prema vratima, a zatim pozvala

glasom koji nikako nije mogla da pozna kao svoj.

— Uđite, vrata nisu zatvorena!

Ručica se okrenula i vrata su se lagano otvorila. Dok Holidej je stajao u okviru vrata jasno ocrtan prema zlatastom blesku sunca s ulice, visok, vitak, širokih ramena i ležernog stava, sjajnih sivoplavih očiju koje su munjevitim pogledom sve videle i sve obuhvatile u jednom jedinom trenutku. Pa ipak, iako je video revolver uperen u srce, taj čudni čovek nije pokazao ni trunke straha niti je pokušao da ustukne ili uzmakne u stranu.

— Ubico! — kriknula je Keri.

Dok Holidej nije odgovorio ništa. Stajao je u četvrtastom okviru vrata, još uvek sa desnom rukom na okrugloj jabuci kvake. Njihovi pogledi su se sreli i uhvatili ukoštac kao dva nepomirljiva borca i to je za oboje njih, za ucveljenu mladu udovicu i čoveka pustolova, bio najčudniji i najnesхватljiviji trenutak u njihovom životu.

— Ubiću vas! — povikala je Keri Vest.

— Onda pritisnite obarač i ubijte me, ako mislite da će vam posle toga biti lakše, madam.

Keri je širom razrogačila oči. Zar je to bio ubica? Zar je to bio čovek za koga je general rekao da ga treba iskoreniti sa lica zemlje kao smrdljivi korov?

Osetila je da su joj se ruke ukrućile kao zaleđene. Morala je da napregne svu snagu da bi pritisnula obarač i opalila, ali još dok se reski prasak pištoljčića razlegao pred sobom Keri je znala da je promašila, i što je i nju samu još više začudilo, znala je da je namerno promašila. Pustolov se nije ni pomakao.

— Ciljali ste suviše ulevo, madam. Želite li da pridem bliže da biste nanišani sigurnije?

Pištoljčić je pao na prostirkom zastriveni pod, i sa licem zagnjurenim u šake Keri Vest se zanela kao da će se onesvetiti, ali su je snažne Holidejeve ruke obgrlile.

— Isplaćite se madam — posavetovao je blagim glasom. — Znam da je to najbolje. Verujte mi da znam.

Njegov glas je prijatno delovao i imao je umirujuće dejstvo kao tihi žubor planinskog potoka preko uglavčanog okruglastog kamenja. Zaželela je da može vrisnuti i da ima snage da mu noktima razdere omrznuto lice, ali, sve što je mogla, to je bilo da mu zagnjuri lice na grudi i da zaplače kao da nikada neće prestati da jeca.

Činilo se da je prošlo jako mnogo vremena pre nego što je veliki bol u grudima prestao. Keri se sa čuđenjem osvrnula oko sebe i shvatila da leži na svom krevetu. Ubica njenog muža stajao je pored nje i držao je za ruku. Ona je istrgla ruku iz njegove i učinila pokret kao da će ustati, ali je on nežnim pokretom pritisnuo po ramenu i nagnao je da ostane u ležećem položaju.

— Odmorite se misis Vest. Ja ću ih se otarasiti umesto vas.

— Otarasite se... Koga?

— Ljudi koji su čuli pucanj. Reći ću im da je sve u redu. Izašao je iz spavaće sobe lakim i nečujnim korakom pantera, a ona je ostala da leži sa šakama pritisnutim na lice i uplakane oči, osluškujući tihi žagor glasova ispred kuće. Konačno su se vrata zatvorila i ona je pomislila da je i on otišao. Tek kada je posle nekoliko minuta skinula šake sa lica, videla ga je da stoji u okviru vrata sa šesirokom u ruci.

— Zašto ste došli ovamo? — rekla je. — Zar nemate ni trunke sažaljenja?

— Došao sam da vam kažem da mnogo žalim zbog onoga što se desilo, madam.

— Zašto biste žalili? Vi ste revolversaš, ubica. Vi uživate u tome da ljude uklanjate s ovog sveta.

— Varate se, madam, ja to ne volim, ali za vas to u svakom slučaju nije od značaja. — Holidej je stisnuo šesir u ruci tako da su mu zglobovi na rukama od tog stiska pobledeli, a uprkos tihom glasu videlo se da je uzbuđen i napet. — Odlazim iz Big Benda misis Vest, ali, pre nego što odem, želim da znate da mi vaš suprug nije ostavio nikakvu mogućnost da biram, već samo mogućnost da potegnem oružje i učinim ono što sam učinio.

Keri se podigla na jedan lakat. — Vi biste me pustili da vas ubijem — rekla je sa neskrivenim čuđenjem. — Zašto?

— Ima mnogo gorih stvari na ovome svetu nego biti ubijen, misis Vest. Na primer živeti sa svojom savešću posle jednog takvog obračuna revolverima.

Sedeći na ivici svog kreveta Keri se začudila osećanju koje je obuzelo. Više nije osećala lutinu. Možda je u tom momentu jednostavno suviše iscrpljena da bi ma šta mogla osetiti, pomislila je. Činilo joj se da je neverovatno stara. Da je starija od najstarije osobe na svetu.

Pokušala je da nađe pravu reč za ono što misli. — Rekli su mi... da vas je Blejni optužio da ste mu ubili sestru.

— To je tačno, madam. Mogu da shvatim, koliko čovek može biti liut ako veruje da mu je neko naneo takav bol. Ali, ima jedna stvar, ja već godinama nisam bio u Dodž Sitiiju. Razumeo sam da je vaš muž mnogo voleo svoju sestru, je li tako?

Ona se ugrizla za usnu. Da, Rebeka je uvek imala posebno mesto

u Blejnijevom srcu. Ona je sa svoje strane dizala u nebesa svog brata, mrzela je njegovu ženu, finansirala je dosta njegovih istraživačkih ekspedicija u kojima je njen brat uvek pretrpeo neuspeh. Njena smrt je za Blejnija bila udarac od koga se nikada nije oporavio i Keri je sada mrzela sebe zbog toga što je sumnjivala svog muža da je više mislio na njen novac nego na svoju sestru, osobu tankih svirepih usana.

— Ona... ona je bila dobar čovek — uspela je da izgovori pokajničkim glasom. Zatim je digla pogled. — Čini mi se da vam verujem, mister Holideje... ovo u vezi sa Rebekom, verujem vam.

— Hvala vam na tome što ste rekli, madam. I ako to za vas ima nekog značaja, mogu da vam kažem da sam čuo nešto o toj pucnjava u Dodžu. Sećam se da je to bio obračun između Čota Tailera i Bleka Bobvatsona i u tom dvoboju oni su ubili jedan drugog.

— Razumem.

— Da li možda znate ili sumnjate otkuda je vaš muž verovao da sam ja ubica njegove sestre?

— Ne znam — odgovorila je Keri, a onda kratko pogledala kroz prozor. Na ulici se opet začuo topot konjskih kopita. Topot kopita mnogobrojnih konja.

Spustivši noge na pod, otrčala je do prozora i rukama razgrnula zavese. Osam konjanika Judaha Rihtera zaustavili su konje pored ograde, i Reb Kvent je već silazio iz sedla. Generalov telohranitelj je na licu imao izraz stroge ozbilnosti i izvađen „kolt“ u ruci, dok je prilazio vratnicama i ulazio u dvorište, nije ga predstavljao ništa manje bezazlenim i bezopasnim.

Mlada žena se okrenula i u grlu joj je zastao prigušen krik. Odmah iza nje, skoro pored ramena, stajao

je Dok Holidej. Prešao je preko sobe nečujno kao divlja mačka.

— Nezgoda — promrmlija je.

— Reći ću im da odu — rekla je ona.

Dok Holidej je upitno digao obrve. — Zašto biste to učinili, madam? Očigledno je da su ti ljudi došli da vas odbrane od jednog krvožednog ubice.

Pre nego što je Keri mogla da odgovori, na ulaznim vratima se začulo lupanje drškom revolvera.

— Misis Vest! — Dozvao je Kvent. Kvent je imao promukao hrapav glas, koji se sasvim slagao sa njegovim izgledom neplaćenog grobara. — Misis Vest, je li onaj revolveraš unutra u kući?

— Sve je u redu, madam, ja ću to već da sredim — rekao je Holidej mirno i okrenuvši se pošao prema izlazu.

Keri je ostala u sobi i sa rukama čvrsto pritiskajući grudi prestrašeno očekivala da čuje grmljavinu revolvera. Međutim, vrata su se tiho otvorila i pucnjevi su izostali. Umesto toga, začuli su se muški glasovi i Keri je razabrala glas Reba Kventa koji je arogantnim tonom govorio pustolovu da ima naredbu da ga povede u Rihterovu palatu. Holidej je kratko vreme ćutao, a onda ga je Keri čula kada je rekao kratko „u redu”.

Istrčala je iz sobe kada je Holidej izašao iz kuće. — Čekajte! — povikala je. — Mister Kvente, šta general želi od mister Holideja?

Kvent je zastao, okrenuo se i pogledao mladu ženu mrtvim ribljim očima. — Mislim da samo želi da razgovara s njim, misis Vest.

Keri nije bila sasvim uverena da Kvent govori istinu. U gradu nijednog čoveka nije poštovala koliko Judaha Rihtera, ali je dobro znala da Rihter može biti do krainosti

bezobziran kada to okolnosti zahtevaju.

— Molim vas, više bih volela da mister Holidej jednostavno ode iz grada — rekla je.

— Izvinite, misis Vest — rekao je Kvent — ali general je već naredio šta da radim.

— Ne brinite, madam — rekao je Holidej. — Umeću da se snađem.

— Suviše mnogo pričaš, revolverašu — zamumlao je prsati Zahari Klint i glavom dao znak Holideju. — Penji se na konja.

— Za tebe nisam revolveraš, već uvaženi građanin, a oslovio bih te kako to dolikuje da nije prisutna jedna dama — procedio je Holidej kroz zube i ledeno presekao pogledom Zaharija Klinta. Zahari Klint očigledno nije pravilno shvatio Holidejevu opomenu ili se možda previše uzdao u svoje drugove. Grubim glasom brecnuo se na Holideja — jaši i kreći huljo ili...

Ono što se posle toga desilo bilo je skoro toliko brzo izvedeno da je oku bilo teško da prati svaki delić događaja. Uhvativši ravnotežu, Dok Holidej se okrenuo i desnim ramenom učinio pokret naniže, a istovremeno zadao kratak snažan udarac Klinta u pleksus. Pesnica je preletela rastojanje od samo tridesetak santimetara, a ipak je udarac bio tako jak da se Klint zgrčio kao perorez, kao da ga je udario bik predvodnik. Kada je Klint pognuo glavu naniže do visine pojasa, Holidej, još uvek u okretu, potegao je revolver i jednim udarcem cevi izbio iz ruke Reba Kventa šestometak koji je ovaj u međuvremenu munjevito potegao. „Kolt” je opisao veliki blistavi luk kroz vazduh i nestao u jednoj aleji cveća. Pre nego što je pao na zemlju, Holidej je svoj revolver vratio u futrolu i name-

stivši šešir značajno klimnuo glavom.

— Vidite sada, šta sam hteo da vam kažem, madam? Pa dobro, hajdemo da vidimo šta je to general imao na umu kada me je pozvao. Pođimo, kauboji.

Keri je primetila da se na tu reč Reb Kvent trgao kao ošinit korbačem. Kvent nije bio nikakav kauboj i taj naziv smatrao je degradacijom. a Dok Holidej je to svakako morao da zna. Bila je to još jedna dodatna uvreda pretrpljenom poniženju. i ona je primetila da su Kventove ruke podrhtavale, dok je među cvećem tražio svoj zabačeni „kolt“. Nije znala, ni pretpostavljala šta bi se sve moglo desiti u velikoj kući na brdu, niti je mogla da nagađa zašto je general poslao svoje ljude da dovedu Holideja. Ali, ono što je ona ipak dobro znala, dok je Holideja i njegove pratioce posmatrala kako jašu niz ulicu Li, bilo je da će otada pa nadalje između pustolova sivoplavih očiju i monstruoznog Reba Kventa cvetati divlja mržnja koja se svakog sekunda može pretvoriti u krvavi obračun. Znajući to, Keri je uzdrhtala, jer je u sukobu između ove dvojice nepopustljivih i nepomirljivih boraca osećala zagrobni miris smrti.

Naslonila se iscrpljeno na okvir vrata i sklopila oči, trudeći se da sve oko sebe gleda realnijim očima. U momentu dolaska Rihterovih ljudi, osetila je odjednom da začudo njena mržnja prema Doku Holideju izdajnički popušta. Sada je znala koliko je to osećanje bilo pogrešno i nedostojno časne žene. Holidej je ubio njenog muža, jedinog čoveka koga je ona volela i koga će ikada voleti.

— Nadam se da će ga ubiti — izustila je glasno i kada je to rekla, ona je skoro verovala da govori baš ono što misli...

•
•

General je sebe smatrao dosta razumnim čovekom. On ni izdaleka nije želeo da poseduje celu zemljinu kuglu. Prihvatio je bez reči Holidejevu priču o tome šta je tražio šta se desilo u kući Keri Vest. i mislio je da je bilo sasvim umesno što je pustolov u jednom momentu neke njegove profesionalne slabosti bio potaknut da udovici izrazi svoje žaljenje i saučešće. General u stvari nije hteo da pravi nepotrebnu gužvu i bio je spreman da zaboravi Veštovu smrt i sve što je s tim bilo u vezi, pod jednim sasvim jednostavnim uslovom, a taj uslov je bio da Dok Holidej baci nogu preko leđa svog mrkova i bez odlaganja oduša. Generala se nije ticalo kuda će otići ukoliko bez odlaganja napusti grad.

Oko Holidejevog lica lebdeli su gusti kolutovi duvanskog dima dok je sa jednom nogom prebačenim preko druge sedeo u nairaskošnijoj odaji veličanstvene Rihterove kuće. General je stajao pored impozantnog kamina od krupnog granita, omalen čvrsto isoršen, tako da je izgledao skoro ukrućen s očima plavim kao škriľiac i bradom čvrsto isturenom napred, vojničkog držanja, vojničkog strogog pogleda, pedesetak godina star. Judah Rihter se osmehivao što se veoma retko događalo u prisustvu ljudi koje je smatrao nižim od sebe.

— Mi smo obojica odrasli i razumni ljudi, videli smo dosta sveta oko sebe. Holideje — rekao je general sa blagonaklonim nadmoćnim sta-

vom. — Obojica znamo da grad kao što je Big Bend i čovek kao što ste vi ne idu zajedno, i zato ne vidim zašto ne bismo mogli da naš mali problem rešimo na najjednostavniji i najprijateljskiji način.

Holidej je izvesno vreme pričeka s odgovorom. Razmišljao je ier nije hteo da kod generala stvori utisak da od nečega strahuje ili da je spreman da prihvati svaki kompromis. Njih dvojica su sedeli sami u ogromnoj odaji opremljenoj jednostavnim ali impresivnim nameštajem. Reb Kvent je želeo da ostane u odaji koju je general nazvao odajom rata, ali je bio otpušten i udaljen zapovedničkim pokretom ruke njegovog poslodavca. Taj zapovednički manir i Kventova poslušnost ostavili su određeni utisak na Holideja, ier je to dokazivalo da je Rihter bio hrabar čovek koji je u odnosu na podređene zadržao vojnički čvrst stil.

Kada je konačno progovorio, Holidej je zanitao. — Jeste li dobro poznavali Blejni Vesta generale?

Osmeh je nestao sa Rihterovog lica. — Ne vidim kakve to veze ima sa našim razgovorom, gospodine.

— Možda ima, a možda nema. — Holidej je prodorno posmatrao svog sagovornika. — Jeste li ili niste?

— Poznavao sam tog čoveka. Ali, nismo bili bliski prijatelji.

— Raspitivao sam se o tome sve dok mi nije dosadilo, ali, na žalost moram isto pitanje još jednom da postavim. Da li možda znate zašto me je onako izazvao i naterao na obračun.

— Očigledno da je verovao da ste vi razlog smrti njegove sestre.

— Da, to znam. Ali, kako je došao na tu ideju?

— To ne znam. U svakom slučaju, ovaj razgovor ne vodi ničemu i

samo gubimo vreme. Hteo bih da čujem vaš odgovor ako biste bili ljubazni da mi ga date.

Ali, Dok Holidej nije bio od onih ljudi koji dozvoljavaju da ih neko prisiljava na bilo kakvu odluku i sedeo je i dalje udobno zavaljen u fotelji, pušeći svoju mirišljavu cigaru. Rihter ga je dosta dugo netremice posmatrao a onda se dnuvši kroz nos nestrpljivo okrenuo i pošao ormariću za piće da sebi naspe viski.

Ratna odaja bila je za generala Rihtera omiljeni deo njegove palate. Odaja je bogato mirisala na kožu i hrastovo drvo. Iznad kamina visili su par ukrštenih konjičkih sabalja i koloritna pukovska konjička zastava. Zastave su bile čuvene za vreme građanskog rata, a ta je posebno bila poznata po tome što je nosio ni manje ni više nego general Šerman lično. Židovi su bili ukrašeni raznim drugim manjim i većim zastavama i tkaninama koje su poticale iz bojnih magacina, a tu i tamo, na raznim mestima u prostoriji nalazili su se minijturni modeli topova iz građanskog rata i razno drugo oružje. Kada bi čovek ušao u ovu odaju, imao je osećaj da u daljini čuje grmljavinu topova, srebrnastu jeku vojničke trube i klicanje vojnika u bezumnom pobeđničkom iurišu...

U širokom tepisima zastrtom hodniku ispred odaje rata, Reb Kvent je nervozno šetao gore-dole sa rukama iza leđa. Još od završetka rata, Kvent je bio neprekidno u generalovoj pratnji. Rihter mu se još uvek obraćao kao svom ađutantu oficiru, ali u Big Bendu su svi znali da je Kvent u stvari igrao ulogu njegovog telohranitelja. Kvent je zaista sa mnogo uspeha štitio svog gospodara i smatrao je ludošću što je general odlučio da sa revolverašem

razgovara nasmo. Neće imati mira i neće mirno disati sve dok se teška hrastova vrata ne otvore i dok ne vidi da je general živ i zdrav.

Osluškujući korake ispred sobe, Rihter je u jednom trenutku primetio. — Moji adutant je sve nervozniji, Holideje. Moram da priznam da isto važi i za mene.

Holidej je ustao i ugasio opušak cigarete u pepeljari napravljenj od ispaljene topovske čaure.

— A šta će biti ako ne pristanem da odem iz Big Benda?

— Znači li to da odbijate predlog?

— Ne, ne znači. Jednostavno, želeo sam da znam.

— Pa, ne bih baš bio previše zadovoljan.

Holidej je prišao prozoru i bacio pogled na grad u podnožju brežulika. — U gradu vas jako visoko cene, generale.

— Nadam se da je tako.

— I vi sa svoje strane mnogo brinete o gradu.

— Da, brinem.

— Kad bolje razmislim, čini mi se da đavolski mnogo brinete o Big Bendu.

— Zašto tako kažete?

— Brinete da grad održite u životu, naravno na svoj način. — Holidej se okrenuo i pogledao svog sagovornika direktno u oči. — Recite mi, generale, kako je moguće da jedan grad bude za nekog čoveka toliko važan da iz godine u godinu u njega ulažete ogromne sume novca da bi ga održao u životu? Čini mi se da do sada nikada nisam čuo za nešto slično.

Na Rihterovom licu ukazao se izraz hladnog odbijanja. — Holideje, vi imate neki čudan običaj da često menjate temu razgovora i da izbegavate glavni predmet razgovora. Moji položaj u Big Bendu i moji odnosi s tim gradom se tiču samo me-

ne, i o tome ne želim da razgovaram sa vama.

— Vi jednostavno želite da vam direktno odgovorim sa da ili ne, je li tako?

— Tačno to želim.

— Onda kažem ne.

— Razumeo sam vas. A da li bi bilo suviše mnogo ako bih vas pitao zašto ste se odlučili za taj odgovor?

— Da, bilo bi mnogo — progundao je Holidej i uzeo svoj šešir. Pre toga, pošto je dokazao da ne može biti preteran iz grada bio je voljan i spreman da otputuje iz Big Benda, ali sada je general opet mnogo pritiskao i forsirao ishod kakav niemu odgovara. U Holideju se ponovo probudio crv otpora koji ga je od prvog dana i prvog sudara sa revolverašom Romerom pre deset godina gurao da pravi ludosti. Okrenuo je nekoliko puta šešir u ruci. — Ja sam svoj čovek i radim ono što se meni sviđa, to je razlog.

Njih dvojica su se izvesno vreme posmatrali netremice.

— Žao mi je — rekao je Rihter na kraju i glas mu je zvučao tako kao da iskreno misli ono što je rekao. Odmahnuo je rukom u znak da je razgovor završen. — Reb će vam pokazati put iz kuće, gospodine.

— Sam ću naći put — odgovorio je revolveraš. Pošao je prema vratima i zastao. — Jedna stvar, generale. Recite Kventu da se drži dalje od mene ako ne želi nevoljke. Ako on nije dovoljno pametan onda mu vi naredite. Osećam da u tom čoveku ima nečeg zlog.

Generalove oči su sijale kao dve iskre ukresane iz kremenja — Vi u drugome slutite neko zlo? Vi jedan običan profesionalni ubica? Zar ima nešto gore i zlobnije od imena revolveraš?

— Zapamtite šta sam vam rekao.

Rihter je uzeo u ruku korbač od trske prekriven kožom. Udario je njime po raširenoj šaci. Zauzeo je stav čoveka, koji zna kako se treba držati u komplikovanim situacijama.

— Vrlo dobro, Holideje. Imaću to na umu što ste sada rekli. Ali, dok ste vi meni ukazali na nekoliko činjenica, dozvolite mi da ja vama dam jedan savet, samo jedan, ali koga bi valjalo da se pridržavate.

— Recite.

— Držite se što dalje od misis Vest.

— Zašto?

— Zato što ja tako kažem.

— Moraćete da mi date neki bolji razlog od toga.

Modro rumenilo pojavilo se na vratu generalovog tesnog okovratnika i lagano se počelo širiti uz lice. Rihter nije bio naviknut da neko s njim tako razgovara, ali, pošto je već prihvatio svog gosta kao vrlo opasnog čoveka, zadržao je pod kontrolom svoju ljutinu i nastavio odmerenim tonom civilizovanog čoveka.

— Nisam obavezan da vam bilo šta objašnjavam, ali ipak ću to učiniti. Misis Vest je jedna vrlo osećajna osoba i osoba velike vrednosti koja je sada, zahvaljujući vama, ostala potpuno sama na ovom svetu. Ona je ne samo pod mojom ličnom zaštitom i brigom, nego se ja pored toga nadam da ću je vrlo skoro učiniti mojom suprugom. Ne želim ni po koju cenu da uznemiravate moju buduću nevestu.

Holidej je bešumno zviznuo kroz zube. — To je, dakle. Boga mi, generale, vi ste čovek od akcije, ne čekate da se oko vas uhvati paučina, to vam moram priznati.

— Počinjete da mi dosađujete, Holideje.

— To već nikako ne bih želeo. — Holidej je brzo otvorio vrata i ugle-

dao Kventa, koji je zablenu stajao ispred njih. Holidej je prošao pored njega očešavši ga ramenom, i Rihterov telohranitelj je prstima dodirnuo dršku divno uglačanog šestometka nisko pripasanog na bedru. Široka leđa Doka Holideja bila su meta koja su mogla dovesti u iskušenje i čoveka čvršćeg karaktera nego Kvent, i dok je Holidej odmićao niz dugački hodnik, Kvent je sve čvršće stezao dršku svog „kolta“. Ali, dvadesetogodišnja disciplina bila je suviše duboko urezana u svest Reba Kventa da bi mu dozvolila da postupi samoinicijativno. Okrenuo se i pogledao ispršenu malu osobu u sredini ratne oдаje, ali je general Rihter odmahnuo glavom i pozvao Kventa unutra. Kada su se vrata oдаje za Kventom zatvorila, Holidej je pogledao nazad, a onda izašao u široku galeriju. Zastavši u hladovitoj polutami izvukao je tabakeru sa cigarama, odabrao jednu i zastao da bi odgrizao vrh. Bio je to jedini šum koji se čuo. U glavnom štabu J. Rihtera vladala je tišina, toliko velika tišina da je od toga hladan znoj oblio Holideja niz kičmu.

Dok se brzo okrenuo, ali iza nje ga nije bilo nikoga. Osmehnuo se sam sebi. Uspelo je da zadrži dostojanstven stav prema Rihteru, ali je i sićušni gospodar Big Benda na nje ga učinio dostojan utisak. Trebalo je dosta da se Dok Holidej oznoji, a Rihteru je to uspelo.

Uzjahavši svog konja poterao ga je između drvoreda putem posutim sitnim plavim škrljcem. Dan još nije bio završen a on je u toku tih dvanaest časova upoznao dve osobe koje su na njega ostavile jači utisak nego bilo koje druge osobe poslednjih nekoliko meseci. Jednog malog čoveka koji je lako mogao biti jedan od najopasnijih ljudi koje je

ikada sreo i jednu tamnokosu ženu koja ga je mrzela, a koju je iz nekih luckastih razloga, čeznuo da opet vidi...

*
* *

Gradonačelnik Roland Berni je nezadovoljno dunuo kroz nos kada je video pustolova kako ležernim korakom sa zapeljenom cigarom u zubima prolazi pored prozora šerifove kancelarije.

— Još uvek je ovde — rekao je nezadovoljno. — Još uvek kuži naš čist vazduh svojim grobnim zadahom. Siguran sam da ovo nije u redu i ne znam samo šta general može o tome misliti.

— Ponekad mi se čini da je bolje pustiti zmiju zvečarku da odgmiže u svoju rupu nego pritisnuti je štapićem — prevajao je otežući preko jezika šerif Milt Selder.

— Ja ipak kažem da je general pogrešio kada je dopustio tom čoveku da ostane u gradu. Trebalo je da ga najuri — izjavio je Berni ratoborno, a onda je odjednom postao svestan tišine koja je propratila njegove reči. Toliko dugo vremena je prošlo, a da niko u Big Bendu nije javno kritikovao Rihtera da je tako nešto skoro postalo samrtni greh. Gradonačelnik je pročistio grlo i neprimetno porumeneo. Osetio je da se zaletio, i bilo mu je odjednom jasno da on, najmanje od svih ljudi u gradu, ima prava da kritikuje generala. Gradonačelnik je zadržao od generalove podrške ne oduševljen, već je čvrsto verovao da je Rihter čovek takvog čeličnog karaktera da je zaista van domašaja svakog kritičkog izražavanja.

— Ponekad čovekov jezik trči ispred pameti — izvinio se gradonačelnik, pa onda brzo prešao na jedan manje opasan ali daleko interesantniji predmet razgovora. Naime, zametnuo je diskusiju o upornim šaputanjima koja su se pronosila o tome da je pokojni Blejni Vest pre nego što je poginuo našao veliko bogatstvo.

V

Pri kraju jednog žarkog letniedana sa brdske visoravni zvane „Mesa Len“ putem koji je vodio iz Nju Meksika, u Jelou Galč ujahala su jedanaestorica prašinom pokrivenih konjanika. Njihovi konji bili su teško natovareni oružjem i opremom za kampovanje i svaki čovek, počev od njihovog vođe jedne individue lica špicastog kao rez sekire, pa do bledolikog mladića koji je jahao na kraju kolone, nosio je na bedru šestometak. Njihovi mršavi i izgladneli konji izgledali su kao da nikada nisu videli zob ili osetili dodir četke ili češagije.

Dok su jahali vijugavim duboko izbrzdanim putem koji je vodio kroz glavnu ulicu Jelou Galča, glavna tema njihovog razgovora bila je hrana, i sva jedanaestorica nastavila su da jašu sve dok im nozdrve nije zagolicao nadražujući miris jela koji se pripremalo u jednom od saluna.

— Šunka sa jajima — počeo je da pogađa veliki Berni Plejt dok su privezivali konje za privezište.

— Ne, to je paprikaš — rekao je njegov brat Tak.

Ušli su u salun bučno i trupcućinogama, i još sa vrata počeli da iz-

vikuju naredbu zbunjenom meksi-kanskom kuvaru, a onda odgurnuli sa njegovog mesta jednog rudara i sastavili dva stola tako da udobno posadeni mogu večerati zajedno. Rudar, jedan snažan čovek koji je nosio nadimak „Majk tvrda ruka“ okrenuo se crven kao bula, stisnuo pesnice do pucanja, pa onda još jednom pogledao uljeze i izašao napolje. „Majk tvrda ruka“ ni u čemu nije uživao više nego u dobroj tuči, ali ovo očigledno nisu bili ljudi sa kojima se treba kačiti. Oni su pripadali onoj vrsti, koja se obračunava pištoljima i „Majk tvrda ruka“ bio je dovoljno mudar da ih na prvi pogled prepozna. Ti ljudi su bili banditi, desperadosi.

Topla i dobra hrana brzo je doneta i niko nije zamerio Holi Pleitu, što je, dok su oni jeli, pućkao oko njihovih glava smrdljivi dim cigare najgoreg kvaliteta. Treba znati jednu stvar, a to je da su ti ljudi živeli životom divljaka, i drugu, da bi stavljanje primedaba čoveku kao što je Holi Plejt moglo biti vrlo loše za zdravlje.

Uprkos svom snažnom izgledu, vođa razbojnika je izgledao, a zaista je i bio, čovek kome je dobra hrana te večeri bila vrlo potrebna. No, Holi Plejt je bio pri slabom apetitu kada je zbog nečega bio nervozan, a nervoza je kao vidljiv oblak večeras lebdela oko ružne vučje glave vođe razbojnika.

Plejt se bolje namestio u stolici da bi olakšao sebi zbog ukrućenosti od dugog jahanja i dok su se njegova mlađa braća trkala da vide ko će od njih dvojice brže progutati komad pečenog mesa težak više od četvrt kilograma, on je čudljivo žvakao kraj cigare. Banda razbojnika sa Berning Hilsa jahala je živela pod najtežim uslovima skoro mesec dana, pri čemu je samo povremeno

dolazila do prave ljudske hrane, a to je počelo onoga dana kada je Berni Plejt doneo na konju svog mlađeg brata Arona ukrućenog i sa rupom od kuršuma između buljavih govedih očiju. Holi Plejt je smatrao da će biti šala i igračka uhvatiti njegovog ubicu čoveka inače poznatog pod imenom Dok Holidej, ali je večeras, dve nedelje posle polaska na put osвете morao je da prizna da njihovoj žrtvi nisu ni za stopu bliže nego onda kada su pošli sa Berning Hilsa.

Džoe Krik je zastao u jelu i podignuo. Masnim rukavom obrisao je zamašćena usta i pružio ruku da dohvati komad hleba. Kada je on pružio ruku u istom trenutku Bak Viler je pružio ruku da uzme baš isti komad koji je Džoe imao u vidu. Rezultat se mogao predvideti. Udarac po ruci, psovka i trenutak kasnije okrvavljena nadlanica, jer je Viler pesnicom ošinio Krika po velikom nosu.

Kada su dvojica razbojnika skočili na noge i prevrnuli stolice iza sebe, spremna da se uhvate ukoštac samo zbog jednog komada hleba, Holi Plejt se nije pridružio psovka-ma i podstrekavanju na tuču kao ostali članovi njegove bande. Umesto toga, on je jednostavno izvukao svoj teški „kolt“ 45 sa osmougaonom cevi i zategao obarač. Efekat tog njegovog pokreta bio je čudotvoran. Viler i Krik su odmah digli stolice i seli, a ostali su se umirili kao bu-bice. Niko nije ponovo počeo da jede, sve dok Holi nije spustio obarač revolvera i vratio ga u futrolu. Nešto malo bolje raspoložen, uzeo je komad hleba i počeo da ga žvaće s izgledom odsutnog čoveka koji ne jede iz zadovoljstva već samo zato da bi očuvao snagu. Tek tada ostali su nastavili da jedu.

Sagnut iza tezge, punački Meksikanac, vlasnik saluna obrisao je znoj sa čela i počeo da se moli bogu na španskom jeziku. Ostali gosti, jedan prodavac bodljikave žice i neki mišićavi sasušeni Indijanac s orlovim perom zadenutom u staromodan cilindar, ustali su nečujno sa svojih mesta i taho izašli napolje. Huan Sančez je svim srcem želeo da i on može izaći zajedno s njima, ali se bojao da će ako to učini, ostali gosti otići ne plativši ručak. Ovi ljudi iz planine ličili su mu na ljude koji bi bili u stanju da od slepca prosjaka ukradu isprošeni novčić.

— Dakle? — promumlao je Holi Plejt kada je završio sa svojim skromnim jelom. Vođa najopasnije bande lopova i revolveraša koja je ikada sišla sa Berning Hilsa bio je vrlo škrt na rečima. — Dakle? — ponovio je još jednom.

Tom Morgan se prvi osetio obaveznim da odgovori. Nizak dežmekast, surovih očiju i ružan kao greh, Morgan je u bandi igrao ulogu tragača i čitača tragova. Pošto mu nije uspelo da nanjuši tačnije rečeno otkrije trag čoveka koji je ustrelio Arona Plejta u Torivilu, Tomov položaj u odnosu Holija nije bio tako dobar kao obično.

— Ja pretpostavljam da je taj nitkov morao poći putem preko planina i otići u Meksiko i to odmah posle obračuna. Holi — rekao je glasom koji je podsećao na njištanje konja — Ako želimo da ga ukokamo mislim da bi trebalo da pođemo prema granici.

— Ako želimo?

Opet je Holi Plejt izgovorio samo dve reči, ali te reči su bile vrlo značajne. Brat Aron je bio njegov miljenik, jedini od trojice braće koji je pokazivao znake da će se razviti u revolveraša od koga će ljudi stre-

peti čime se Holi Plejt u dubini duše ponosio.

— Da Holi — rekao je Morgan crveneći. — Hoću da kažem, da treba odmah da pođemo u Meksiko.

— Da ćemo poći — popravio ga je Holi nezadovoljno.

Klejt Šel, čovek kosmatih obrva hrvačkih ruku i snažnih prsa pokazao se bistriji nego što je izgledao. — Trag kojim je taj nitkov pošao je odavno izbrisan, Holi — rekao je on bez okolišenja. — Jedini način da uhvatimo ubicu, kako ja mislim, je da se podelimo i da kruzimo sve dok neko od nas ne naleti na trag.

Bil Genol je zaustio da nešto kaže, ali ga je Holi ućutkao pokretom ruke. Sclova ideja poklapala se s idejom vođe bande i reči koje je Šel izgovorio Holi je jedino želeo da čuje. Očistivši sto jednim širokim pokretom ruke, iza koga se čulo gromko zvonjenje razbijenog posuđa, bandit je izručio na čaršav sadržaj činije sa šećerom i razgrnuvši šećer po stolu počeo da crta kaziprstom, na šta je senjor Sančez sklopio svoje debele ruke i bezglasno mičući usnama molećivo pogledao prema nebu.

— Mi smo ovde — promrmliao je Plejt. — Brejt Veli je zapadno odavde, oblast Brejk je na istoku, puštara i planina Snežnog Vuka je na jugu. Šeri, ti ćeš uzeti trojicu i poći na istok, Tom, Berni, Honvej i Hat će poći na jug, a ja ću s ostalima na zapad. Ako ne nađemo nikakav trag, mi ćemo se svi opet naći ovde kroz nedelju dana. Ako neko nanjuši ubicu poslaće telegram u ovdašnji telegrafski ured. Ima li nekih pitanja?

Berni Plejt je imao jedno. — A šta će biti ako i on nas primeti i spremi se da kidne dalje, Holi? Šta onda da radimo?

— Šta do đavola misliš da bismo mogli učiniti? — dunuo je na nos Tak Pleit, koji je bio još dosta zelen i ne previše bistar. — Izrešetaćemo krvavog kućkinog sina, šta bismo drugo.

— Kao što je i mali Aron pokušao? — zapitao je Berni značajno.

Pitanje nije bilo bez značaja, jer je mladi Aron Pleit ne bez razloga smatran za najbržeg revolveraša u bandi, s izuzetkom Holijsa lično koji je vladao suvereno. Zahvaljujući svojoj neobičnoj brzini u potezanju oružja, potpomognutoj velikom količinom viskija i iznenadnim nastupom ambicije koja ga je gurala da što pre postane čuven na celom Dalekom zapadu, Aron je izazvao Doka Holideja u Torivilu. Aron se nadao da će ga pobediti, ali je Dok Holidej bio brži i ustrelio je najmlađeg od Pleitovih tako ekspertno, da je Berni sa dosta razloga mogao da pita. — Šta ako i on primeti nas?

Holi Pleit je zamišljeno zurio u mapu nacrtanu u šećeru. Sve do tog momenta, ovaj bandit je odbijao da prihvati da je čovek koga su gonili na neki način izuzetan tip, ali sada kada je banda trebalo da se podeli da bi nastavila traganje, to je bila činjenica koju je bio dužan da svestrano razmotri. Smetalo je Holi Pleitu saznanje da bilo koji drugi revolveraš sem njega lično poseduje izuzetne vrednosti kao inteligentan čovek, a ne samo brzu i veštu ruku, ali, ono što su o Doku Holideju za tih mesec dana saznali, potvrđivalo je da je ovaj baš takav.

Holi Pleit je ustao na noge.

— Ako ga bilo ko nagazi i on to primeti, tai će odmah otići do stanice telegrafa i poslati telegram u ovu rupu, a onda će pratiti Holideja, sve dok se cela grupa ne okupi.

— Naredio je. — Ima vas dovoljno da to obezbedite.

Svi su klimnuli glavom u znak da su shvatili naređenje, ali bar jedan nevaljalac je u glavi skrivao drukčije misli. Taka i Arona Pleita delila je samo jedna godina razlike u starosti. Oni su odrasli kao blizanci, tukli su se među sobom, zajedno su pljačkali dilažanse, delili snove o razbojničkoj slavi. Ako je među braćom bilo makar nečeg zajedničkog, to je onda bila činjenica da je Aron smatran kao budući revolveraški šampion koji će po veštini stati odmah iza Holijsa, dok je Taku davano samo drugo mesto. Taku Pleitu to nije odgovaralo, i kada je desetak minuta kasnije pojahao konja i pošao sa Morganom, Honveiom i Bernijem, on je samo kratko rekao. — Ja mislim da ako neko već bude imao sreće da naiđe na Holidejev trag, treba da pokuša da tog zlikovca prikuca jednom za svagda, pre nego što on ponovo iščezne, Berni. Ko zna da li će po drugi put uopšte biti otkriven?

— Čuo si šta je Holi rekao — odgovorio je bradati Berni na način koji nije dopuštao nikakvu dalju diskusiju.

Najmlađi preživeli Pleit je zagrizao donju usnu i natmurio se, kada su izbili na vrh prevoja i odatle bacili poslednji pogled na Jelou Galč. Prema istoku, Kleit Šel i trojica njegovih pratilaca već su prelazili plicak reke Sandaun River, dok je Holi Pleit sa još dvojicom razbojnika tek izlazio iz grada prema zapadu. Među banditima sa Berni Hilsa vladao je dugo negovani običaj da nikada ne plaćaju hranu, i mada je poslužio jedanaest porcija hrane i dosta pića, u tom trenutku tamnopusi meksikanski kuvar je bio zadovoljan i čašćavao je sebe jednom čašicom viskija zbog toga što ih

se otarasio i što je prošao relativno jeftino. Posetioci Jelou Galča se nisu predstavili, ali, to nije bilo ni potrebno. Sa hiljadu poternica izlepjenih širom Kolorada izazivao je prkosan pogled Holija Pleita i svuda je bilo poznato da je malo hrabrih koji bi smogli snage da mu se suprotstave. Svako je smatrao da je mnogo mudrije izbeći sukob sa njim.

Svetlosti grada počele su da žmirkaju, i nešto kasnije su nestale sa vidika kada je mršavi Tom Morgan poveo svoju grupu sa vrha prevoja niz padinu. Visoko iznad njih na tamnom nebu svetlucale su kristalnojasne zvezde, a ispred njih pružala se pusta jarugama ispresecana zemlja sve do zamagljenog udaljenog horizonta gde su se izlomljeni vrhovi brda utapali u nejasno maglovito nebo.

Za sve njih sem Morgana tragača i čitača tragova to je bila sasvim nepoznata pokrajina i pošto su prešli još jednu milju veliki Berni Pleit je konstatovao. — Vraški neprijatna divlja zemlja. Tome. Ima li u njoj još nečega sem prašine i žege?

— Nećemo naići na bogzna šta drugo za čitavih pedesetak milja. Berni — objasnio je Morgan. — Ali, dalje iza Hart Breik Hilsa naići ćemo u predeo u kome već ima rančeva. Mislim da bi trebalo poći redom i raspitati se kod kauboia na rančevima i u gradu pre nego što krenemo dalje prema Snežnom Vuku.

— Nećemo izgledati baš mnogo mudri ako tamo kuda idemo budemo pokušali da nađemo telegraf — rekao je Tak Pleit.

— Koliko se sećam, u gradu bi trebalo da ima telegrafska stanica — odgovorio je Morgan.

— A kako se zove taj grad? — zapitao je Berni.

— Big Bend...

*
*
*

Advokat Ingerol je stajao ispred svoje advokatske kancelarije zvaničan u svom tesno krojenom tamnom odelu i sa cvikerima sa tankim okvirom naslonjenim na vrh dugačkog nosa, kada se na početku ulice Li Strit pojavio general Rihter u svojim karucama, praćen odredom konjanika.

Advokat je prstom rastegao okovratnik košulice koji ga je stezao i ušao unutra da bi na zidnom ogledalu proverio da li takav kakav je ostavljao dovoljno iak utisak ozbiljne naklonosti na jednoj i poslovne efikasnosti na drugoj strani koje je ova izuzetna prilika zahtevala. Zadovoljan onim što je video, otresao je trunčicu prašine sa revera svog sakoa i ponovo pošao napolje na verandu ispred zgrade.

U blizini se nalazila grupa građana koja je takođe primetila dolazak generala Rihtera, tog relativno ranog jutarnjeg časa, jer za Big Bend nije bila tajna da će se tog dana pročitati testament Bleini Vesta. Generalovo mišljenje je bilo da Bleini neće ostaviti svojoj supruzi i udovici veliki imetak sem hrpe neplaćenih računa, ali su glasine da je Vest pronašao rudnik zlata i da je napravio mapu njegovog položaja i dalje uporno kružile, pa je otuda i interesovanje za testament bilo toliko da se dosta ljudi našlo na licu mesta za slučaj da se dogodi nešto što vredi čuti.

Kada su karuce zastale i kada je general lično pomogao udovici da

siđe iz kola, skoro svi su zadovoljno klimnuli glavom. General je bio stalni pratilac Keri Vest još od smrti njenog muža i postojale su sumnje da je njegovo interesovanje za mladu udovicu nešto mnogo više od običnog prijateljstva. U salunima i kafeima Big Benda dokoličari su već krojili razne planove i nagađanje, ali većina građana se slagala u tome da ako general namerava da se ženi, neće moći da nađe bolju od Keri Vest. Izgledalo je sasvim prirodno da se po proteku pristoinog roka za žalost, pokrovitelj Big Benda oženi najlepšom i najpopularnijom udovicom iz tog grada.

Šerif Selder je pokretom glave pozdravio generala i Keri i pošao za njima pored Reba Kventa kada se povorka uputila uz stepenice do advokatove kancelarije. Advokat Ingersol ih je ozbiljno pozdravio, a onda sa nekoliko kurtoaznih reči uverio udovicu da je i sam dirnut i pogođen svečanošću i tugom tog trenutka, a zatim ih poveo u svoju prostranu polumračnu kancelariju koja je mirisala na prašinu i stare knjiige.

General Rihter se uverio da je Keri udobno nameštena u fotelji, a zatim je i sam seo pored nje, tačno ispred advokatovog pisaćeg stola. Kvent, Klint, Berlou i Korbet ispunili su drugi red stolica, dok je šerif ostao da stoji pozadi njih, sa rukama prekrštenim na grudima.

Pošto je sa nekoliko trenutaka ćutanja naglasio svoju važnost, Ingersol je zašao iza svog pisaćeg stola i uzeo u ruku Bleinijev testament i izjavu poslednje volje.

— Gospođo Vest, generale...

Tek što je to izgovorio začutao je, kao da mu je jezik presečen, jer je u tom trenutku u odaju ušao jedan zakasneli interesent. Svi su se okrenuli i general Rihter je besno pro-

mrmljao nešto sebi u bradu, kada je video ko je to. Dao je rukom znak Kventu da sedne nazad, jer je ovaj upola ustao da interveniše, a onda je glavom dao znak Selderu. Ovo je očigledno bio slučaj za intervenciju čuvara reda.

Sa više sigurnosti nego što je zaista osećao, Selder se uputio prema osobi u elegantnom građanskom odelu i sa šeširom na glavi. Mada je pustolov izgledao vrlo smireno i nije pokazivao nameru da napravi neki izgred, njegovo prisustvo je već delovalo na svačije nerve, a naročito na čuvara reda i zakona.

— Šta vi ovde radite. Holideje? — zapitao je tiho.

Holidej je pogledao Keri Vest, koja se u međuvremenu okrenula u fotelji. Pogled tog je bio hladan i odbojan, baš tačno onakav kakav je očekivao da će biti.

— Samo sam došao da čujem — odgovorio je Dok mirno. — To jest ako nemate ništa protiv?

— Naravno da imamo protiv — odgovorio je na to Selder. — Ovi ljudi su se okupili da čuju izjavu Bleinijeve poslednje volje. Prisustvo čoveka koji ga je ubio... je nedopustivo!

Holidej se udobnije naslonio svojim širokim leđima na zid. Šerif je pocrveneo i okrenuvši se, pogledao generala. Rihter je nešto rekao Kventu koji je hitro ustao, ali je istog momenta zastao u mestu, jer je advokat Ingersol smogao snage da ponovo progovori.

— Za ime božije, nemojmo praviti nered na ovom mestu. Tako nešto bila bi sramota.

— Nisam nameravao nikoga da vređam, madam — pokušao je Holidej da objasni Keri kada je Kvent kolebljivo zastao. — Samo sam svratio da čujem nema li možda u testamentu vašeg muža nešto što bi

mi ukazalo na trag ili razlog zašto je pokušao da me ubije. — Začutao je namerno i zagledao se u Rihtera. — Izgleda mi da u tom pravcu nisam daleko odmakao, sem što sada znam da je onoga dana kada je došao u salun i napao me preteći mi da će me ubiti, Blejni došao direktno iz vaše kuće, generale. — Raširio je nemoćno ruke. — Možete shvatiti kako se osećam. Čak i jedan pustolov želi da zna zašto je neko hteo da mu uzme skalp.

U kancelariji je i dalje vladala krajnja napetost, koja se nije stišala sve dok udovica nije progovorila.

— Oh, neka ostane. — Zatim se ponovo okrenula advokatu. — Molim vas, nastavite, mister Ingersole.

Bacivši još jedan prekoran pogled na uljeza, advokat je spustio pogled na papir i počeo da čita suvo-
parnim advokatskim glasom.

Kao što se očekivalo, imovina Blejni Vesta bila je skromna takoreći bedna. Ostavio je nešto rudarske opreme, nekoliko iznošenih ode-
la i 33 dolara gotovine u banci Rolanda Bernija... i jednu mapu. Keri Vest je izgledala iznenađena kada joj je Ingersol pružio mapu u dugačkoj koverti od celofana. Kada je razvila, mlada žena je odmah videla da je tu mapu crtao njen pokojni muž. Pokazalo se da je to mapa neke planinske oblasti mada ni jedno ime niti oznaka zemljišta nije bila naznačena na crtežu.

Još uvek se mrštila pokazujući svoje čuđenje, kada je ponovo pogledala advokata. — Nisam znala da ova mapa postoji, mister Ingersole.

— Vaš suprug mi je dao tu mapu na čuvanje jedva nedelju dana pre nego što je umro, gospođo Vest. — Objasnio joj je advokat. — Dopunio je svoj testament jednim novim naređenjem da mapa bude predata

vama ukoliko se niemu ma šta desi. Rekao je da ćete vi znati šta s njom da radite.

— Pogledaću je kasnije — rekla je Keri. — U međuvremenu, volela bih da je i dalje čuvate u vašem sefu, mister Ingersole. Tamo će biti najsigurnija.

— Zar je to potrebno. Keri — zapitao je general brzo. — Ja bih bio zadovoljan da vam tu mapu pričuvam i ako je potrebno, mogao bih udesiti da oznake budu dešifrovane.

Keri se za trenutak zamislila, a onda je odmahнула glavom. — Hvala vam, ali ne želim da se zamaram tim stvarima, bar ne zasada. — Osmehnula se slabim osmehom. — Znajući Blejnijevu lošu sreću u radu, sigurno će se pokazati da je ta mapa bezvredna.

— Ako vi tako želite, Keri, onda neka bude — rekao je general i njegov glas je zvučao malo razočarano. Ali, nije rekao ništa više i Ingersol je nastavio da čita testament i na kraju je objavio da su sve zakonske formalnosti ispunjene, i naslednik proglašen.

Svi su izašli napolje. Dok Holidej je zastao pored privezišta i izvadivši zlatnu tabakeru, počeo da bira jednu cigaru. Svi ostali bez izuzetka stajali su u ćutaniu i netremice zurili u pustolova. Jedino je na licu Keri Vest sem negodovanja lebdeo izraz nalik na senku radoznalosti. Onda joj se Rihter obratio, i uzevši je nežno ispod ruke poveo je prema kolima. Holidej ih je posmatrao, dok su se belj u kola, a onda je okrenuo glavu prema vratima advokatske kancelarije, jer se na njima pojavio advokat Ingersol. Ingersol je u ruci držao dva omota, testament i mapu. Taj čovek je značajno šmrknuo, prolazeći pored njih, a onda se uputio pravo prema banci.

Odjednom je Holidej shvatio da nije u žiži interesovanja. Kvent, Klint, Berlou i Korbet svi su posmatrali kako advokat ukrućenim korakom prelazi preko ulice i pogledavši prema karucama. Dok je zapazio da je i generalov pogled skrenuo u istom pravcu.

Holidej je nabrao obrve i vrhovima prstiju se pogladio po bradi pokušavajući da dokuči značaj ovih čudno zainteresovanih pogleda. Zatim je Ingersol nestao u unutrašnjosti banke, a istog trenutka Rihter je naredio vožaru da potera zapregu i kola su se klopajući udaljila.

Kada su se Kventovi ljudi vinuli u sedla i pošli bez reči za kolima, šerif je prišao Holideju s izgledom čoveka u isto vreme odlučnog i kolebljivog.

— To je bilo zaista nepristoino, Holideje.

— Šta to?

— Što ste se pojavili u ovakvom trenutku. Zar ne mislite da ste toi ženi već naneli dovoljno bola?

Holidej je odbio jedan gust oblak dima. — Kako ja vidim stvari, vi se mnogo brinete o Keri Vest, šerife?

— Naravno da brinem.

— I general takođe?

— General je kičma Big Benda.

— Ali, ne čovek bez neprijatelja koliko sam čuo.

— Šta bi to trebalo da znači?

Holidej se zagledao u užareni vrh cigare. — Nije li tačno da se on i Blejni nikako nisu slagali.

— Ne možete očekivati da će nekoga čoveka baš svi voleti.

— To nije odgovor na moje pitanje.

— Pre svega, želeo bih da znam na šta to vaše pitanje cilja, mister.

— Blejni Vest i Rihter se nikako nisu slagali, čak su bili u lošim odnosima koliko sam čuo, šerife, a ipak, imam razloga da verujem da

je Vest bio sa Rihterom onoga dana kada sam ga ubio. Zar vam to ne izgleda čudnovato?

Selder se namrštió. — Možda, ukoliko je tako.

— Neko je natuknuo Blejni Vestu ideju da sam ja ubio njegovu sestru. Niko se ne seća da je Vest o meni govorio pre nego što sam se ovde pojavio, pa prema tome, računam sve do tog jutra nije ni slutio da bih to mogao biti ja. A tog jutra, on je bio u poseti Rihterovom brdu.

— Na šta ciljate, Holideje?

— Da mu je Rihter ili neko drugi na brdu rekao veliku laž.

— Zašto bi to neko učinio?

— To i ja vas pitam. Vest je voleo svoju sestru. Bio je po prirodi plahovit. Onaj koji mu je izbljuvao tu priču, morao je biti prilično uveren da će posle toga Vest poći da me potražij da će verovatno u obračunu biti ubijen. Prema tome, ko je ovde želeo da Blejni Vest pogine, šerife?

Selder je odmahnuo glavom. — Koliko ja znam, niko.

— Dobro, čekaćemo pa ćemo videti.

— To znači da nameravate da i dalje ostanete ovde?

— Da.

— Zašto? Da napravite samo još više zla i nevolje?

— Ja ne tražim kavgu i ne želim zlo, šerife — rekao je Holidej tiho. — To mi odavno više ne pada na pamet. Tražim samo malo mira.

— Ne očekujete valida da će vam posle smrti Blejnjia Vesta Big Bend biti utočište mira?

— Možda, ako budem mogao da otkrijem ko je Vestu namestio zamku i zašto. Možda posle toga, ljudi neće biti tako ogorčeni protiv mene.

Selder je duboko šumno uzdahnuo. — Zašto ste odabrali baš ovaj grad, Holideje? Zašto ste baš izabrali da u Big Bendu bacite len-ger?

— Zašto?i Pretpostavljam da je to zbog toga što mislim da sam došao do kraja, šerife.

— Nema drugog razloga?

— Možda mi se ljudi ovde dopadaju, šerife — odgovorio je Dok Holidej i ironično se nasmeio. — Pa, možda bih se i ja njima dopao kada bi za to imao makar malo šanse.

Selder je tmurno netremice zurio u pustolova koji se posle tih reči udaljio ležernim korakom, a onda se i sam uputio prema svom birou. Život mu je izgledao dosta jednostavan i bez neprijatnih obrta pre neželjenog dolaska Doka Holideja, razmišljao je u hodu. General je insistirao da Big Bend izgleda po određenom uzoru grada i Big Bend je tako i izgledao, sve dok Holidej nije došao sa svojim revolverem i svojim tvrdoglavim ponašanjem. Ceo grad je bio u napetom iščekivanju od kako je Bleini Vest glupo izgubio život, i od kako je Klint Viler u salunu Tamburin primao opklade da će Dok Holidej ili sam otići iz grada kad mu se prohte, ili će ga general isterati, ili će, kao naigore rešenje, još nekoga ustreliti.

Šerif je mogao da živi na miru i pored svih tih govorkanja, ali ono što ga je sada duboko uznemiravalo bilo je ono što je pustolov rekao u vezi sa generalom. Jer, Holidej je pitao Seldera da li zna nekoga ko bi želeo i imao razloga da Bleini Vest bude mrtav i Selder se istog trenutka, sa osećanjem potaine krivice, setio glasina koje su već duže kružile, da je Rihter zaljubljen u Keri Vest.

— Vrag ga odneo — rekao je glasno i ušao trunčući unutra sa namerom da prekori svog zamenika što za vreme njegovog odsustva nije počistio kancelariju.

Posle te grdnje, šerifov zamenik se osećao iadno, a šerif nešto bolje. Ali, na dužu stazu tai događai nije imao efekta i nije raspršio gadno seme sumnje koje je Dok Holidej usadio u njegovu svest... seme koje je bilo suđeno da donese gorak plod.

VI

Gradske lumpadžija je te večeri pošao na svoju uobičajenu večernju turu kada je iz pravca Tolivera u grad tutnjevći ušla diližansa za sever. Kola marke Konkord donela su u grad jednu vreću pošte, malu kasicu sa pošilikom novca za banku, novu količinu lekova za doktora Monroa i jednog putnika koji je radoznalim očima provirio kroz prozorčić kola.

— Big Bend — zavikao je vozač Henri Vintergrin povlačeći ručicu za kočnicu i skačući sa kola da ispregne zaprežu koju je u gradu trebalo zameniti. — Svi napolje iz kola... Deset minuta odmora pre nego što nastavimo prema severu.

— Svake nedelje od kako sam došao u ovaj grad pre okruglo dve godine on tako urla tri puta sedmično mister Holideje — rekao je Meni Martin sa klupe pod celičanim pamukovim drvetom gde je sedeo izvaljen. Meni je već bio pijan tačnije već je bio doliven pićem, jer se praktično nikada nije treznio ali je uvek uspevao da i pored pijanstva zadrži prilično pribranosti i bistrine. — Naiglasni

derač i najgori vozar u Koloradu to je Henri.

Pijanac jedva da je prošaputao tih nekoliko reči. No, povetarac je odneo njegove reči i na tu primedbu vozar se ljutito okrenuo, ali, kada je video ko sedi u hladovini pored Martina njega je ljutina brzo prošla. — Prokleti pijanac — promrm-ljao je Vinter Grin, a onda pošao prema vratima i teatralnim gestom ih otvorio. — Izvolite iz kola mis Lusi. Nadam se da vožnja nije bila suviše naporna za vas?

Devojka koja je izašla iz kola imala je oko dvadeset godina, ali je izgledala mnogo starija. Haljina joj je bila suviše tesna, razrez na haljini suviše visok, a boje na licu suviše jake da bi izgledale mladalačke ili damski. Lice ispod debelóg sloja šminke i pudera bilo je dosta lepo, a kovrdžava plava kosa nagoveštavala je blagost karaktera, koja je odudarala od pohlepne tvrdoće njenih crvenih usana.

Lusi Dulin pre toga nikada nije bila u Big Bendu i kada joj je vozar izneo koferčić iz prtljažnika, ona ga je doterujući trepavice prstima, zapitala gde se nalazi kuća Vestovih.

U lisnatoj hladovini pamukovog drveta, Dok Holidej je zastao sa cigarom na pola puta do usta.

— Prvo krenite na levo, zatim treća kuća u nizu, mis Lusi — odgovorio je vozar. — Ne možete pronaći udovičinu kuću, jer je ona najbolje uređena u celoj ulici.

Mlada žena mu nije zahvalila. Učtivost i lepi maniri nisu bili navika crvenousne Lusi. Šmrkćući i doterujući trepavice prstom, pošla je prema uglu ulice Li, ali je već posle dvadesetak metara zastala i pustila na trotoar težak kofer. Istog trenutka, sa klupe pod drvetom ustao je jedan čovek.

— Zašto ne ostavite kofer, mis? Neko bi vam ga kasnije mogao doneti — zapitao je Holidej prilazeći.

Devojka je nabrala obrve i pošto ga je odmerila od glave do pete, osmehnula se praznim osmehom. — Ne, nikada se ne rastajem sa svojim prtljagom.

Visoki čovek gospodstvenog izgleda se osmehnuo. — Onda ću ja morati da vam ga ponesem. Mada nisam iz ovog grada, ne mogu dozvoliti da jedna mlada dama ponese loš utisak o ovdašnjim džentlmenima — rekao je Holidej.

— Kako god hoćete, mister... — rekla je Lusi i još jednom upitno odmerila Doka.

— Džon Henri Holidej je moje ime, mis — rekao je Dok, dodirnuvši prstima ivicu oboda svog šešira.

Ona je ustuknula kao da je ošamario. — Vi? — Izustila je bez daha. — Vi ste čovek koji ga je ubio? Vi ste ubica mog Blejnija!

Holidej je trepnuo. Hteo je da isprati devojku da bi saznao šta žena njenog zanimanja može da traži od Keri Vest. — Vašeg Blejnija? — ponovio je iznenađeno.

Devojka je stajala kao oduzeta od straha. Drhtavim rukama pokrila je lice i potok suza potekao je niz nje ne našminkane obraze. Holidej je gledao sa pomešanim osećanjem sažaljenja i iznenađenja.

— Šta vi tražite kod Keri Vest? — zapitao je, a kada je to pitanje izazvalo novu poplavu suza okrenuo se vozaru i zapovednički ga pozvao prstom da priđe. Vintergrin je oprezno prišao kao što prilazi stari iskusan pas kroz dugačku travu u kojoj može biti zmija.

— Izvolite, mister Holideje?

— Poznajesh li ovu devojku?

— Naravno, to je Lusi Dulin iz Tolivera.

— Salunska zabavljačica? — rekao je Holidej kada je Lusi uzela maramicu i išmrknula nos.

— Da, mister Holideje. Bila je zaposlena u salunu „Srećni dolar”.

— I šta ona radi ovde?

Vintergrin se ušeptrliao, i počeo da uvija. Tai prizor privukao je pažnju grupe dokoličara koji su se odmah približili da bi čuli njegov odgovor.

Vozar je rekao. — Ne znam tačno da li bih mogao nešto više da kažem, mister Holideje.

— Postavio sam ti pitanje i hoću odgovor — začuo se oštar Holidejev zahtev.

Vozar diližanse je slegnuo ramenima i nagnuo se napred, da bi šapnuo. — Ona je bila Vestova devojka, mister Holideje. Izgleda da je došla ovamo u nadi da joj je Vest ostavi nešto po čemu će ga se sećati.

Holidej je osetio da ga podilaze trnci. — Je li to tačno? — zapitao je devojku.

Lusi je prestala da teca i šmrkće i digla je prkosno bradu. — Naravno da je istina. Ne stidim se da to priznam. Blejni i ja smo...

— Dosta — presekao je Holidej. Onda je rukom odmahnuo slušaocima da se udalje. — Gubite se do đavola oдавде. Ovo se vas ništa ne tiče.

Nije moralo da im to dvaput kaže i kada se Dok Holidej ponovo obratio našminkanoj devoici i pogledao je svojim sivoplavim očima, jedini prisutni slušaoci ostali su Vintergrin i Meni Martin.

— Nastavite — rekao je.

— Mi smo bili ljubavnici — rekla je devojka prkosno. — On je nameravao da napusti svoju ženu i odvede me u Meksiko čim bude završio posao oko rudnika...

— Kakvog rudnika?

Pogled joj je postao britan i podmukao. — To je taina.

— Holidej je zakačio prst u džep prsnika i spustivši ton za jednu notu ponovo zapitao. — Kakvog rudnika, Lusi?

Pogled joj je pošao od njegove ruke do stisnutih vilica i tankih žmirećih trepavica ispod kojih su gorele prodorne oči i na njenom licu ukazao se izraz straha kao kod dece koja se boje batina. — Molim vas — rekla je gubeći dah. — Vi me valda... nećete ubiti?

— Ne, ukoliko me ne naterate na to — slagao je Holidej zaključivši da nema drugog načina da iz nje izvuče istinu. — A sada mi recite sve šta znate o tom rudniku i recite mi to brzo, Lusi.

— To je stari izgubljeni rudnik — izustila je devojka bez daha.

— To je legenda.

— Ne, nije legenda. Blejni ga je našao pre nekoliko meseci... nacrtao je mapu...

Holidej je širom otvorio oči. — Mapu? Je li vas ta mapa dovela ovamo?

— Da, Ja imam pravo na ono što je Blejni našao. On me je voleo a nju nije. Ja imam pravo da dobiem tu mapu.

— Žena koja krade muževe drugim ženama nema oc mom mišljenju nikakva prava — rekao je Holidej i pogledao Vintergrina. — Koliko reče da stoji diližansa pre nego što nastavi put na sever?

— Deset minuta, mister Holideje, a to znači još oko pet minuta.

— Koliko košta karta do sledećeg grada?

— Sedam dolara.

— Ja ću platiti sedam dolara — mašio se rukom za džep. — Nećete ostati u ovom gradu, Lusi. Ta jadna žena ima već dovoljno na vratu i

bez vas. Ovde je nien kofer, vozare. Postaraj se da ne siđe pre Torivila.

— Ako već dođe do toga da nastavi put dalje, onda mislim da i ona ima dovoljno novca da plati kartu, mister Holideje — rekao je Vintergrin ozbiljno. — Puna je para.

— Imate novca? — zapitao je Dok.

— To je moja stvar — odgovorila je Lusi drsko, povrativši u međuvremenu nešto hrabrosti.

— Koliko? — zapitao je Dok.

— Mnogo — otkrio je Vintergrin.

— Pokažite mi — zatražio je Holidej i pošto se devojka ustezala, on je uzeo torbicu iz njene ruke i otvorio kopču.

Torbica je bila nabijena zelenim novčanicama.

Holidej je pogledao. — Otkuda vam ovoliki novac, Lusi? Jeste li ga ukrali?

— Nisam lopov. Taj novac sam dobila.

— Od koga? Od Blejni Vesta?

— Pa, šta i ako jesam? On me je voleo...

— Ali, otkuda niemu toliki novac? — zapitao je Dok Holidej začuđeno, ali je još jednom morao da spusti ton i preteći zažmiri na Lusi, pre nego što je dobio odgovor.

— Rekla sam vam da je našao izgubljeni rudnik — rekla je Lusi. — Blejni je pre nekih mesec dana doneo sa sobom veliku količinu zlata... Vrednu oko tri hiljade dolara.

— Hoćete da kažete da je Vest bio bogat čovek?

— Bio je vrlo bogat da ga vi niste ubili.

Dok joj je vratio torbicu. — U redu, Lusi, možda vam verujem. I još samo jedno pitanje pre nego što otputujete.

— Ko kaže da ću otputovati.

— Oboje znamo da morate otići

odavde. Lusi, i vi ćete lepo otići i držati jezik za zubima — je li tako?

Ona je s mukom progutala vazduh, jer je poslednji ostatak hrabrosti sada potpuno napustilo. — Da — odgovorila je nesigurnim glasom. — Ne želim da imam nikakve prilike sa ubicom.

— Pitanje je sledeće, Lusi: Zna li nekoga ko bi mogao da želi Blejnijevu smrt?

— Ne znam, Ali, znam da se bojao. Mislio je da neko u Big Bendu zna za njegovo otkriće i ako je on sve što je saznao čuvao u velikoj tajnosti.

— Ali ne znate ko je to?

— Ne, jer ni Blejni to nije znao. Ali, postojao je neko koga se plašio.

Holidej je lagano zaklimao glavom. — U redu, to je sve. Do viđenja Lusi, srećan vam put.

*
* *

Bilo je već deset časova kada je Dok Holidej završio pismo kapetanu Frenku Čejzu u Denveru. Pismo je bilo kratko i odnosilo se samo na jedno pitanje. Holidej je želeo obaveštenje o ratnoj karijeri i svim zbivanjima u vezi sa generalom Judahom Rihterom, nekadašnjim ratnikom Šermanove armije Sedinjnih Američkih Država. Kao vojnika od karijere i ekspert ministarstva rata, kapetan je morao imati neka saznanja o takvom izuzetnom vojniku kao što je Rihter, a budući da je bio dugogodišnji prijatelj Doka Holideja on će verovatno smatrati svojom obavezom da mu takvo obaveštenje dostavi što hitnije.

Holidej je probudio poštara da bi mu predao pismo, a onda nastavio šetnju ulicom Abraham, sve dok nije stigao na početak puta koji je vodio uz brdo do Rihterovog doma.

Taj dan protekao je lagano i činio mu se vrlo dugačak i pun događajima koji su kulminirali kratkim, vrlo plodonosnim dolaskom mis Lusi Dulin. Saznanja koja je od mis Lusi izvukao bila su za njega vrlo korisna i Dok je upozorio Henrija Vintergrina i Meni Martina da nikome ne pričaju ništa o događaju koji se odigrao na stanici dilažanse. Sumnjao je da se na nekoga može osloniti da bezgranično drži jezik za zubima, ali je računao na opšte poznatu činjenicu da Meni uživa u pijanca, a Vintergrin čoveka koji voli da priča priče da bi svojoj karijeri vozara dilažanse dao veću važnost. Prema tome, ako tajna izbiće na videlo, biće svakako primljena sa dosta neverice. Računao je da će Big Bend lako odbaciti sve glasine koje su se ticale otkrića fabuloznog izgubljenog rudnika. I on sam teško da bi progutao Lusin u izjavu za istinitu, da u njenoj kesi nije video veliki svežanj zelenih novčanica, koji je delovao daleko ubedljivije.

No ipak, još uvek nije bio sasvim siguran da je u tu priču poverljivo. Legenda o izgubljenom rudniku poticala je odavno, nekih pedeset godina pre građanskog rata. Glavni junak legende bio je neki stari emigrant iz Evrope za koga se pričalo da je našao neverovatno bogatu žida je našao neverovatno bogatu zlatnu žicu negde u planini Snežnog Vuka, koju je eksploatisao punih sedam godina, pre nego što je doživeo srčani udar na putu u najbliži grad, gde je pošao radi kupovine novih namirnica. Prema pričama tvoraca legende, pored njegovog tela nađena je kesa sa zlatnim prahom vrednim preko hiljadu dolara, a uz to i mapa sa lokacijom rudnika koja je posle toga izgubljena. Decenijama posle toga događaja istraživača zlata i pustolovi sa celog Divljeg zapada

prečešljali su planinu Snežnog Vuka u uzaludnim pokušajima da nađu rudnik, i mnogi od njih nestali su pokoseni surovim zimskim hladnoćama ili rukom neprijateljskih Indijanaca. Od tada izgleda da ništa novo nije dodato već konstruisanoj legendi, sve dok popodnevena dilažansa iz Tolivera nije donela salunsku zabavljalicu jarko našminkanih usana sa torbicom punom novca i pričom o mapu rudnika...

Svetlosti iz Rihterove kuće bleštale su na pozadini rumenotamnog noćnog neba. Dok Holidej je stajao sa rukama prekrštenim na prsima i sa dubokom borom urezanom između markantnih crnih obrva. Za vreme svog boravka u Big Bendu, saznao je mnogo o generalu Rihteru i ta slika jasno mu je lebdela ispred očiju. Glasoviti vojnik napustio je armiju, stvorio bogatstvo u Meksiku, vratio se nazad u Sjedinjene Države i nastanio se u Big Bendu u Koloradu gde je svoj novac i svoju energiju upotrebio da do tada umirućem gradu udahne nov život. To je na neki način bilo čudno razmišljao je, ali u svakom slučaju moguće. Svaki čovek može sa svojim novcem i svojim sposobnostima da čini ono što mu je volja, i ako je general želeo da svoj novac i vreme koristi za održavanje grada, onda je to u svakom slučaju njegova stvar. Kada tvrdi na svoj način neprikosnoveno tačan, Rihter je očigledno bio vrlo poštovan od svih građana, sem od beznačajnih ljudi tipa Meni Martina. Naravno, da bi bilo smešno zamajavati se mislju da bi Rihter mogao biti umešan u bilo šta sumnjivo?

Pa ipak, gladeći vrhovima prstiju po bradi, Holidej je bio svestan prisustva nekih sumnji u svojoj vesti. Kamenčić u kovitlata nago-veštavao je da je Blejmi bio na Rihterovom brdu onoga dana kada

je poginuo... Zatim, tu je bilo i Rihterovo očigledno nabacivanje kod Keri Vest... Onda ponuda gospodara grada da čuva mapu koju je Blejni Vest ostavio i njegovo očigledno razočaranje kada je njegova ponuda odbijena... Da li su sve činjenice nagoveštavale da je general nešto znao o izgubljenom rudniku, da je možda kovao zaveru da Blejni Vest ukloni sa puta, što bi mu ostavilo odrešene ruke da potraži ruku Vestove udovice, a samim tim i prigrabi njegov rudnik?

Trešnulo je pri pomisli na proizvodnju ove misli, a onda je odbacio i nestrpljivo progundao. Neki ljudi mogli bi možda kovati zaveru i tako postupati da bi na kraju došli do svog cilja, ali ne ljudi kao što je general. Moralo je postojati neko drugo objašnjenje za neprirodan tok u Big Bendu.

Okrenuvši se, video je da ga put vodi prema Li stritu. Iz tame jednog bademovog drveta posmatrao je malu belo obojenu kuću i osetio da mu je srce zakucalo brže. Osmehnuo se pomalo gorkim osmehom svog večnog razočarenja. Konačno je ovde sam u noći sa svojim mislima mogao biti pošten prema samom sebi: sada više nije morao da se pretvara da ostaje u gradu niti zbog toga što je umoran od daljeg bežanja, niti zbog toga što je bilo potrebno da otkrije razloge zbog kojih ga je Blejni Vest onoga dana izazvao. Sada, na ovom mestu, u somotskoj mekoći noću, mogao je konačno priznati sebi da postoji nešto drugo, da je Dok Holidej puštolov, litalica i ponekad revolveraš, čov bez prošlosti i budućnosti dopustio sebi da se duboko zainteresuje za jednu ženu, čak toliko duboko kao nikada do tada u svom životu. Sada je isto tako mogao mirno sebi da

prizna da je najveća budala koja je hodala ovom zemljinom kuglom..

Pošto je sebi dopustio iskrenost i mogućnost da prvi put od dolaska u grad bude iskren sa samim sobom, Dok se osetio bolje. I pošto se osetio bolje i smirenije, bio je u stanju da mirnije razmotri situaciju i dođe do neke odluke. Čekaće dok dobije odgovor od Frenka Čejza, odlučio je kao prvo, i ako obaveštenje o generalu bude jasno i bez ikakvih senki, on će jednostavno mirno osedlati konja ili sesti u dilažansu i otputovati, znajući da je učinio sve što je mogao i što je bilo dopustivo da se učini za ženu koja se voli.

Holidej je osetio da ga zahvata talas tuge, ali je odlazeći ipak ostao čvrst u svojoj odluci. Da nije postojala Keri Vest, učinio bi verovatno veliki napor da ostane u gradu, jer je zaista do smrti bio umoran beskrajnim lutanjima i bežanjem od svoje sudbine, a u Big Bendu i njegovim građanima bilo je nečega što je plnilo njegovu naklonost, uprkos izvesnom antagonizmu sa kojim se suočio. Ali sada, pošto su mu osećanja prema njoj bila jasna, bilo bi nemoguće da ostane da je gleda, da je želi, i da je pred sobom imao kao stalnu opomenu na nešto što mu nikada neće moći da pripadne.

Očekivao je da će odgovor na pismo stići u toku sledeće nedelje. Izdržaću u Big Bendu toliko dugo, rekao je sebi ne sluteći da je u trenutku kada je on došao do svoje odluke sudbina već pisala svoje sopstvene planove za Doka Holideja... Sudbina u obliku jednog divljeg mladog čoveka sa revolverom, koji se na konju približavao sve bliže i bliže Big Bendu.

VII

Žučkasto prašnjavo sunce žarilo je sa neba na Big Bend dok je Dok Holidej sedeo u salunu „Tamburin“ i pajuckao stari „Atlanta“ viski i osluškivao sa ulice povike čoveka koji je došao da ga ubije.

Skoro hermetički zatvoreni kapci sprečavali su prodor sunčevih zraka i u salunu „Tamburin“ vladala je prijatna hladovina. Na dugačkim rafovima iza šanka sijale su se flaše sa žutim i zlatnim etiketama, hladne i izazovne. Na jednoj strani od stola za faro sedeo je pet ljudi obuzeti igrom, ali su njihove ruke sada bile nepomične, a karte i žetoni ležale su na stolu kao da i one osluškuju prodoran glas sa ulice Abraham, i pitaju se šta će čovek si-voplavih očiju u elegantnom građanskom odelu na kraju učiniti.

Nagnut nad piano, profesor Gas Anvin svirao je malo glasnije i bez uspeha pokušavao da priguši glasne uvrede koje su kroz leptirasta vrata dopirala unutra. Iza šanka, znojeći se više nego što je zbog dnevne žege bilo normalno, vlasnik saluna Clint Viler razgovarao je o tome da li bi trebalo da zatvori lokal, ili da ubedi Holideja da izađe na zadnja vrata, ili pak da izađe na polje i nekako izmoli Runi Vejna da se okane čorava posla i ode na drugu stranu.

— Gde je taj nepobedivi revolveraš? Hej, Holideje! Šta radiš unutra? Tražiš hrabrost u čaši?

Pošto se Holidej nije pojavljivao, Runi Vejn je postajao sve samouvereniji, a njegove pogrde sve glasnije. Sunce je nemilosrdno pržilo ulicu Abraham i posle nekoliko minuta, u njoj više nije bilo nikoga sem nadobudnog revolveraša.

Posle svake uvrede i izazova dobačene kroz leptirasta vrata „Tam-

burin“ saluna, mladi revolveraš se osvrtao po ulici, tražeći da vidi lica koja su izvirivala kroz prozore i vrata, neka s izrazom oduševljenja, a neka s izrazom straha, ali sva živo zainteresovana da vide šta se događa na ulici, i šta će iz toga ishoditi.

Mladić je bio ponosan svojim izazovnim ponašanjem, ali isto tako i malo zbunjen. Gde li su bili general i njegovi ljudi. Poslednji put kada je Runi pozeleo da demonstrira svoju revolverašku veštinu i da doda još jedan pobednički skalp svom pojasu, general je poslao ne manje nego četvoricu svojih ljudi da najinlađeg revolveraša u pokrajini oteraju iz grada. Vejn je očekivao da će se Rihter i Čanas umešati, ali, do sada se ništa nije desilo. Postojao je jedan način da se to objasni, a zaključak iz takvog Rihterovog ponašanja bio je da je Rihter konačno shvatio da je Vejn suviše tvrd orah da bi se s njim vredelo zakačiti. Runi se ipak nadao da čuveni pustolov i revolveraš ne deli generalovu opreznost. Stojeći na ulici tog trenutka, Runi se osećao neverovatno velikim, većim od svih ljudi u pokrajini, i smatrao je da ga ništa na tom njegovom putu slave više neće moći da zadrži.

Zauzeo je nadmenu i uobraženu pozu pored kamenog valova za napajanje stoke, i povikao koliko ga grlo nosi. — Hajde, dedice, izađi na polje... ili ću morati da ti pošaljem kolica da te dovezu?

Osmeh na njegovim usnama pretvorio se u glasan smeh. Zabavljao se više nego ikad, napravio je bolju šalu nego što je ikada u životu napravio.

Holidej se nije ni pomakao sa mesta još od trenutka kada je prvi glasan izazov stigao do njegovih ušiju. Priželjkivao je da glas umukne

i vlasnik tog glasa iščezne zauvek, ali, znao je da se to neće desiti. Nikada ni na jednom mestu ni glas ni izazivač nisu odlazili. Zašto bi u ovom čudnom gradu Kolorada bilo nešto drukčije? Zurio je netremice u zid i kroz njega u beskrajnu udaljenost koja je uvek bila deo njega, i koja mu se sada činila još stvarnija i očiglednija.

Sasvim lagano kao da taj jednostavan pokret zahteva od njega značajan napor, okrenuo je glavu prema sporednim vratima. Zeleno obojena vrata bila su poluotvorena i otkrivala put u hodnik koji je vodio u kuhinju. Nije bilo ničega i nikoga ko bi ga mogao zaustaviti da na ta vrata izađe napolje. Ali, znao je da ništa na svetu ne bi moglo da zadovolji grlatog hvalisavog momčića na ulici, sem pravog obračuna ako ne tu u Big Bendu, onda negde na drugom mestu, gde bi Holidej nošen slučajem ili namerom izabrao da pobjegne. Nije više njegov ponos bio razlog da se odluči na sudar s opasnošću, nego jednostavno nemogućnost da od niza izazova pobjegne negde u beskraj. Verovatno će spas naći samo onda kad bude mrtav.

Pogled sivoplavih Holidejevih očiju zadržao se na vlasniku saluna. — Ko je to, Vilere? — zapitao je tihim glasom.

— Runi Vejn. Zovu ga Divlji Runi.

— Glas zvuči kao dečaćki.

— Pa, takoreći da je još dečak. Ali, vrlo je opasan, mister Holideje. Ubio je već dvojicu.

— Znači, dečak koji žudi za rekama.

— Mislim da mu taj naziv sasvim odgovara.

— A gde je pokrovitelj grada koji budno pazi na prosperitet i red u svom gradu?

Vlasnik saluna se napravio kao da to nije čuo. — Runi je ubio jednog

pijanca u svađi pre nekih šest meseci, a posle nedelju dana ili nešto više ubio je jednog skitnicu kauboja. U poslednje vreme ljudima je prosto dojadilo da slušaju njegova hvalisanja i da trpe njegovo drsko i nametljivo ponašanje. Pretpostavljam da poznajete takvu vrstu ljudi?

Dok Holidej se osmehnuo krajičkom usana. Poznavao je takvu vrstu ljudi i te kako dobro, jer su oni velikim delom bili razlog njegove sudbine. Da nije bilo takvih usijanih glava, njegova lutanja bi verovatno bila davno završena. Sa ulice se začuo još jedan izazov.

— Holideje! Hoćeš li da dođem tamo i da te izvučem na ulicu vukući te za tu tvoju lepu dugačku kosu? Možda je to ženska kosa?

— Ne verujem da će otići, mister Holideje — rekao je Viler.

Nije bilo odgovora.

— U štali iza saluna ima par dobrih konja, mister Holideje. Možete osedlati jednog i otići.

Senka sumnje dotakla je ivicu Holidejeve savesti. Možda je ovo sve obična inscenacija da ga se otarase iz ovog grada? Odmahnuo je glavom. — Ne, sigurno ne. Glas onog mladića napolje zvučao je suviše stvarno i ubedljivo, a ne kao glas nekoga ko glumi, ko igra dobro naučenu igru. Vejn je bilo ime koje je oličavalo hvalisavca, čoveka punog taštine.

Zadnja vrata su se otvorila.

Vlasniku saluna je zastao dah kada je video kakvom je brzinom Dok Holidej potegao revolver i uperio ga u pravcu zadnjih vrata. Prepoznavši šerifovog rumenog zamenika Ruba Tankreda, Dok Holidej je lagano ispravio iz zgrčenog odbrambenog stava. Usne su mu se izvile od negodovanja kada je okrenuo svoj „kolt“ oko kažiorstva i vratio ga nazad u kožnu futrolu. Tankred je bio upla-

šen. Holidej je mirisao njegov strah na daljini od deset metara.

— Šta možemo učiniti za vas, zameniče — zapitao je hladno.

Tankred je klekajući nogama po-šao napred kao da ga kolena ne drže sigurno.

— Ne želim još jedno ubistvo u ovom gradu, Holideje.

— Mister Holideje, tek toliko da znate kako treba oslovljavati nepoznate ljude. Što se tiče onoga što rekoste možete sprečiti jedno ubistvo ako onog malog naduvenog žanca sklonite sa ulice.

— Zar da se zakačim sa Divljim Runijem kad je u ovakvom raspoloženju? To bi bila ludost, mister Holideje. Došao sam da vas pitam da li biste možda vi presekli to vrzino kolo i odjahali pre nego što dođe do pucnjave?

— Gde je šerif?

— Ne znam.

— To je važno.

— Šta hoćete time da kažete?

— Zar je važno? Vama se ionako ništa ne može objasniti. Hoćete li smiriti onog momčića ili nećete?

— Ne mogu. On bi me verovatno ubio.

— Onda mi se nosite s očiju bedni značkaroše.

Zamenik šerifa je pobledio kao papir, a na jagodicama su mu izbi-
la dva crvena kruga. Izgledao je uplašen, ljut i bespomoćan u isto vreme.

Holidej je desnom rukom zgrabio šerifovog zamenika za prsa i okovratnik košulje i izvio ih rukom tako da se ovaj počeo gušiti. Digao ga je uvis sve dok mali čovek nije bio licem petnaestak ili dvadeset santimetara od njegovog lica.

— Potpisao si tom mladiću smrtnu presudu, zameniče — procedio je Dok Holidej kroz stisnute zube.

— Sećaj se toga do kraja života ako imaš savesti! — Holidej je odbacio šerifovog zamenika od sebe i liutitim korakom se uputio prema leptirastim vratima.

Vein je šetao gore-dole na drugoj strani ulice i prvi svakom koraku ispod njegovih stopala dizao se oblačić prašine. Momak je bio mršav, sa crnim šeširom širokog oboda na glavi i sa dva pištolja pripasana nisko na bedrima. Osetivši neko kretanje u salunu, zastao je i okrenuo se licem leptirastim vratima, uzanim pljosnatim licem crvenim od viskija i otrovne zlobe.

— Holideje, ieseli li to ti? Izlazi već jednom napolje, starče. Izlazi, pa da svršimo s tim.

Dugačak, beskmajno dugačak trenutak u kome je osećao pulsiranje srca u svakom damaru svog tela. Holidej je nepomično stajao iza leptirastih vrata kao da iza njega nije bilo nikoga, i kao da u celoj ulici nema nijednog lica koje preplašeno izviruje iza prozora, kao da u celom gradu nema živog bića već samo Dok Holidej i ovaj mladić uzanog pljosnatog lica.

Misli su mu lagano kružile kroz glavu. Koliko će još Runi Veina sre-
sti u svom životu i koliko ih je već sreo? Koliko puta je već odigrao potpuno istu dramu kao što je ova? Uvek se trudio da u sećanju ne prebrojava svoje izazivače i to mu je u dobroj meri polazilo za rukom. Ali, mada je sama brojka u njegovom sećanju lebdela zamagljena oblacima vremena, lica i imena su ipak u njegovom sećanju bila utisnuta kao neizgladivi žig. A sada je tu bilo još jedno lice i jedno ime: Runi Vein.

Odgurnuo je snažnim pokretom leptirasta vrata i izašao na trotoar. Njegov ležeran ravnomeran hod naterao je Runi Veina da uzdrhti vi-

devši pred sobom čoveka koji je izvanredno odgovarao legendi koja je kružila o njemu. Momak je zapazio snagu njegovih opuštenih ramena, nedokučivu bezizraznost oštro klesanog bledunjavog lica, prsa i vitak struk na kome bi mu se moglo pozavideti, i onu elementarnu vulkansku snagu pravog čoveka koja je zračila iz njega. Utisak od svega toga što je video, bio je veći nego što je Vejn želeo i da bi prikrrio nevoljnu reakciju koju je Dokova pojava u njemu izazvala, mladić se prikrrio iza napadne drskosti.

— Ti si dakle taj čovek, zbog koga svi u gradu hodaju na prstima, kao da hodaju po jajima. Gospode bože meni ne izgledaš ništa naročito, stari.

— Ja sam sigurno nešto vrlo naročito za tebe, dečko, mnogo više nego što to misliš — izjavio je pustolov, obraćajući se momčiću koji nneverovatnije nikada neće postati odrastao čovek. Sišao je niz stepenice, dok mu je topao vetar mrsio dugačke pramenove kose, koji su mu se spuštali niz vrat.

— Ja sam suviše opasan i suviše brz za momka kao što si ti, da bih želeo da sa njima imam bilo kakvog spora, sinko.

Vejn se iscerio. — Ti si mnogo dobar govornik, Holideje. Pa, to me ne čudi, jer stari ljudi obično posejale i postaju brbljivi, to je poznato.

— Ja bih više od svega želeo da tebe vidim ostarelog, dečko — rekao je Holidej još uvek hodajući prema Vejnu. — Ali, može se desiti da svojim brbljivim ustima iskopaš sebi grob pre nego što napuniš dvadeset godina.

Sve ovo hvalisanje imalo je za cilj da skrene Veinovu pažnju i da ga dekoncentriše. Morao je da natera tog momčića da i dalje brblja morao ga je zaokupiti drugim mislima, ako nije želeo da na groblju

nepoznatih vidi još jedan nadgrobni spomenik sa Vejnovim imenom uklesanim u njemu.

Vejn se namrštio i nekoliko puta skupio i raširio prste na rukama. Vest o Holidejevom prisustvu u Big Bendu najpre ga je ohladila, a onda uzбудila. Ideja da se domogne slave time što bi uzeo skalp jednom čuvenom revolverašu usledila je odmah posle prvih emocija, ali je i porred te svoje rešenosti za ovu posebnu priliku, morao da se pripremi sa nekoliko na brzinu progutanih čaša viskija u salunu „Crveni fenjer”. Za jedan kratak trenutak Divlji Runi je pozeleo da je bio ispio bar još čašu ili dve. Ali, onda je nagnao sebe da misli o tome koliko je fantastično brz, a da je na drugoj strani Dok Holidej toliko dugo među najbržim revolverašima da je jednostavno vreme da toj njegovoj slavi dođe kraj. Mora biti, mislio je Vejn, da su Holidejevi najbolji dani prošli.

— Ne prilazi dalje, Holideje!

— Izgledaš mi uplašen dečko. Imaš i razloga.

— Ne prilazi bliže!

Holidej je nastavio da hoda. Odsijaj sunčevih zraka svetlucaao je na predici njegovog opasača, štikle čizama tonule su duboko u sitnu prašinu ulice Abraham, ali on je nastavio pouzdanim korakom da se približava mladiću koga nije želeo da ustreliti.

— Stani, ili ću potegnuti oružje. Holideje!

— Nemaš za to smelosti, dečko.

— Poslednji put te opominjem.

— Ja sam u tvojim godinama bio bolji nego što ćeš ti biti makar doživeo sto godina, dečko... Ne!

Opomena je došla suviše dockan.

Momak se već mašio rukom ka bedru, a celo njegovo telo izvilo se u jednom jedinom, na potezanje pištolja sračunatom grču. Lice mu je

bilo bledosivo kao stena. Svi posmatrači duž ulice Abraham smatrali su da je Runijev pokret savršenstvo kome se treba diviti, savršenstvo stila, brzine i umerenosti ka cilju.

Ali, za Doka Holideja, čoveka koji je revolveraški soi dobro poznao, taj pokret bio je potez samoubice, suviše brz da bi mogao biti precizan. Nasuprot tome, Holidejev pokret rukom bio je nepogrešiv. Lak trzaj ramenom naniže, zamah ruke kao šibanje biča i crna cev „kolta“ već je zjapila prema Vejnu, dok je mladićev pištolj još uvek bio na putu od futrole prema položaju nišanja.

Trebalo je samo da Holidej pritisne okidač i Vejn bi bio ustreljen.

Ali, Dok nije opalio. Bio je za trenutak sleđen osećanjem ogorčenog otpora protiv onoga što je život, ili ovaj mladi čovek, ili nagon za samoodržanjem, nazovimo ga kako god hoćemo, zahtevao od niega da učini po ko zna koji put. Pred sobom je video ne Runi Vejna nego lica svih onih ljudi sa kojima je morao da se sukobi i čiji je tragičan kraj proizrokovao, i ta njihova lica odjednom su mu se odslikali pred očima jasno kao lica umrliana blatom davno pokopanih grobova...

Vejnov pištolj je planuo uz topovski tresak.

Mladić je opalio suviše brzo za tako blisko rastojanje. Kuršum je zviznuo samo nekoliko santimetara daleko od Holideja. Holidej se izvio u stranu, ali ga je grč inercije i dalje držao. U njemu kao da su odjednom narasla dva biča, jedno koje je stajalo na suncem sprženoj ulici i drugo koje je stajalo pozadi i s osećanjem ravnodušne odsutnosti posmatralo šta se na ulici događalo, kao da sa tim i onim prvim bičem nema apsolutno nikakve veze.

No, tada je Runi Vejn držeći „kolt“ s obe ruke nanišanio na Holideja i opalio. Vrelo olovo okrnulo je Holideja po glavi.

Od udara, Holidej se okrenuo, noge su mu uzdrhtale i on je posrnuo i pao nauznak. No, Vejn nije prestao da puca, ali se i ovaj put njegova ruka pokazala nesigurnom i tane je zviždeći prošlo pored Holidejeve glave i zarilo se u prašinu.

Više nije moglo biti ni govora o čekanju.

Holidej je opalio samo jedan metak. Runi Vejn se trgao, okrenuo oko sebe kao čigra, zadimljen revolver mu je odleteo iz ruke i on je načinio nekoliko kolebliivih koraka kao čovek kome vrhovi prstiju tek dodiruju tlo ispod vešala na kojima je obešen. Zatim je pao na leđa u prašinu i ostao nepomično da leži.

Pustolov je lagano ustao i prišao do mladića koji bi ga, da je mogao, poslao na onaj svet. U smrti, Runi Vejn više nije izgledao opasan, nadmen i divalj, nije izgledao kao odrastao revolveraš. Više je ličio na dečaka koji se samo jednom nedeljuo brijе, i koji bi trebalo da je tog momenta kod kuće gde bi njegovoi majci dobrodošla pomoć u vršenju domaćih poslova umesto da leži mrtav na prašnjavoi gradskoj ulici.

Holidej se lagano okrenuo i udaljio. Pokreti su mu bili usporeni. Dodirnuo je prstima mesto gde ga je okrnulo Veinov metak i pogledao krvave vrhove prstiju. Pretpostavljao je da rana nije opasna ali ga je udar taneta ošamutio, tako da je s mukom mogao da hoda. Posrtao je kao da je pijan. Ipak je uspeo da stigne do sporedne ulice između hotela i saluna, pre nego što je sunce odjednom počelo ludački da prži sa usitanog neba. U stvari, njemu se činilo da sunce odjednom ludački prži. Grčevito je pružio ruku da se

uhvati za ogradu, ali ruka nije napipala ništa sem prazan vazduh.

Kada je prvi zbunjeno građanin došao do njega, Dok Holidej je ležao nepomično na zemlji, a iz rane na glavi slivao mu se tanak mlaz krvi.

*

Mučno, lagano kao da se napreže. Holidej se osvestio. Bilo je trenutaka kada je kao kroz maglu bio svestan događaja oko sebe, kretanja i pokreta, glasova koji su, kako mu se činilo, dolazili izdaleka, i nejasnih lica. Zatim bi ponovo pao u nesvesticu u neku toplu maglu gde ništa nije bilo jasno i gde je sve izgledalo zgusnuto i okamenjeno kao u nekom snu.

No, postepeno je postao svestan čvrstih ruku, oštirih mirisa i u jednom momentu jasnog odjeka koraka.

Iako još polusvestan, Holidej je nabrao veće u naporu da se seti šta se s njim desilo. Odmah mu je pred oči došla slika suludog mladog revolveraša, i ružičastih vatrenih prstiju koji su plamteli iz cevi njegovog pištolja. Osetio je slab bol u glavi. Uzdahnuo je, učinio napor da se opusti i ponovo zapao u san.

Kada se sledeći put probudio misli su mu bile kristalnojasne. Ležao je u maloj liupko nameštenoi odaii ispunjenoj prijatnim mirisom parfema. Napolju na drveću ispred prozora cvrkutale su ptice. Čuo je topot nekog konja u prolazu. Pirkao je slab povetarac i negde u daljini vetrenjača je počela da klopata svoju ujednačenu pesmu. Onda ga je bol u glavi ponovo zatištao. Bol je bio njegov stari znanac i na telu je imao mnoge ožiljke kao dokaz tog

poznanstva. Ovoga puta, bol u glavi bio je slab u odnosu na neke koje je pretrpeo. Glava mu je bila čvrsto umotana zavojem i vrhom prstiju on je prošao kroz kosu iznad levog uha. Blizu, vraški blizu... i da je protiv sebe imao nekog iskusnog revolveraša a ne neiskusnog mladića, sada bi bio mrtav.

Sklopio je oči. Za manje od nedelju dana dva puta se suočio sa smrću, palo mu je na um. Najpre je to bio Blejni Vest a onda Runi Vejn. Suočio se s njima kao indijanski kip od drveta kao da ih je mamio i izazivao da na njega pošalju ubistveni hitac. Da li mu je život dojadio, da li mu se toliko smučilo od večnog bežanja i večnih obračuna da je dva puta u toku jedne sedmice pozeleo da umre?

Odmahnuo je glavom u želji da se otrese te misli. Ne, nije to ipak bila želja da umre, već želja da pokuša da izbegne smrt jednog mladog čoveka...

Izenada se začuo slab šum i ona se našla pored njegovog kreveta. Holidej je širom otvorio oči u neverici. Keri Vest je pružila ruku i stavila hladnu šaku na njegovo čelo, klimnula glavom zadovoljno, očigledno nesvesna njegovog iznenađenja.

— Nije više tako vrelo — rekla je. — Kako se osećate?

— Kako sam dospeo ovamo? — izustio je Holidej skoro bez daha.

— Ja sam im rekla da vas donesu ovamo — rekla je razgovetnim bezličnim glasom.

Holidej je seo u krevetu pa onda grčevito stisnuo očne kapke, jer ga je kroz glavu prostrela bol kao da ga je pogodilo stotinu užarenih strela.

— Vi ste im rekli da me donesu ovamo? — rekao je s naporom. — Vi, od svih ovih ljudi?

— Morali ste negde biti smešteni — odgovorila je. — Ljudi se nisu baš mnogo grabili ko će vam pomoći.

— Kad bolje razmislim, bilo bi čudo kad bi bilo tako. Ali, više od svih drugih, vi imate razloga da poželite da sam ostao napolju na ulici možda mrtav.

— Mislim da nikoga ne mrzim toliko mnogo. — Onda se upola osmehnula. — U mržnji je teško istrajati, mister Holideje. To sam proverila na samoj sebi. Mržnja se ne hrani sama od sebe kao ljubav.

— To je nešto što do sada nisam znao — rekao je Dok kratko. Pogledao je kroz prozor napolje na dan obasjan suncem. — Onaj dečak je mrtav.

— Da, mrtav je. Slučajno sam stojeći iza ugla videla kako se to desilo. Vi niste hteli da ga ubijete, je li tako?

— Kakvog to sada ima značaja? On je ipak mrtav.

— Runi Vejn je morao umreti mlad. To je bila njegova sudbina, svi to znaju. Taj dečak je uvek bio u nekom grču da se nametne i iskaže. Kada je krenuo na čoveka kao što ste vi, sigurno je znao da je u smrtnoj opasnosti, pa je ipak izašao baš to.

— Da, to je kao bolika — rekao je sa gorčinom u glasu. — Bolika od koje se sigurno i brzo umire.

— Vi ste čudan čovek, mister Holideje. Spolia ste kruti i neprikosnoveni, nekad čak ledenohladni, ali po današnjem događaju ia sam videla da ste vi u duši sasvim drugi čovek. Kad bolje razmislim, čini mi se da sam to shvatila još od prvog dana.

— Je li to razlog što ste me doneli u vašu kuću? Zato što ste naslutili moju skrivenu dobru prirodu i što ste mislili da bi se možda

isplatilo ako me kultivišete? — Nije mogao da se uzdrži a da u glas ne unese još više gorčine nego malo pre.

— Zašto se ljutite na mene?

To ga je ućutkalo i skrenulo njegove zbrkane misli ka unutrašnjosti njegovog protivurečnog bića. Bio je liut na nju, jer je, načavši se s njom u njenoj kući, kao njen pacijent, bespomoćna osoba kojoj je njeno dobro srce ukazalo milosrđe, ponovo sa još većom izvesnošću shvatio koliko je dubok ponor koji ih deli. Pustolov i dama. Čovek bez budućnosti i časna, ponosna žena. Crno i belo. Bio je liut zbog bola koji mu je to saznanje nanelo, ali nije imao pravo da oštricu liutnije upravi na nju. Ona mu je pružila ruku samarićanina, pružila je pomoć usamljenom Doku Holideju. On je bio njen dužnik, a ne poverilac.

— Oprostite, žao mi je — promrmljao je, jer su mu reči s mukom izlazile iz stisnutog grla. Osvrnuo se po sobi oko sebe. — Dajte mi moje odelo da bih mogao da odem odavde.

— Nećete se ni pomaknuti sve dok doktor Monro ne kaže, a on će se vratiti tek sutra poslepodne. Sada se odmorite, a kada se budete probudili, spremiću vam nešto ja jelo.

— Vi se ponašate kao pravi gospodar, misis Vest.

— Da — rekla je ona zvonkim glasom. — I Blejni je imao običaj da tako kaže.

— Ja... nisam to mislio ozbiljno.

— Naravno, znam da niste. A sada spavajte, mister Holideje. Ako se ne uspavate, ia ću vas zauvek zadržati pod mojim gospodstvom.

Holidej je legao nazad na jastuk, a ona je povukla pokrivač sa uštirkanom posteliinom gore do njegove brade. Pogledao je svojim dubokim sivoplavim očima i umorno zadržao

pogled na njenom ovalnom licu, sve dok na njenim obrazima nije izbijlo rumenilo. Njegove usne su se pomerile kao da je prošaputao nešto što ona nije čula, a onda je Dokov pogled skrenuo kroz prozor prema uličnoj svetiljki. Svetlost ulične svetiljke bila je poslednja čega se sećao. Spavao je punih osam časova.

Holidej je proteglio mišice i osetio da mu se snaga vraća. Naslonivši se na laktove, primetio je tanku crtu svetlosti ispod vrata, i začuo slab žagor glasova. Napregnuvši uši da bolje čuje, najpre je razabrao glas Keri Vest, a onda Rihterov.

Generalov glas zvučao je kao da je general ljut.

Spustivši gola stopala na pod, Dok je ustao, sačekao malo da u glavi prestane da mu se vrti, a onda prišao prozoru. Tri konja su stajala pored ograde, a dva čoveka su stajala u blizini i pušili u polutami. Jedan od njih je bio Reb Kvent.

Holidej se okrenuo da bi za trenutak upitno pogledao prema vratima, a onda im je prišao i stao da osluškuje. Ono što se pričalo bilo je tačno, rekao je sebi malo kasnije. Onaj ko prisluškuje nikada ne može čuti nešto dobro po sebe.

General Rihter je zamerao Keri Vest što je otvorila vrata onom prokletom krvoločnom dželatru sa dugom kosom. Želeo je da Doka Holideja smesta izbaci na ulicu, pre nego što ljudi počnu da govorkaju neprijatne priče.

Keri Vest se prema generalu držala hladnokrvno i mirno. Odbila je da poveruje da će njen gest prihvatanja ranjenog čoveka dovesti do govorkanja i skandala, a ako bi se to i desilo, izjavila je da joj nije ni malo stalo do mišljenja šuplioglavih muškaraca i torokuša. Izgleda da je takav njen stav zaprepastio Rihtera, ali pošto je bez uspeha poku-

šao da mladu udovicu natera da stvari oko sebe sagleda realnije, izašao je trupćući ljutito nogama uz nejasno promrmljano obećanje da će je sledećeg dana opet posetiti, ali da se iskreno nada da će do tada nena gostinska soba biti opet prazna.

Holidej se brzo vratio u postelju i učinio je to u pravi čas, jer su se vrata odškrinula i domaćica je provirila unutra.

— Oh — rekla je ulazeći — nadam se da vas nismo probudili.

Dok je odmahnuo glavom, a onda se okrenuo licem prozoru i pokretom glave opomenuo je na topot kopita koji se udaljavao. — General izgleda nije previše zadovoljan, misis Vest.

Ona je zastala pored kreveta. — Jeste li čuli o čemu smo razgovarali?

— Nešto sam čuo. Time što me držite u svojoj kući ne činite sebi ni najmanje dobro.

— Umem da izađem na kraj sa Judahom Rihterom.

— On vam je dobar prijatelj.

— Da.

— Ali, nije bio prijatelj vašeg muža.

— Ko vam je to rekao?

— Zar je to važno?

— Pretpostavljam da nije — slegnula je ramenima i pošla do stola da bi upalila svetiljku. — Ne, Bleini i Judah se nisu slagali. Oni su bili potpuno dve različite osobe.

— Je li to bio jedini razlog?

Svetlost petrolejke obasjalo joj je lice, i ona se okrenula prema niemu. — Kakav bi drugi razlog mogao postojati?

— Vi, Rihter je zaljubljen u vas.

Ona se trгла. — To je glupost, mister Holideje.

— Istina je, zar ne?

— Ja sam volela svog muža — rekla je mlada žena odlučno — i on

je voleo mene. To je sve što mi je ostalo, ali i to je dosta. Uvek ću ga voleti.

Holidej je pogledao u stranu i setio se Lusi Dulin i njenih cipela od trideset dolara...

— Ne želim da izgledam neučtiv. misis Vest, ali, vi ste maločas pomenuli nešto o nekoj večeri...

Ona se osmehnula, srećna što je time vraćena na mnogo sigurniji teren. — Zagrejaću vam malo supe i ispržicu komad mesa. Doktor Manro vas je danas popodne pregledao i rekao da se lepo oporavljate. Rekao je da smem da vas nahranim kad se probudite.

— Vi očigledno želite da što pre stanem na svoje noge, zar ne?

— Pa naravno!

— Lepo. Ja možda ne znam previše o medicini, ali znam dobro da će mi vaša hrana jako prijati. Sem toga, ne morate biti preterano zvanični prema meni. Na kraju, misis Vest, mi živimo pod jednim krovom.

Ona je ljupko porumenela i toga trenutka izgledalo je da je prvi put za poslednjih nekoliko dana prestala da misli na svoj bol.

— U redu, mister Holideje, slazem se.

Posmatrao je dok je izlazila iz sobe i dok joj se crna kosa presijavala pri žučkastoj svetlosti i ležeći u krevet sam sa svojim mislima. Dok Holidej je znao šta znači to ne biti potpuno sam... u tom toplom dugom danu, dugog toplog leta...

VIII

Dok je spremala posude posle večere, nastao je izvestan prekid u razgovoru i kroz guste oblake duvanskog dima koju je upravo zapalio, Rihter je pažljivo posmatrao

Keri Vest zadivljen kao i uvek njenom gracioznošću i dostojanstvenim držanjem koji su je činili najizuzetnijom ženom koju je ikada sreo. Sa tamnom bujnom kosom dignutom uvis i zakačenom ukosnicama za teme, pri svetlosti lampe s abazurom, njena prefinjena ličnost izgledala je čak i poželjnija nego ikada, i general se pitao kako je moguće da izgleda tako potpuno nesvesna važnosti ovog trenutka.

Rihter se za ovo veče posebno pripremio. Glatko izbrišan, okupan i odeven sa posebnom pažnjom pogledao se pre polaska od kuće u ogledalu i zaključio da je zadovoljan gospodstvenim, dostojanstvenim stavom svoje ličnosti. Odvezao se u grad u svojim najboljim kolima i znajući da Keri ne trpi Reba Kventu, učinio je jedan do tada nezamisliv presedan i ostavio svog telohranitelja kod kuće.

No, sve njegove brižljive pripreme, koliko je do tada mogao da zaključiti, nisu dale nikakvog rezultata. Ona ga je dočekala na svoj uobičajeni način, poslužila ga aperitivom pre večere, servirala odlično pripremljeno jelo i ponašala se u svemu kao da je to obično veče kao i svako drugo. Ali naravno, nije bilo tako, i bilo je krainie vreme da ona to shvati.

— Keri — rekao je naizad naginjajući se bliže stolu — hteo bih nešto vrlo važno da razgovaram sa vama.

— Da, Judah?

Judah je bacio kratak pogled prema predsoblju. — Jeste li sigurni da nas onaj revolveraš ne može čuti?

— On je napolju na zadnjoj verandi, Judah, I volela bih kada ga ne biste tako nazivali.

Rihter je stisnuo usne, ali nije dozvolio sebi da se naliuti. Namestivši bolje revere kaputa, započeo

je svoj brižljivo pripreman govor. Shvatao je potpuno da se Blejini još nije ni ohladio u grobu, rekao je, ali su ga okolnosti prinudile da brže nego što je želeo obelodani ono što je već dugo vremena bilo prisutno u njegovim mislima. Život je na granici na Zapadu uopšte mukotran i komplikovan, a za samu ženu on je još teži i pun iskušenja; On je moćan, uživa autoritet i dovoljno je dobro situiran da vodi brigu o ženi koju je oduvek veoma visoko cenio i uvažavao.

Trebalo mu je punih deset minuta da dođe na ono što je hteo, a ono što je htelo, bilo je pitanje: Da li bi ona pristala da bude njegova žena?

Keri je bila očigledno polaskana, malo zbunjena neočekivanim predlogom, ali sasvim odlučna. Odgovorila je da duboko ceni sve što je general učinio za nju, ocenjivala je takođe veoma visoko njegovo prijateljstvo i uvažavanje njene ličnosti, ali je odgovor na njegovo pitanje ipak morao da bude negativan.

Rihter je bio zaprepašćen. On je bio najbogatiji i najugledniji čovek u pokrajini. Bio je bogat i kulturni i moglo se lako desiti da karijeru završi kao senator u Kongresu. Nudio je jednoj siromašnoj udovici nešto što bi većina žena u Koloradu bez razmišljanja prihvatila... a ona ga je ipak odbila.

— Zašto, Keri? — zapitao je. Je li to zbog toga što je Blejini tek nedavno napustio ovaj svet. Ja mogu da čekam.

— To je samo deo mojih razloga... — Sasvim slučajno je pogledala prema zadnjem delu kuće i dodala... — Ina i drugih razloga. Zao mi je.

Čuvši škripanje stolice za liuljanje na zadnjoj verandi, Rihter je sevnuo očima i iz njegovog lica je

lagano nestala poslednja kap krvi. Obuzeo ga je iznenada bezrazložan bes, i on je žustro ustao na noge oborivši pri tom stolicu na kojoj je sedeo.

— Tako mi svega na svetu, to ne bih mogao da poverujem — izustio je u jednom dahu. — Ali, sada kad razmislim o tome, dolazim do zaključka da je trebalo da shvatim da postoji nešto između vas i onog prokletog revolveraša, inače ga nikada ne biste uzeli u svoju kuću. — Uperio je optužujući prst preko stola.

— Video sam na koji način žene gledaju tog čoveka, Keri, ali vi!

— Prekinite, Judah! — povikala je Keri skačući na noge. — To što ste rekli je apsolutna glupost. Uzela sam Doka Holideja u kuću zato što je bio ranjen i u nevolji. To nema nikakve veze sa vama i sa mnom. Volela sam svog muža i još uvek ga volim. U mom životu nema mesta ni za jednog drugog čoveka i nikada ga neće biti.

— Dokažite to, Keri.

— Šta?

Jašući na plamenoj munji besa i nasilja, Rihter je čvrstim korakom prišao do čiviluka i odsečnim pokretom skinuo svoj šešir. — Otarasite ga se. Recite tom čoveku da se čisti. Ako mu je dovoljno dobro da može i da se preseli u hotel. Želim da do sutra ode oдавде, ili...

— Ne volim ultimatumе, Judah.

— A ja ne volim kad revolveraši kaljaju ugled jedne fine žene i kada se mešaju u moje planove. Navratilu ponovo sutra ujutro, Keri. Postarajte se da Holidej ne bude više ovde, pa ćemo onda ponovo razgovarati.

— Nisam sigurna da imamo o još nečemu da razgovaramo.

— Draga moja — rekao je iako utanjenim glasom — nikada niste bili u većoj zabludi. — Zatim je izašao napolje.

. . .

Doktor Manro je konstatovao — rana vrlo brzo zarasta, mladi čoveče — zastao je u pola rečenice, jer ga je po kolenu udarila Holidejeva futrola sa revolverom.

— Hoćete li skloniti tu stvar dok vas pregledam? Neka me nosi vrag, ako volim da mi ta gvožđurija slučajno opali.

— Nikada ne držim pištolj zapeh, doktore.

Manro je koraknuo korak nazad s izrazom nestrpljenja na licu. Holidej se osmehnuo. — U redu, u redu, doktore. — Izvukao je „kolt“ 45 iz futrole i stavio ga na stočić pored stolice. — Jeste li sada zadovoljni?

— Pištolji — promrmljao je Manro. — Ovaj svet bi bio mnogo lepši da revolveraši nikada nisu izmišljeni. Dobro, dođite ovamo da pri dnevnoj svetlosti pogledam tu vašu ranu.

Ustavši sasvim lako, Holidej je učinio ono što se od njega tražilo. To se događalo dan kasnije, i on se toga jutra probudio osećajući se isto tako dobro kao i uvek. Znao je da od toga dana svoje zdravstveno stanje neće više moći da koristi kao izgovor za ostanak u kući Vestovih.

Doktor je morao da mu još jednom promeni zavoj na glavi i dok je on to radio, Holidej nije primetio šerifov dolazak i video ga je tek kada se popeo na verandu i kada je bilo kasno. Trgao se na metalno „klik“ revolverskog obarača, i kada

se okrenuo, ugledao je Milta Seldera pored sebe sa „koltom“ napere-nim u Dokove grudi.

— Šta to do đavola... — zaustio je Holidej, a onda se čuvši prigušen uzvik okrenuo u drugom pravcu. Prepoznavši glas Keri Vest, Dok je zakoračio jedan korak prema vratima, ali je odmah zastao kao ukopan, jer se u okviru vrata pojavio Reb Kvent sa revolverom u svakoj ruci. Holidej je bacio pogled do svog revolvera na stolu, a onda je optužujućim pogledom prostrelio doktora Manroa, koji se unazad udalj-
ljavao od njega.

— Žao mi je, sinko — rekao je stari doktor — ali, ja sam morao da sarađujem sa šerifom i da te naveđem da se odvojiš od oružia, kako ne bi došlo do neke pucnjave. Znaš, kad prašti, biva i povređenih.

— Mister Holideje — doviknula je Keri iza Kventovih leđa, šta se to događa?

— Holidej je uhapšen, misis Vest — rekao je Selder, kada se zamenik šerifa Rub Tankred pojavio iza ugla kuće sa „vinčesterkom“ u ruci. Policajac je izgledao ozbiljan i mrgodnog lica je pokretom vilice dao Holideju znak da pođe napred. — Hajdemo, revolverašu.

— Zašta me optužujete, Seldere?

— Za ubistvo Runi Vejna.

— To je bio pošten obračun.

— Imaćete šansu da to dokažete na sudu.

Holidej se okrenuo i osmehnuvši se krajičkom usana ohrabrujućim pogledom pogledao Keri, a onda polako sišao niz stepenice verande. Mora biti da je to neka neslana šala, pokušao je da uveri sebe, dok su se udaljavali prema vratnicama vrta. Onda je ugledao karuce na drugoj strani ulice i kroz prozor karuca bezizrazno lice generala Rihtera koji je netremice zurio u njega. Sazna-

nje da se ne radi ni o kakvoj šali, pogodilo ga je kao udarac maljem. Judah Rihter je upozorio Keri da do jutra mora odstraniti Holideja iz kuće, inače... Ovo je bio rasplet. Holidej je zaključio da je zapao u tešku nepriliku.

*
*
*

Suđenje u Big Bendu protiv optuženog Doka Holideja počelo je brzo, svega jedan čas pošto se vest o hapšenju lepog pustolova pronela gradom brzo, kao prerijski požar. Ceo Big Bend bio je zaprepašćen i građani su do poslednjeg mesta ispunili malu sudnicu da bi prisustvovali suđenju u kome je sudija Rašton trebalo da utvrdi činjenice i izrekne presudu.

Sudija Rašton se pre mnogo godina povukao u penziju, ali je još uvek povremeno kružio pokrajinom kao terenski sudija. To je bio jedan omalen koštunjav čovek sa buinom sedom kosom na glavi, što mu je davalo vrlo dostojanstven izgled. I po prirodi, bio je vrlo nestrpiliv i neugodan, što je pokazao i ovoga puta, dok su svedoci jedan za drugim paradržali pred njim, opisujući kako je Dok Holidej hladnokrvno ustrelio Runi Vejna na ulici kao besnog psa. Izgledalo je tako kao da je sudija vrlo dobro znao da je svaka izgovorena reč obična laž, ali, nije bio u stanju ništa da učini da to izmeni.

Holidej nije ozbiljno ni pokušao da se brani. Od onog momenta kada je pred kućom Keri Vest video generalove karuce znao je da će ovo biti običan majmunski proces u kome je sve montirano i da će general iza scene vući konce i svirati

muziku po kojoj će marionetski svedoci igrati. Rašton i Selder, svedoci i porota sve je bilo unapred pripremljeno i određeno. Presuda je bila logičan zaključak pripremljene farse.

Porota se povukla za deset minuta i optuženi se pitao zašto su se porotnici mučili da izađu iz glavne sudnice i zar je trebalo da se toliko dogovaraju da bi doneli odluku o krivici, kada je sve već bilo poznato. Ali, optužba je glasila ubistvo, a za ubistvo porota je morala ostaviti bar neki privid objektivnosti.

U sudnici je vladao neuobičajeni mir dok se očekivalo da sudija izrekne primernu kaznu, i Doku Holideju se činilo da ako je neko danas ostavljao utisak krivog čoveka, onda su to bili sva dvanaestorica ljudi iz porote, koji su neprekidno izbegavali da se sretnu sa njegovim pogledom.

Holidejev ravnodušan pogled prošetao je lagano do zadnjeg dela sudnice gde je sedeo nekrunisani kralj Big Benda sa svojim pomoćnicima. Rihter ga je smelo pogledao u oči i na generalovom licu, to se jasno videlo, lebdeo je izraz potajnog trijumfa.

Holidej je lagano za sebe klimnuo glavom. Ispao je budala u odnosu na generala, i general ga je oborio na pleća. Pa ipak, šetajući ispitivačkim pogledom preko mora lica, porote, policajaca svedoka i samog sudije, osećao je da će cena te Rihterove pobede za velikog gazdu Big Benda možda biti veća nego što je on bio spreman da plati. Sve do sada, izgledalo je da je Rihter stajao na čvrstom tlu i pod moćnom zaštitničkom rukom svemogućeg, bar ukoliko se ticalo njegovih „podanika“. On je bio snažna pravična predstava oca zaštitnika kome su njegovi podanici dolazili sa njihovim

problemima i od koga su odlazili umireni i osnaženi. Ali danas, Dok Holidej je to osećao, general je možda malo kliznuo sa svog kraljevskog pijedestala, mada sudeći po Rihterovom izrazu lica on izgleda nije smatrao da je za svoju pobjedu platio veliku cenu.

Sudija je ustao i pročistio grlo.

— Džone Henri Holideje, ovaj sud te oglašava krivim za zločin ubistva sa predumišljajem. Imaš li šta da kažeš pre nego što ti izrekнем presudu?

— Da, stari. Kako ćete noćas spavati?

Sudija Rašton je pobledo kao hartija. — Osuđujem te na godinu dana strogog zatvora koju ćeš izdržati u državnoj kaznionici. Presuda se ima izvršiti odmah. Neka svi napuste sudnicu.

• •

Meni Martin je s izrazom simpatije gledao kroz rešetke čoveka koga je svojatao za prijatelja. — Želiš li jedno piće, Holideje? — Zapitao je pružajući mu svoju flašu. Pijanac nije ni primetio da je osuđenika oslovio sa „ti“ umesto kao ranije sa „vi“.

— Sto mu gromova, šta misliš da je ovo, Meni? — pobunio se šerifov zamenik Tankred koji je dozvolio pijancu da poseti svog „drugara“. — Sklanjaj tu flašu.

Pijanac nije poslušao dovoljno brzo, i prišavši mu, zamenik šerifa ga je gurnuo prema izlazu da bi ga podsetio ko u toj kući vodi glavnu reč.

Holidej se umešao. — Ostavi ga na miru, Tankrede.

Tankred se izazovno okrenuo zatvoreniku. — Šta si rekao, Holideje?

— Čuo si me. Gubi se što dalje odavde.

Rub Tankred je prigušio u grlu neki šum nalik na rezanje i dograbio rukom dršku revolvera, ali se u njegovim očima videlo da je zbunjeno. Holidej je bio nenaoružan i zaključan u ćeliju. To je značilo da je Tankred njegov gospodar. Ali, što duže je gledao Holideja u lice i zapovedničke oči, Tankred se sve neugodnije osećao i malo pomalo uklonio je ruku od drške revolvera i udalžio se od čeličnih rešetaka koje su ih delile.

— Nećeš se držati tako gordo kada te strpam u državni zatvor, revolverašu — upozorio je Holideja prigušenim glasom i okrenuo se da pođe. Oni tamo znaju kako da ukrote ljude kao što si ti.

— Hajde pođi kući da izribaš šerifsku značku; Rube — šmrknuo je kroz nos Meni, ne libeći se da do kraja iskoristi situaciju. Zatim je ponovo pružio Holideju bocu sa pićem. — Uzmi sičko, ovo će ti pomoći da iz usta spereš ukus gorčine zbog onoga što su ti danas učinili.

— Za to će trebati nešto drugo, a ne samo piće. Zadrži viski za sebe, Meni.

Potegnuvši iz boce jedan veliki gutljaj koji bi zagrcnuo i mazgu, Meni Martin se zakašljao i potapšao se po prsima, a onda odložio flašu.

— Moja stara dobra mama je imala običaj da kaže da piće ne rešava naše probleme, već ih samo trenutno odnosi. — Štucnuo je, a onda je dodao šapatom. — Da li bi hteo da pokušaš da pobegneš?

— Šta kažeš?

Meni mu je namignuo, a onda zavukao ruku u pocepanu postavu svog sivog šinjela konfederacijske vojske, i otuda izvukao mali napu-

njen dvocevni pištoljić. Pružio ga je kroz rešetke, ali je Holidej pokretom ruke odgurnuo oružje u stranu.

— Gde si to nabavio. Meni?

— Ukrao sam ga ispod šanka u salunu „Tamburin“. Uzmi ga, sinko.

— Ne. Skloni to pre nego što te Selder vidi i strpa te u zatvor.

— Zar ne želiš da pobegneš?

— Ne na tai način.

— Koliko načina za bekstvo ima? Sateran si u tesnac. Holideje, i ako ne učiniš nešto vrlo brzo otpraviće te u državni zatvor i posle toga stari Meni neće više biti u stanju da bilo šta učini za tebe.

— Hvala, ali stvarno hvala, stari.

Pijanac je zavukao pištoljić u postavu i opet izvukao svoju flašu.

— Ti se ne predaješ, je li, sinko?

— zapitao je radoznalo.

Dok Holidej nije ništa odgovorio, jer nije ni znao kakav je pravi odgovor na to pitanje. On je po prirodi bio borac, ali od kako ga je put litalice naveo u Big Bend ponešto se izmenilo. Njegovo odbijanje da uzme pištoljić i probije se iz zatvora gde nije trebalo ni da bude, bio je jedan od dokaza koliko se promenio. Nekada bi možda iskoristio svaku šansu koja mu se pruži, ali, sada je želeo da u očima ovog malog grada ispadne do kraja pošten džentlmen. Sem toga, verovao je da će mu se prava šansa tek pružiti.

Šerif je došao i poterao Martina iz zatvora, a malo kasnije, Tankred je doneo pitu koju je pripremila Keri. Keri je želela da lično poseti Holideja, ali je Tankred odvratio od toga objašnjenjem da bi to bilo protiv zatvorskih pravila. Pravila su bila šerifovo naređenje, ali Holidej je znao da je to naređenje Judaha Rihtera. Nije imao nikakvih iluzija zbog čega se nalazi u zatvoru. Umešao se u nešto što je general očigledno

gledno smatrao svojom privilegijom, i za tu drskost morao je da plati.

Dodirnuo je prstima zavoje oko glave i setio se Kerine nežnosti. Zanimljivo u sanjarenje, nije zapažao sve veću galamu koja je dopirala sa ulice, ali se vratio u stvarnost malo kasnije, kada su šerif Selder i kockar Mils Stoun žurno ušli u hodnik sa ćelijama. Obojica su izgledali jako zabrinuti.

— Holideje — oslovio ga je šerif bez okolišenja — ko te goni?

— Mister Holideje, šerife, ne zaboravite to.

— Da đavola sa titulisanjem, čoveče — dreknuo je šerif usplahireno — čuli ste šta sam pitao. Mils je maločas došao u grad i na putu je naišao na neke lupeže, koji su se raspitivali za Doka Holideja. Izgledali su kao najopasnija banda zlikovaca koje je ikada video i naravno rekao im je da ste ovde i...

— Kako su izgledali? — prekinuo ga je Dok.

Mils Stoun je opisao četvoricu bandita i sada se Dok Holidej zamislio. — Tak i Berni Plejt — rekao je bez uzrujavanja.

— Plejt? — šerif je širom razgačao oči. — Jesu li to rođaci Holideja?

— Braća — potvrdio je Holidej. Bio je još jedan brat Aron Plejt. Sredio sam ga u obračunu pre nekih mesec dana. Mislio sam da sam ih skinuo sa vrata.

Oba čoveka su nemo zurili u njega. Pred zatvorskom zgradom bila je istaknuta poternica za Holideja i Milt Selder je znao i optužbu: ubistvo, kidnapovanje, pljačke, prevare, krađe stoke, bekstvo iz državnog zatvora. Čovek koji je sve to izveo nije bio šala... A Holidej je ubio njegovog brata.

Konačno je šerif došao do reči. — Dolaze ovamo.

Holidej je pogledao kockara. — Zahvaljujući vašem prijatelju, šerife... ništa ih neće zaustaviti. Rekoste da ih je četvorica.

— Video sam samo četoricu, a možda ih je bilo više.

— Koliko je brojna njihova banda? — želeo je da zna šerif.

— Deset, možda dvanaest ljudi.

Holidejeve reči zvučale su kao kucanje eksera u šerifov mrtvački kovčeg. Držao je zatvorenika za kim su tragali Holi Plejt i njegova banda. Milt Selder nije bio dorastao da se s njima uhvati ukoštac, i staklastih očiju on je izašao napolje i odjahao na Rihterovo brdo da se posavetuje.

Dok Holidej se nije iznenadio kada se čas kasnije šerif vratio sa dokumentom potpisanim od sudije Rožtona kojim se kazna oprašta. Farsa suđenjem bio je Rihterov način da se oslobodi nekoga ko mu je smetao, a da li je bilo boljeg načina za to, nego dati tome čoveku dobrog konja i pustiti ga na slobodu sa Holijem Plejtom za petama. Generalu Rihteru je bilo jasno da Dok Holidej ne bi dugo poživio, jer bi ga Plejtovi gonili do smrti.

Holidej je prihvatio oslobađanje neobično mirno. Pripasao je opasač sa revolverom, stavio šešir na glavu, podrugljivo zahvalio šerifu na gostoprimstvu i izašao.

To je išlo dobro, pomislio je šerif Selder znojeći se. Ali, tok događaja je odmah krenuo naopako, jer umesto da pojaše svog konja, Dok Holidej je uzeo vođice u ruke i pošao ka štali.

— Holideje — povikao je Selder za njim. — Šta to do đavola radite?

— Možda vam spasavam glavu, bedni značkarošu — došao je brz odgovor.

Selder nije shvatio i nije bio voljan za raspravljanje zbog uvrede, a Holidej nije imao vremena da ob-

jašnjava. Znao je dobro braću Plejt. Išli su njegovim tragom. Kad saznaju da je bio u zatvoru i da je oslobođen, biće vrlo ljuti, a kada su ljuti, braća Plejt prvo pucaju, a tek posle toga postavljaju pitanja.

Mogli bi možda otići čak toliko daleko da unište grad, a Dok Holidej ponovo slobodan i sposoban da se bori, nije hteo da dozvoli da se to desi gradu u kome je živela Keri Vest. Ko zna, možda...

IX

Testerasti vrhovi planine Snežni Vuk presijavali su se mutnocrvenkastim prelivima na svetlosti zalazećeg sunca, i činilo se kao da je dolina oivičena stranicom velikog aktivnog vulkana. Prve zvezde su se stidljivo ukazale na nebu koje je sa zalaskom sunca iza obzorja počelo da tamni, a sa planine se začulo zavijanje kojota, koji su radosno pozdravili dolazak noći.

Sedeći u blizini reke, zagledan u logorsku vatru na kojoj je pre toga spremljena večera, mladi Tak Plejt je osećao da se u njemu skuplja odlučnost. Kako su se približavali Big Bendu tako se i on osećao sve sigurnijim. Osvrnuo se oko sebe i video trojicu najsirovijih i najbržih revolveraša iz Berning Hila koji će spremno podržati njegovu akciju.

Zašto je bilo potrebno da telegrafišu Holiju da je našao Aronovog ubicu? Zašto se, umesto toga, ne bi vratio u Taliver sa lepim kosmatim skalpom obešenim za pojas? Ako njih četvorica ne mogu da srede jednog čoveka, onda ne treba da se bave poslom koji su odabrali.

Neka tako bude, odlučio je.

Dur Konvej Berns se osmehnuo po prvi put u toku nekoliko dana, kada

je mladi Tak objavio da namerava da sredi Holideja čim stignu u Big Bend. Berns, mladić vitke građe s uzanim kukovima, koji su jedva držali dva teška opasača sa revolverima, bio je isto toliko koliko i Tak željan da se dokaže i da se proslavi time što bi pripucao čoveka kao što je Dok Holidej.

Mada nije bio željan slave ni približno kao Berns, Tom Morgan je prihvatio da ideja zaslužuje pažnju, tek kada je procenio da se Hak neće predomisлити. Glavni razlog što je sasušeni bandit došao do tog zaključka, bilo je što je shvatio da će mu Holi skinuti glavu ako se u Big Bendu njegovom mlađem bratu nešto desi. Za njega je bilo bolje da se suoči sa Dokom Holidejem u obračunu u kome će brojna nadmoć biti na njihovoj strani, nego da izađe Holi na oči ako nešto pođe naopako.

Berni Plejt je bio manje oduševljen tim predlogom na prvom mestu zbog toga, što je Holi izdao striktno naređenje šta treba raditi u slučaju da čovek za kojim tragaju bude pronađen, a drugo, zbog toga što je video kada je Dok Holidej ustrelio njegovog mlađeg brata, inače revolveraša munjevit brzine. Po mišljenju Berni Plejta Dok Holidej je bio najbrži revolveraš u Koloradu, ako se tu ne računa njegov brat Holi.

Ali, Holi je bio daleko i ako je trebalo da bira da li će poći u sudar sa Dokom Holidejem rame uz rame sa trojicom oprobanih hrabrih revolveraša, ili će u suprotnom doći u sukob sa Takom, onda se bradati Berni, pošli ubica s leđa, nije dvoumio da pođe sa mladićem.

— Znao sam da mogu računati na tebe, Berni — rekao je Tak oduševljeno, penjući se na konja. I kada su se uputili na jug putem obasanim

samo svetlošću zvezda, Berni je video kada je njegov brat izvadio iz kanije lovački nož i počeo da ga oštri na remenik njegove skraćene dvocevke. Berniju nije trebalo objašnjavati šta to znači. Kada je pretio da će Doka Holideja skalpirati, Tak se nije šalio.

*
*
*

Siguran unutar čvrstih zidova svoje grandiozne palate i pod zaštitom vernih telohranitelja, general je stajao u velikom ratnom salonu i kroz prozor zurio u svetlosti Big Benda.

Rihter je kao i uvek bio glatko izbrijan i besprekorno odeven i pažljivo začetkane srebrnaste kose. U savršeno precizno skrojenom odelu naslućivali su se elementi vojničke uniforme. Kada je u odaju ušao Reb Kvent i doneo poslednje vesti iz grada, na njegovom licu se nije videlo šta misli i oseća, ali je ispod desnog oka nerv na obrazu počeo da mu podrhtava.

Holidej nije otišao iz grada.

Rihter je zabacio ruke iza leđa i počeo da se ljulja napred-nazad na uljaštenim petama čizama. Taj čovek, čiji mu se prvi dolazak u Big Bend učinio kao dar neba i najlepši neplanirani poklon, uspeo je na neki način da uzdrma temelje sveta koji je veliki čovek Rihter dugo gradio za sebe. Holidej ga je prinudio da preuzme krainie i neugodne mere da se oslobodi njegovog prisustva, a sada se sudbina tako pogrnila da je bio prinuđen da oslobodi tog neprijatnog uzročnika mnogih nevolja, da bi spasao grad i u isto vreme dokrajčio samog Holideja.

Rihter je prestao da se ljulja, pustio je ruke na leđa i prinudio sebe da konstruktivno razmišlja. Četvorica bandita protiv jednog ranjenog revolveraša. Ishod tog sukoba će svakako biti Dok Holidej u čamovom mrtvačkom sanduku. A on, Judah Rihter jači i sigurniji nego ikada u zidinama svog zamka.

Okrenuvši se ponovo prema prozoru, zagledao se preko zvezdama obasjane prerije do udaljenih beličastih kupastih špiceva koji su se, kao da ne počivaju na zemlji, slično vrhovima kopalia dizali prema nebu. Planina Snežnog Vuka dobro je čuvala svoju tajnu, ali, on je ipak verovao da je blizu saznanja kako da otključa tu tajnu.

Zaklimao je značajno glavom. Nateraće planinu da mu pokloni svoje bogatstvo kao što će mu i crnokosa udovica pokloniti svoju ljubav. To dvoje su jedno od drugog bili nerazdvojni, i on će ih imati, jer... on nije bio čovek koji gubi bitke.

Na šum iza sebe, Rihter se okrenuo. Pored njega je stajao Kvent i pokazivao prema severu. Putem obasjanim svetlošću zvezda, ka usnulom gradu su se brzim kasom približavale tamne siluete četiri konjanika.

*
*
*

Kada se iz pravca severnog puta začuo topot konjskih kopita, Dok Holidej je stajao u senci pored saluna „Tamburin“. Pustolov je tiho i ujednačeno disao. Svuda oko njega Big Bend je počivao neuobičajeno, skoro neprirodno tih i mračan. Iz saluna se nije čula muzika i ulica Abraham se pružala pred njim mrtva i bez života, sem jednog jedinog psa koji je prešao preko uli-

ce, naježen kao da oseća napetost koja je pritiskala grad.

Proneo se glas da su ubice na tragu svojoj žrtvi i građani Big Benda su se povukli iza zadržanih vrata i zatvorenih prozorskih šalona.

Na kraju ulice pojavili su se konjanici, i Dok Holidej je izvukao svoj „kolt“ 45. U njegovom pokretu nije bilo ni trunke kolebanja koje je iskusio kada se sukobio sa Bleini Vestom. Oni su bili amateri koje je u svako doba lako mogao tući; ovi mračni konjanici bili su pravi revolveraši, „pistolerosi“, ljudi od zadata, koji nisu tražili niti znali za milost.

Kada je jedan od njih mahnuo rukom i dao znak ostalima da pođu za njim, Holidej je u njemu prepoznao, snažno građenog mladog Haka Plejta. Pratioci su pošli za svojim predvodnikom. Kada su prošli ispod ulične svetiljke, Dok je u ruci sve četvorice video svetlucanje metala... Držali su revolvere na gotovs.

Kada su se napadači približili, pustolov je instinktivno skupio ramena. Skoro kao da je osećao kako iz njih zrači opasnost kao toplota iz pećnice. Berni Plejt je izgledao veći i strašniji nego onog dana kada je u Torivilu stajao i gledao svog mlađeg brata kako izdiše u prašini. Tada je stajao nemoćan pred uperenim revolverom lokalnog šerifa. Obračun je bio fer, i Aron je poginuo. Sada je došlo vreme za osvetu. Nije bilo šerifa i naperenog revolvera, a odnos je bio 1:4.

Holidej je lagano izvirio iz senke.
— Braće Plejt! Trebalo je da ostanete kod kuće u Berning Hillsu!

Napadači su zastali kao ukopani. Sive zagrobne senke pod žutom svetlošću ulične svetiljke. Nastao je trenutak zaprepašćenja, kratko kolebanje i osipanje odlučnosti zbog toga što se čovek koga su lovili, pred

njima pojavio tako kao da je on lovac, a ne onaj ko je lovljen. Onda je neki pas uplašeno zacvileo ispod stepeništa ostave i to kao da je bio signal da se ubice sa Berning Hilsa trgnu i upere revolvare na Doka Holideja.

Smrt! Zalajao je čuveni Holidejev „kolt” sa drškom od slonovače i njegov prvi metak poneo je Konveja Bernsa iz sedla i bacio ga preko hotelskog privezišta u polumrak, gde je ovaj pao mrtav pre nego što je zubima grčevito zagrizao zemlju. Holidejev drugi metak prosvirao je Berni Plejtu kroz stomak i ovaj se mlitavo skljkao po konjskom vratu i mamuzama očajnički poterao konja da se u trku udalji sa mesta okružaja.

Tak Plejt je, pucajući iz pištolja mamuzama poterao konja prema aleji u kojoj je stajao Holidej, a Tom Morgan je divljački zaurao i poslao nekoliko usijanih tanadi preko ulice.

No, Dok Holidej se više nije nalazio tamo gde se do maločas krio. Pustolov je skočio nazad u senku, i Berni Plejt je protutnjao pored njega zavijen oblakom prašine. Akrobatski skok preneo ga je preko jedne niske ograde iza trgovine gvoždarskom robom. Dočekao se na zemlju kao mačka, pretrčao preko dvorišta, provukao se kroz otvor na ogradi i pojavio se na ulici nekih pedesetak metara od mesta gde je stajao neposredno pre toga.

Plejt i Morgan su trzajima vodića okretali konje tamo-amo i pucali u prazno, misleći da je Holidej još uvek u mraku aleje. Holidejev revolver je grmnuo i Morgan se zaljuljao u sedlu, ali se odmah povratio i poslao par hitaca prema Holideju. Crvenkastožuti plameni jezici su zaparali tamu.

Bacivši se potrbuške u prašinu, Holidej je okrenuo cev revolvera prema Taku Plejtu, koji je jurišao na njega. Iz Holidejevog pištolja je planuo plamen i Plejtov konj je posrnuo, i prevrnuvši se u trku, zbacio svog jahača.

Morganovi povici su naterali Holideja da skoči na noge. Potrčao je prema uglu ulice, gurajući nove metke u zagrejani magacin revolvera. Topot kopita je odjeknuo sasvim blizu. Holidej je skočio glavačke u zaklon i skotrljao se još uvek puneći svoj „kolt”. Tek kada je završio sa punjenjem okrenuo se i ugledao nejasnu ogromnu siluetu konja i konjanika, a iz Morganovog „kolta” sevali su kratki oranžasti plamenovi. Pritisnuo je okidač jednom, a zatim još jednom, i koni i konjanik su se skrhalili pred njim uz Morganov samrtnički krik bola i straha, koji je ledio kičmu kao ujed zmije zvečarke.

Sledećeg trenutka, jedan kuršum je pogodio Holideja. Tane mu se zarilo u kuk i odbacilo ga u stranu sa linije gađanja Taka Plejta koji je, zgrčen, ispalio nekoliko hitaca. Stegnavši zube, zadržavajući suze bola koje su mu navirale na oči, Holidej je zapeo obarač i jedan za drugim ispalio sve metke u pravcu odakle je plamteo „kolt” Taka Plejta i kada je obarač prazno škliocnuo u ispaljenu čauru, taj šum je bio sve što je do njegovog uha došlo.

Holidej je napunio revolver i ustao na noge. Mogao je da hoda što je značilo da metak nije povredio kost. Kada se oblak prašine slegnuo, Dok Holidej je u polumraku razabrao Morganovo mršavo telo opruženo na zemlji, i odsjaj staklastih očiju koje su prazno zurile. Desetak metara dalje kod kuršumima izreketanog ugla gvoždarske radnje, Tak

Plejt je ležao na leđima sa tri rane od revolverskih metaka na prsima. Od Konvera Bernsa videla su se samo velika stopala čizama koje su izvirivale iz senke ispod hotelske verande. Prašina i barutni dim dizali su se lagano ka zvezdanom nebu kao magla groblja, a negde u daljini zamirao je topot kopita.

Holidej se hramljući uputio prema štali, sa blehim borama usečenim u njegovo odlučno lice. Bilo je svršeno. Banditi iz Plejtove bande nisu uspeli da ostvare svoj krvavi zadatak, ali su uverili Doka Holideja da niti ovaj niti bilo koji grad, nikada neće biti mirno utočište za niego. Sutra u ovo doba, biće na putu za Nju Meksiko.

Odjednom je tok njegovih misli prekinut i Dok se sagnuo okrećući cev smrtonosnog „kolta“ u pravcu odakle se čuo bat sitnih trčećih koraka. Prst mu je već pritiskao okidač pre nego što je ugledao dugačku bujnu tamnu kosu, koja je kao griva lebdela oko glave osobe u crnoj haljini. Lagano, ukrućeno, uspravio se iz zgrčenog, polučučućeg položaja i trepnuo kada je čuo da izgovara njegovo ime.

— Mister Holideje! Oh, mister Holideje, jeste li živi?

Holidej je napravio neprimetnu grimasu gađenja i nezadovoljstva. — Osećam se fantastično. Ništa ne razgali čoveka kao ovakva pucnjava — rekao je cinično.

Kada je prišla bliže, Kerj je usporila trk i pošla hodom. Držala je ruke ispružene ispred sebe, kao kad čovek prilazi opasnom psu koji uide, a ipak veruje da će pas biti miran. Ruke su ga dotakle po prsima i Dok je osetio da podrhtavaju. Čelična napetost je naglo popustila u niemu i umesto napetosti počela je da ga osvaja iznenadna slabost.

— Vi ste ranjeni, mister Holideje — rekla je tiho, provlačeći ruku ispod njegove. — Haidete, podite kući sa mnom.

Dok se opirao ali bezvolino. Sutra će to rešiti, pomislio je dopuštajući da ga odvede iz ulice mrtvih, dalje od štale u kojoj ga je čekao konj. Sutra će konačno otputovati iz grada.

Prošlo je mnogo vremena od kako je veliki gospodar poslednji put srknuo iz čaše poraza, tako da ga je doživljeno iskustvo ošamutilo i što je za generala Judaha bilo sasvim čudno, otvorilo njegove uši za save-
te drugih.

— Pokušali ste mudrim načinom i tihim načinom, generale — počeo je Reb Kvent u kasno poslepodne tri dana posle krvavog obračuna u ulici Abraham — i sve je ostalo bez rezultata. Udovica se sada više neće udati za vas... Nikada Pokušali ste da je prisilite da dignu ruke od pu-
stolova, a uspeli ste samo da je ogorčite protiv sebe...

Kvent je začutao zapazivši da je generalova čaša prazna. Telehranitelji je dao znak Zahari Klintu koji je bez reči uzeo čašu napunio je iz ormarića u dnevnoj sobi i onda je ponovo vratio nadohvat Rihterove ruke. General to nije ni primetio ali ne zbog toga što nije bio napit i nesposoban za zapazanje, već zato što je suviše bio zaokupljen svojim mislima da bi primetio ili čuo ono što se događa oko niego.

Reb Kvent je prešao suvom rukom preko lica, a onda nastavio.

— Hteli ste da dobijete zlato za vaše carstvo i onu ženu da njom stavite pečat na svoj ugled, generale — rekao je kao da se preslišava o izvršenju ratnog zadatka za koji je spolio naredbu. — Hteli ste pomoću jednog da dobijete i ono drugo. Ali, događaji su krenuli naopako. Holidej nam je išao na ruku kad je ubio Vestu, ali se onda desilo nešto nemoguće, jer se žena okrenula ka njemu, umesto da ga omrzne. — Kvent je odlučno odmahnuo rukom. — Zaboravite udovicu generale. Ona vam se izmislila iz ruku.

Rihter je gurnuo gutljaj pića. Tako otvoreno izrečena Kventova misao ga je neprijatno pegala, ali na žalost, znao je da je opažanje tačno. Jer, budući da su se od krvavog obračuna u ulici Abraham Holidej i Keri Vest vidali svakog dana, Rihter je odlučio da poseti Keri i da joj stavi ultimatum u pogledu daljeg njenog sastajanja sa pustolovom, što je baš tog jutra i učinio. Keri je opet odbila njegov prigovor, a njeno uveravanje da između nje i Holideja nema ničega i da je ona još uvek odana uspomeni svog muža, malo je doprinelo da njegovo nakostrešeno pokislo perie slegne.

— Nastavi — progundao je.

Kvent je produžio. — Žena je samo žena, nije mnogo važno, jer umesto nje možete naći drugu, ali, stari rudnik je nešto što ne možete sebi dopustiti da ispustite, generale. Pokušali ste da ga se dočepate i pokušali ste vrlo vešto. Ali, nije uspeo. No, igra nije izgubljena. Još uvek se možete dočepati mape.

— Reci mi kako.

— Uzmite je.

General ga je pogledao zaprepašćeno. Sve do pre nedelju dana njegovi odnosi i računi sa Big Bendom bili su apsolutno časni i poštjeni,

mogli su izdržati i najrigorozniju kontrolu i proveru. Samo krajnje očajanje prinudilo ga je da sa šerifom, koga je inače izdašno pomagao, odigra igru u vezi sa Dokom Holidejem. No, to je bilo sitno. Ovo što je Kvent predlagao, vodilo ga je daleko dublje u glib prevare, a kao uvek, njega nije brinulo što će takvim postupkom učiniti greh pred svevišnjim, već što se takve prevare mogu otkriti i doneti mu katastrofalne lomove. Ime i ugled uspeo je da stvori napornim, upornim radom, a Kventov predlog mogao ga je uvaliti u rizik da sve to sruši. Sem, ukoliko... ukoliko se posao može izvesti bez rizika.

Kvent je proveo sa Rihterom više od dvadeset godina. Poznavao je generala i mogao mu je čitati misli... kao sada.

Telohranitelji se smračio. — Ovih dana u Big Bendu se samo govori o banditima, generale. Od kako su se ti zlikovci pojavili prošle noći, ništa drugo se ne radi. Holidej je potvrdio da postoji mogućnost da se i ostatak bande pojavi u svakom trenutku... i mislim da je to razlog što je ostao u gradu. Kaže da mu je cilj da zaštiti grad, ako Holidej Plejt dođe.

Začutao je za trenutak da bi odmerio efekat svojih reči, a onda značajno dodao.

— Na koga bi građani posumnjali ako bi se desila pljačka?

Rihter je lagano digao pogled i lice mu se ozarilo zadovoljstvom. Shvatio je Kventovu ideju. — Sto mu muka! — rekao je bez predaha. — Časne mi reči... — ali, odjednom se ponovo uzbiližio i ustao na noge. — Čekaj malo, Kvente. Ako bismo se dočepali mape, kako bismo mogli da odsustvujemo tako dugo, a da građani ne posumnjaju ništa?

Reb Kvent je i na to imao spreman odgovor. Osmeh se ponovo vratio na generalovo lice.

Meni Martin je bio pijan, tako da je jedva znao kako se zove, što je bilo isto kao kad bi se reklo da ga se nije ticalo da li će ceo svet nestati u potopu. Dan mu je počeo sa nekoliko čašica koje je ponio u društvu sa svojim prijateljem Holidejem, od čega mu je ceo dan izgledao obojen priyatnom ružičastom izmaglicom viskija, a ponoć ga je zatekla naslonjenog na ogradu u sporednoj ulici iza banke, u društvu samo jedne crne mačke, čije mu je češanje i lizanje dlake već počelo dosadivati.

Sampion pijanaca Big Benda iskapio je do kraja bocu koju je držao u ruci, a zatim nišanio i hitnuo je na drsku mačku. Naravno, Menijev hitac je promašio. Flaša je promašila metu i samo za deset santimetara promašila izlog susedne radnje. Ali, njegova akcija je ipak postigla željeni efekat. Mačka je uplašeno poskočila i pobegla, ostavljajući Menija da nastavi svoje pevušenje.

Meni je pevušio.

„Čovek ima dva dobra druga
To su viski i snovi
Sa njima svakog dana i noći
Počinjem život novi.”

Začutao je kada je opet začuo slabo grebanje. Prokleta mačka! Liut i razdražen pretražio je pogledom polumračnu okolinu. Nigde ni traga od mačke. Ništa se nije videlo sem zida trgovine i zadnjeg zida bančine zgrade. Čudno!

Grebanje se čulo iz banke!

Zbunjen tim otkrićem. Meni se počeo šunijati pored zida zgrade dok nije stigao do teških, gvoždem okovanih vrata. Pijanac je dobro poznavao sva sporedna vrata u gradu, i sigurno je znao da ova nikada nisu stajala otvorena. Pa ipak, sada su bila malo odškrinuta i iz unutrašnjosti zgrade čuo se šum nalik na grebanje.

Suviše pijan da bi se uplašio. Meni je odgurnuo vrata i slaba svetlost krnjeg meseca obasjala je na podu iza vrata jednu osobu dobro vezanu i začepjenih usta. Bankar je cipelama trljao spolini zid i to je stvaralo onaj šum koji je privukao Menijevu pažnju.

Ušeptrlihanom i pijanom Meniju trebalo je nedopustivo mnogo vremena da odveže maramu kojom su Rolandu Berniju bila vezana usta. Istog momenta, odjeknuo je njegov promukao glas.

— Banka je opljačkana!

*
* *

Sledećeg jutra, Dok Holidej se zatekao u štali pri sedlanju svog konja, kada je ugledao Ketu Vest koja se približavala iz ulice Abraham. Pritegnuvši još jednom kolan, Dok je prebacio uzde preko ruke i izašao iz nolutame štale na bleštav dan da bi je pozdravio.

— Dobro jutro, misis Vest.

Ona mu nije uzvratila osmeh. — Je li istina, mister Holideje? — zapitala je.

— Mislite ono za banku? Da misis Vest, Baš sam se spremio da pođem da vidim šta se tu može učiniti.

— O tome sam i htela da razgovaram sa vama. Mister Holideje, mislim da znam ko je opljačkao banku i zbog čega. Čak mislim da znam kuda su napadači otišli.

— Govorite li to ozbiljno, Keri?

Govorila je ozbiljno, što se ispostavilo iz njenog pričanja kada su desetak minuta kasnije sedeli pored suncem obasjanog prozora restorana i pili kafu. Ona nije verovala da su pljačku izveli banditi, objasnila mu je, niti je verovala da je razlog pljačke bio novac. Ona je smatrala da je razlog bila mapa, mapa koju je ostavio njen muž, mapa sekcije Tri Bora u planini Snežni Vuk. Šta više, posle ozbiljnog razmišljanja, zaključila je da zna ko je opljačkao banku i ukrao mapu.

— Do vraga, šta kažete, Keri — rekao je Holidej? Ko?

— General. — Pružila je ruku i dodirnula ga je po ruci. — Kao što znate, general je juče odjahao sa Kventom, i ljudi pričaju da su kazali da idu u potragu za Plejtom bandom. Ja mislim da je to laž. Mislim da su se oni preko noći vratili, opljačkali banku i da su sada na putu prema planini Snežnog Vuka.

— Ali, vi ste mi rekli da je ta mapa hartija bez vrednosti.

— To sam mislila do juče kada mi je Meni rekao za Lusi Dulin. Naravno, čula sam glasine, ali im ja nikada nisam verovala. Ali, ta devojka je stvarnost, u to nema sumnje i vi to znate, jer ste je vi odstranili. Verovala sam da me Bleini voli, mister Holideje, to verovanje je bilo sve za šta sam se mogla uhvatiti. Ali, ako mi je lagao iedno, što je sigurno, onda je verovatno da mi je i drugo lagao. Ako je stvarno našao bogatstvo u planini i to sakrio od mene, onda to znači da je nameravao da pobegne s tom devojkom, kao što se priča. Moram da

saznam istinu, mister Holideje. Moram na svaki način da saznam istinu.

— Kako?

— Povešćete me sa sobom u planinu. Ako je general kriv i ako je na putu za sekciju Tri Bora, verovatno ćemo naći njegov trag.

— Keri, ja ne mogu da odem iz Big Benda. Ako se Plejtovi pojave.

— Moram da znam, mister Holideje!

Holidej je osetio da njegova odlučnost popušta. Kako je mogao odbiti nešto ovoj divnoj, dragoj ženi? Kako je mogao okrenuti leđa mogućnosti da neke činjenice pokažu da je njen muž nije voleo... i da, kada uspomena na Bleinija ne bude više svetinja, Keri njega, Holideja, otkrije i prihvati kao čoveka i muškarca, a ne kao nekog stranca koga je u svoj dom unela iz sažaljenja...?

Bila je to luda zamisao. A njeno ostvarenje opasno. Ali, morao je učiniti što traži od njega. Morao je.

*
* *

Na visini od skoro dve hiljade metara oštar vazduh sekao je kao apački tomahavk. Ali hladnoća, umor i napor, nisu smetali generalu Rihter, dok je sedeo na steni beloj od kiše i sunca, i igrajući se presipao iz šake u šaku zlatni prah.

— Izgubljeni rudnik — rekao je grozničavo. — Ipak postoji.

Osmeh je dotakao ledeno isklesano lice Reba Kventa. Kvent je prvi pošao za Blejni Vestom u planine Snežnog Vuka kada se gradom počeo pronositi šapat da je Vest otkrio zlato. Vest je bio suviše vešt i lukav da bi ga odveo do rudnika.

ali su njegovi napori da se otrese neželjenog pratioca uverili Kventa, a samim tim i Rihtera, da u tim pričama ima istine.

Rihter je odmah prišao Vestu i ponudio mu da otkupi rudnik, i ako pre toga njih dvojica nisu bili u dobrim odnosima zahvaljujući generalovom neskrivenom interesovanju za Vestovu mladu, lepu ženu. Vest je porekao postojanje nalazišta, ali je u isto vreme zasuo skupocenim poklonima svoju naložnicu sočnih usana iz Tolivera.

General se izvesno vreme povukao i nije činio Vestu nikakve predloge, sve dok mu njegov računovođa nije pokazao godišnji finansijski izveštaj. Izveštaj je pokazivao da je general na održavanje ranča i grada potrošio skoro sve raspoložive rezerve i da, ako želi da iduće godine počne kampanju za ulazak u senat, mora pod hitno naći dosta novca.

Od tog trenutka, sudbina Bleini Vesta bila je zapečaćena. Postojala je mapa nalazišta, i saznalo se da se on nalazi u sefu njegovog advokata u banci, i da se, u slučaju ako se njemu nešto desi, mapa ima predati njegovoj ženi. To velikog gazdu i pokrovitelja Big Benda nije zbunilo, jer je on inače nameravao da prisvoji i Vestovu ženu... kada lepi Bleini bude pod zemljom.

Postavljalo se samo pitanje kako da to bude izvedeno. Budući najugledniji čovek u gradu, general nije mogao jednostavno gurnuti Kventa protiv Bleini Vesta i tako ga ukloniti s puta. Morao je da čeka, dok se za to ukaže zgodna prilika, a ta prilika je iskrsnula kada je neki trgovački putnik došao i doneo vest da je Dok Holidej na putu u grad. Kvent je izveo drugi deo plana time što je pozvao Vesta u kuću na brdu i uverio ga da je revolveraš Dok Holidej ubio njegovu sestru.

Vatreni temperament Bleini Vesta, njegova duboka naklonost prema velikodušnoj sestri i brza ruka Doka Holideja pobrinuli su se za ostalo. Posle toga, generalu se činilo da je samo pitanje vremena kada će udvaranjem obrlatiti i oženiti novopečenu udovicu, dočepati se mape i krenuti na put ka zvezdama.

Ali, događaji se baš nisu tako razvijali. Dok Holidej je i dalje ostao smetnja njegovim planovima, i general je morao da siđa sa svog dugog stvaranog trona da bi organizovao i sproveo svoje inscenirano suđenje pustolovu, da bi ga malo kasnije pustio na slobodu čim mu je zapretila prava opasnost.

Sve je to sada bila prošlost. Sve greške i sva žaljenja zasenio je sjač zлата u njegovim rukama, a Rihter se glasno nasmešao, što je sigurno bio jedan od najčudnijih zvukova koji se mogao čuti u tom kraju. U tom trenutku, odnekuda odozgo skotrljao se kamenčić.

Rihterov smeh se naglo utišao i njegove oči, kao i sve druge oči, okrenule su se naviše. Niko se nije video nego samo stene, borovi i snežni vrhovi iznad čuvenog izgubljenog rudnika... ali, potočić sitnog kamenja se kotrljao niz padinu.

Rihter je procedio kroz zube naredbu, i svi su pohitali ka svojim konjima, a u tom trenutku na dve stotine stopa više. Dok Holidej i Keri Vest su se takođe vinuli u sedla svojih umornih konja.

— Oh, mister Holideje, tako mi je žao — zavapila je mlada žena. — Kada sam shvatila da je sve istina, zaboravila sam se i postala sam nepažljiva, pa sam oborila kamen.

— Sve je u redu — rekao je Dok umirujućim tonom, a u sebi se molio bogu da tako stvarno bude. Do Big Benda ih je delilo veliko rastojanje, a čak ako im i uspe da stignu

do tamo, biće teško uveriti grad u generalovu krivicu. Ipak, morali su pokušati. To im je bila jedina nada.

*
* *

Na odjek revolverskog lica gradonačelnik Roland Berni se trgao i požurio do prozora da proviri na ulicu. Na drugoj strani ulice stajao je neki koštunjav čovek lisičijeg lica i smeškajući se držao u ruci revolver koji se još pušio. Bandit je zatim zavrtlao revolver oko kažiprsta i ubacio ga u futrolu, a onda je ispod hotelskog natpisa probušenog metkom pošao niz ulicu Abraham.

Gradonačelnik je prešao šakom po čelu i okrenuo se da pogleda svoje pratiocce. U banci je bilo dvadesetak ljudi, sve sami najugledniji građani Big Benda. Nekoliko časova pre toga, ti isti ljudi, pored mnogih drugih, kolebali su se da li da generalu i njegovim ljudima pomognu u potrazi za Keri Vestom i Dokom Holidejem. Kolebali su se, jer je Holidej, iako poznat kao pustolov i revolveraš, u Big Bendu stekao značajan ugled, naročito posle mnogo trubljenog suđenja, a Keri Vest je još uvek, kako je to jasno izrazio Meni Martin, važila ni manje ni više za neprikosnovenu sveticu.

Uprkos njihovom intimnom protivljenju da se prihvate neprijatnog posla i uprkos priči o prenalasku izgubljenog zlatnog rudnika koju su Holidej i Keri u toku noći doneli sa planine Snežnog Vuka, građani Big Benda su učinili onako kako je general od njih tražio. Rihter je, ipak, bio njihov debretvor, otac, tvorac Big Benda, i ako je general tvrdio da su Keri Vest i Dok Holidej

deji skovali zaveru da ubiju Bleini Vestu, onda je to sigurno tako.

Ali, to je bilo pre nego što su došle ubice. Šestorica mrgodnih ljudi dojahali su niz ulicu Abraham i u gradu nije bilo nijednog stvorenja starijeg od šesnaest godina koji nije prepoznao zverski svirepo lice Holi Plejta, a pored njega na konju njegovog ranjenog brata Bernija.

Kada su se dve grupe ljudi, na jednoj strani građani u lovu za Holidejem, a na drugoj gomili krvožednih ubica sa severa suočili jedna naspram druge, nastao je čitav minut napetosti nabijene eksplozivom. Da je za vreme tog napetog sukobljavanja ispaljen samo jedan metak, sasvim sigurno bi došlo do masovnog krvoprolića. Ali, niko nije opalio ni metak, uglavnom zbog toga što je general Rihter, pribivši se od prvobitnog šoka da se našao suprotstavljen jednoj od najstrašnijih razbojničkih bandi u Koloradu, brzo shvatio da on i Holi Plejt u stvari imaju zajednički interes: Jedan čovek se skrivao u Big Bendu i obojica su želeli njegovu smrt. Šta je moglo biti prirodnije nego da udruže snage u lovu na zajedničkog neprijatelja?

Imajući u vidu da su dva mrtva brata čekali da budu osvećeni i pošto ni izdaleka nije žudeo za tim da izgubi još ljudi u sudaru sa naoružanim građanima, Holi Plejt je rado prihvatio ponudu i vođe dveju grupa su stegli jedan drugom ruke, pre nego što su njihovi ljudi nastavili potragu.

Prizor rukovanja generala Rihtera sa ozloglašanim razbojnikom Holi Plejtom mučno je delovao na građane i gradonačelnik Berni je zgađen takvim obrtom istog trenutka napustio lov na čoveka. Gradonačelnik nije imao više hrabrosti od ostalih ljudi, ali, pokazao je da ume

da bude odlučan kada nije obratio pažnju na pretnje Reba Kventa koji mu je zapretio neprijatnim posledicama ako se povuče. Sa više dostojanstva nego što je iko video kod njega za mnogo meseci. Berni se okrenuo i vratio se u banku, odbivši glatko da se udruži sa čoporom ubica, bez obzira na posledice.

Bankarev postupak dao je primer koji nijedan čovek koji je u Big Bendu držao do svog imena nije mogao da ignoriše. Džud Dalton i Klen-si Ekron prvi su pošli za Bernijem nazad u banku, a za njima je kratko vreme kasnije pošao vlasnik hotela Fil Forgen, kovač Bak Geret i Hejns Hol iz transportne kompanije. Tako se skoro dvadesetak ljudi blelih, ozbiljnih lica našlo iza zatvorenih bančinih vrata, kada se na njima začulo žustro kucanje.

— Ne otvaraj. Rolande — rekao je Hol, ali je njegov ton otkrivao njegovu nervozu. — Možda je to neki od onih krvavih bandita.

— A može biti da je general — izustio je Ekron podjednako uznemiren.

No, nije bio nijedan od njih i kada se poštar Bob Tumi predstavio. Berni ga je bez razmišljanja pustio unutra.

Tumi se mnogo znojio baš kao i svi drugi u gradu, ali, on je bio jedini čovek koji je u ruci držao zgužvanu telegrafsku traku.

— Šta to imaš, Bobe? — zapitao ga je Forgen tmurno. — Nosiš li vest da dolazi konjica?

Poštar je odrečno odmahnuo glavom. — Ne, gospodine Forgan. Ovo je telegram za mister Holideja. Upravo je prispeo od kapetana Frenka Čejza iz Denvera.

— Nije važno — promrmljao je Geret odškrinuvši prstom zavesu da bi pogledao napolje. — Ionako neće doživeti da ga pročita.

— To sam i ja mislio — rekao je Tumi. — Ali mi je palo na pamet, da biste vi svi želeli da znate šta je u njemu. Odnosi se na generala.

Svi su odjednom sa nepodeljenom pažnjom pogledali Tumija. — Šta piše u telegramu? — zapitao je Berni.

Tumi je raširio komad papira, pročistio grlo i pročitao.

„Po zahtevu za obaveštenje o Judahu Rihteru.

Bivši narednik vojske Unije, a nekako general, dezertirao je iz vojske u toku 1862. godine i otišao Kventrilovim pljačkašima. Posle rata zaradio velike pare u Meksiku i tamo ga vlasti traže zbog ubistva.”

Tumi je podigao glavu. — Telegram od kapetana Čejza. Poslat je sa pošte u Denveru.

— Kventril! — izustio je bez daha Džud Dalton koji je u velikom Kventrilovom napadu na Blekston u Kanzasu izgubio sedam članova porodice. — Zar je moguće da je general jahao sa krvavim Kventrilom?!

Ostali prisutni nisu mogli da prepoznaju Džuda Daltona; jedva su mogli da prepoznaju lica svojih starih dobrih prijatelja izmenjenih od zaprepašćujućeg saznanja o generalu Rihteru. Rihter nije bio heroj građanskog rata koga su oni uvažavali, nego što je gore od same obmane, član Kventrilove bande natomraženijeg čoveka u Sedinjenim Državama.

A u tom istom času, u predvečerje dana u Big Bendu, taj isti čovek koji ih je tako prevario, taj drski ubica i obmanjivač, gonio je snagama udruženim sa grupom ubica i razbojnika sličnih sebi, jednog čoveka i jednu mladu ženu, sa namerom da ih oboje liši života.

Dalton je prvi izvukao revolver iz futrole. U tom trenutku nije više ličio na malog trgovčica upalih grudiju u svečanom tamnom odelu; izgledao je skoro kao pre dvadeset godina kada se hrabro borio protiv Sijuksa i bandita koji su ugrožavali opstanak tek formiranog Big Benda. Kao i njegovi prijatelji, Dalton je dozvolio da ga generalovo pokroviteljstvo godinama ulijuje u bezbrižan život bez inicijative i odluka, ali, sada je slika o tom čoveku bila nepopravivo razbijena i on je opet bio svoj čovek. Čovek sa „koltom“ u ruci i nesavladivim besom u srcu.

Još nekoliko revolvera je poletelo iz futrole. Nešto sirovo snažno i nepokolebljivo kao da je izviralo iz poda, nešto što je vrcalo sjajem čelika u očima ljudi i davalo nepomirljivu odlučnost njihovim licima. Judah Rihter je izabrao ovaj grad i ove ljude da mu obezbede dovoljno solidnu osnovu i odskočnu dasku u širok svet federalne politike. Odbrao ih je kao jadne poslušne ljude koji neće postavljati pitanje odakle i zašto dolazi novac za opstanak grada. Ali, sada su ti ljudi bili sasvim drukčiji, iskovaniji u ogorčene borbe svešču da su podlo prevareni.

Sada su se opet osećali kao ljudi. I to osećanje im je prijalilo. Kada je gradonačelnik širom otvorio vrata i odlučnim korakom izašao na ulicu, niko se nije dvoumio da li da pođe za njim.

Holidej je pažljivo prebrojao metke u opasaču. Do vruga, sada bi mu i te kako dobrodošlo kada bi u njegovom elegantnom opasaču od crnog boksa bilo više rezervnih metaka.

ali, bilo je mesta samo za 6 komada. Digao je pogled od reze na podrumskim vratima. Čep Berlou i Zahari Klint su se približavali napuštenoj kući u kojoj su našli utočište. Od kako su se pojavili Rihterovi ljudi su pažljivo pretresali svaki santimetar terena i svaki kutak. Nije bilo moguće da će preskočiti podrum.

Klint i Berlou su već mogli računati da su mrtvi. Za čoveka kao Holidej, nije se postavljalo pitanje da li će ih promašiti kad otvore vrata. Ali Rihter, Holi Plejt i trojica drugih bili su u neposrednoj blizini. Pucnji će ih privući i to će biti kraj.

I ona će takođe umreti.

Okrenuo je glavu da bi je pogledao i u polutami je u njenim očima ugledao nešto što nije verovao da će imati sreće da doživi. Na neki način, kao preobražena nekom duhovnom alhemijom, ta divna žena kao da mu je bila bliža nego pre. Njen mrtav prevrtljivi muž nije više stajao između njih, i moguće da je i ona osećala nešto slično. Nekim nevidljivim kanalima ta poruka je cirkulisala među njima i nagoveštavala nadu u budući bliži kontakt... ako bi nekim čudom preživeli,

Ali, kao mršavi Zahari Klint i jeguljasti Čep Berlou i njih dvoje su već mogli računati da su mrtvi. Smrt, koja se do sada ustezala da učini poslednji fatalan korak prema Doku Holideju, sada je, konačno, kucala na vrata. Zbogom sve nade, da će jednog dana okačiti pištolj o klin i naći utočište mira kao svi ostali ljudi; zbogom nadanoj ljubavi koja mu je toliko bila potrebna i koju je želeo kao teg ravnoteže svog tegobnog života ispunjenog mržnjom...

Pružio je ruku i dohvatio je za šaku. Ona mu je odgovorila čvrstim stiskom prstiju, i prinela ih usnama.

I ona je znala da je to kraj. Videlo se to u njenim očima. Zbogom, crnokosa Keri... zbogom...

Dvojica gonioaca su bili tako blizu da je Holidej osećao miris njihovog znoja. — Ti proverí kuću — progundao je Zahari Klínt — ja ću pregledati podrum.

Klínt je sišao niz stepenice i pružio ruku ka vratima kada se odjednom u gradu začuo pucanj. Klínt se trgao i naglo okrenuo prema ulici Abraham. Začulo se još nekoliko pucnjeva, a onda promukao iauk.

— Napali su ih! — povikao je Klínt i počeo da beži.

Prisonivši oko na pukotinu u vratima, Holidej je provirio pored uskomčanih gonilaca i video kad je jedan čovek pao pogođen u ulici Abraham. Bio je to Berni Plejt. Nekoliko trenutaka u vidokrug pukotine ušla su dva čoveka pucajući iz pušaka. To su bili gradonačelnik Berni i vlasnik trgovine Džud Dalton.

— Dok — zapitala je Keri isprekidanog daha — šta se to događa?

Holidej nije odgovorio sve dok nije ugledao prizor koji bi mu samo pola časa ranije izgledao neverovatno. Iza ugla gvoždarske trgovine pojavili su se Bak Geret i Hejns Hol i plotunom iz revolvera smakli Zahari Klínta. Čak ni tada, Dok Holidej nije bio siguran da vidi dobro.

— Ne znam, Keri — odgovorio je, širom otvarajući vrata. — Ali, nameravam da vidim. Ostanite ovde.

— Holideje, ne idite!

On je već izlazio. — Moram da idem, Keri.

— Holideje, volim vas. Ako vam se išta desi...

Njene reči zazvučale su mu u ušima kao simbol sreće, koji će nositi u okršaju. Njegove usne izgovorile su njeno ime i odmah zatim Dok je otrčao na ulicu, gde su grmeli re-

volveri. Hramao je malo na povredenu nogu, ali mu je u ruci blistao revolver.

Nešto dalje, Čep Barlou je iz dobro odabranog zaklona, preciznom paljbom držao Haka i Gereta prikovane za zemlju. Holidej im je doviknuo reči ohrabrenja i Barlou je opalio na njega. Čuveni Holidejev revolver je dva puta planuo i Čep Barlou se dva puta otkotrljao, a zatim se umirio kvaseći krvlju zemlju na kojoj je ležao.

Holidej nije prekinuo trk i uputio se ka ulici Abraham. U magnovenju je primetio da iz saluna „Crveni fenjer” sevaju pucnji i da namrgođeni građani lagano prilaze salunu preko telima prekrivene ulice.

— Tamo su se zabarikadirali Rihter i Plejt — doviknuo mu je Geret, pokazujući prema salunu, ali je iz saluna planuo jedan pucanj i zlosrećni čovek je pao.

Holidej je znao da je metak bio namenjen njemu i slušao je da je ispaljen iz pištolja Honi Plejta. Bez reči je krivudajući potrčao prema salunu. Plejt je bio opasan tip i morao se pobrinuti za njega pre nego što nekoga ubije.

Ali dok je trčao, iz dovratka, uglova kuća, iza buradi sa kišnicom iskakali su ljudi, časni građani, sa borbenim sjajem u očima i odlučnošću da u tom okršaju idu do kraja.

Iz saluna je na juriš odgovoreno grmljavinom „koltova”. Začuli su se izmešani krici bola i straha. Dok Holidej je prvi uskočio kroz vrata, a njegov „kolt” je plamteo sejući smrt. Dva metka su pogodila Holí Plejta i njegovo telo poneto udarom tanadi grunulo je Reba Kventa i baci ga na nišan revolvera gradonačelnika Bernija. Jeku okršaja nadjačavao je histeričan generalov

glas, koji je sa nevericom do kraja odbijao da prihvati da je sve tako brzo pošlo naopako.

A onda, kao da su svi revolveri u isti mah pripucali na čoveka koji je vikao. Kiša kuršuma se sručila i Judah Rihter je pao i zaronio u večni mrak, spreman za ljude kao što su oni koji su jahali i pljačkali sa Kventrilom.

Rihter je poginuo poslednji. Okrašaj je završen i Big Bend je bio ponovo slobodan... i siromašan.

*
* *
*

Mesec dana kasnije, prvi predznaci rane jeseni lebdeli su u vazduhu kada se jedan čovek u sivim flanelskim pantalonama i nešto tamnijim sakoom od tvida ukrcao u turtarnju diližansu za Toliver. Vozar Vintergrin je zatvorio vrata za njim i popevši se na vozarsko sedište, otpustio kočnicu i po drugi put zaur-lao kao da plaši vukove. — Polazak! Diližansa je krenula i posle

desetak metara Vintergrin je pucnuo bičem i poterao zapregu u kas, dižući u ulici Abraham oblak prašine.

Dok Holidej, jer čovek u elegantnom odelu nije bio niko drugi nego on, pogledao je kroz prozor uredno obojenu kuću u ulici Abraham. U tom ljupkom gnezdu ljubavi proveo je dosta divnih časova, možda najdivnijih u svom životu, i odlazeći iz njega nije mogao da se sa setom ne opomene slatkih šaputanja i milovanja koje su Keri i on pružili jedno drugome. Voleli su se mnogo i strasno, iako su oboje znali da će se njihova sreća meriti danima, a možda samo satima, i da će iza toga doći neizbežno zbogom. Ali, za uspomene reč zbogom nije postojala. Ma kuda bude pošao, nosiće ih sa sobom i dok je, zavaljen u sedištu diližanse sa mirišljavom cigarom u zubima, poslednji put prolazio pored kuće za koju su ga vezivale divne uspomene, Holidej je znao da će proći mnogo nedelja pre nego što pred njegovim očima izbledi sjaj Kerinih očiju i iščezne miris njene bujne tamne kose.

KRAJ

IMENA BESMRTNIH

Centralna visoravan je najpoznatiji i najkraći put ka zlatom bogatoj Kaliforniji. Svi ostali putevi prema Eldoradu bili su duži i mnogo opasniji. Put koji je izabrao Bil Menli '49. godine bio je najgori od svih. Želeo je da stigne prečicom preko neispitane teritorije i to mu je uspjelo... i to ne jednom, nego dva puta. Zbog toga što se upustio u to, a i zato što je uspeo, njegovo ime je ostalo da živi u pričama u kasne večernje sate pored logorskih vatri. Njegovo ime u svojim srcima još uvek nose svi oni koji znaju šta su to prave ljudske vrednosti.

Pravo ime bilo mu je Viliijam Luis Menl. Rođen je u Sent Alban-su, u državi Vermont. Imao je dve godine, kada se sa svojima doselio u okolinu jezera Mičigen, u Džekson. Kada je odrastao, napustio je porodicu i otisnuo se u život. Prvo se zaposlio u rudniku.

Kada je rudnik, zbog nerentabilnosti, zatvoren, postao je traper, a posle toga je radio kao drvoseča. Bio je svoj gospodar i gospodario je sobom. Sedam godina je proživio tako, pre nego što je samouverenost i samoodricanje, dve urođene osobine razvio do maksimuma. Te osobine je zadržao do kraja života.

Pred kraj tog perioda njegovog života, upoznao se s Abelom Benetom i sprijateljio se s njim i čitavom njegovom brojnom porodicom. Kada su čuli prve glasove o nalašku zlata u Kaliforniji, odlučili su da okušaju sreću kao i mnogi drugi. No, za to im nije bila dovoljna samo volja; bio im je potreban novac. Benetovi su magli da prodaju farmu, ali Menli je bio bez išta. Zato su se dogovorili da na put krenu u proleće, a Menli će preko zime loviti po šumama i prodavati krzna.

Menli je ono malo svojih stvari ostavio kod Benetovih u svom drvenom koferu. Nestao je u gustim šumama i tek sa prvim znacima proleća vratio se na farmu, međutim, tamo nije zatekao nikog. Od suseda je saznao da Abel nije mogao više da izdrži i da je krenuo za Kaliforniju, ostavljajući poruku da će ga sačekati u Misuriju.

Prodao je krzna, spakovao se i pošao za Benetovima. Nije verovao da će ih naći, ali to mu i nije bilo naročito važno. Bio je mlad i sanjao je o zlatu, a ne o drvenom sanduku za garderobu, koji su Benetovi poneli sa sobom; nije sanjao ni o devojkama, niti o bilo čemu drugom.

U Misuriju, naravno, nije našao Benetove. Pridružio se grupi koja je radila za gospodina Dalasa iz Lina u Ajovi i koja je prevozila namirnice i alat za kopače zlata. Istim karavanom putovalo je još dvadesetak mladih avanturista, a među njima bio je i kršnji mladić iz Tene-sija, Džon Rodžers. Bio je nekoliko godina mlađi od Menlija, ali, imali su iste poglede na život i brzo su se zbližili.

Dalasov karavan se zadržao kod Grin Rivera, da se napune burad sa vodom. Posmatrajući široku reku i veliki splav privezan za drvo na obali, Menli je osetio neodoljivu želju da put nastavi vodom, umesto da na zapad stigne preko pustinje. Nije mu trebalo mnogo vremena da se odluči.

Džon Rodžers, čuvši šta je ovaj naumio, istog trenutka je spakovao svoje stvari i pridružio mu se. I dok su se putnici iz karavana pakovali i prelazili na drugu obalu, Menli je ostao sa grupom od dvadesetak avanturista, spremnih da put nastave vodom. Niko od njih nije znao šta ih je čekalo na tom putu, ali, niko nije ni mario za to. A nisu ni slutili da su se uputili niz jedan od najopasnijih vodenih tokova na svetu.

Prvi deo puta prevalili su toliko lako, da je Menli, kasnije, sam pričao da je to bio piknik na vodi. Voda je bila bistra i hladna i ne mnogo dublja od jednog metra. Obale su bile obrasle gustim šumama i bogate lovinom. Svakodnevno su vidali i lovili jelene, medvede, antilope i losove. Dnevno su prelazili po pedesetak kilometara. Po čitav dan nisu radili ništa, osim, što su pucali, kuvali, jeli i spavali. Eto, tako su putovali u Kaliforniju.

A onda su se našli na teritoriji Utaha. Reka se zarila u kanione,

postala hučna i zapenjena. Posle spajanja sa Grand Riverom, postala je još brža i bešnja i takve, ulile su se u Kolorado. Grupica nepromišljenih avanturista, predvođena Bilom Menlijem, našla se u samom Velikom kanjonu.

Jedva su se dočepali obale, ali, prisilno kupanje nije im pomutilo raspoloženje i ljubav prema reci. Istina, put su morali da nastave pešice, ali, šta je to bilo za te mladiće? Posle mnogo dana, stigli su do nove kolonije mormona na teritoriji Utaha. Tu su se ulogorili, željni malo odmora, posle napornog pešačenja.

Bil Menli je bio ne malo iznenađen, kada je pronašao Abela Beneta i njegovu porodicu, koji su se smestili u kući porodice Arkein. Susret je bio veoma srdačan, a kada je Sendova kompanija, 30. septembra te godine, organizovala novi karavan za Kaliforniju, Bil Menli i Džon Rodžers putovali su kolima Benetovih i Arkeinovih.

Put kroz Cvetne planine bio je veoma težak. Mnogo kola i slomljenih točkova ostalo je iza njih, obeležavajući put kojim, pre njih, niko nije prošao. Putovanje se otežalo, a putnici su postali nezadovoljni. Tada se pojavio neki Smit sa detaljnom mapom čitavog puta.

Ko je on bio, i gde je nabavio mapu i ko je bio njen sastavljač, ni danas se ne zna, ali, put je bio detaljno obeležen. I ljudi iz karavana su se podelili. Jedni su produžili za starim vodičem, a drugi su krenuli za Smitom. Bil Menli i Džon Rodžers, sa Benetovima i Arkeinovima, bili su u toj drugoj grupi, koja je želela da pođe prečicom.

Međutim, vrlo brzo, pokazalo se da mapa uopšte nije bila precizna i da mnogi krajevi nisu bili ucrtani. Tamo gde je bio ucrtan lak put, is-

prečio im se ogroman bezvodni kanjon.

Neki su odustali od puta i vratili se grupi koja je, za vodičem kompanije išla poznatim putem, a ostali su hrabro produžili. Za mnoge, bio je to put do čijeg kraja nikada nisu stigli.

Trebalo im je tri dana da savladaju kanjon, a onda se karavan razbio u nekoliko grupa. Svaka je pokušavala da pronade svoj put. Neki su se, na nepoznatom terenu, vrteli u krug... Bilo je to pravo mučenje.

Bil Menli je činio i nemoguće, u nastojanju da pronade pravi put. Ovo više nije bila avantura grupe mladića, već teška situacija u kojoj su se našli članovi dve brojne porodice. Bilo je tu i dece. Teret odgovornosti, koji je Bil Menli nosio na svojim plećima, bio je ogroman.

Centralna visoravan je ispresecana kanjonima i brzim i dubokim rečicama. Bil je shvatio da te prepreke volovi ne bi uspeli da savladaју i da bi jedan po jedan, svi uginuli od napora. Zato je odlučio da krene preko prevoja i dolina u niži deo visoravni. Instinktivno je osećao da samo tim pravcem može da se nastavi put prema Kaliforniji, iako nije znao koliko će put trajati. Bojao se onog što ih je čekalo u pustinji, ali, ničim to nije pokazivao pred drugima. Hrabro je poveo žene i decu kroz srce pustinje u koju su zašli. Džon Rodžers i ostali muškarci krenuli su za njim, poklonivši mu puno poverenje.

Zašli su u pustinju Nevade, ne znajući gde su. Držali su se jedva uočljivog indijanskog puta. Ostavili su višak stvari i uputili se dolinom Delamar, zapadno od Kaljentea. Bila je to prava pustinja, pakao na zemlji. Uskoro su bili odrpani, ostavljajući na otrovnim bodljama kaktusa delove odeće. Namirnice su im

bile pri kraju, ukvarene i osušene. Osovine na kolima i paoči na točkovima pucali su svakog časa, potpuno isušeni pustinjskim suncem i vetrom. Jednog voľa su morali da zakolju, da bi od njegove kože napravili remenje za učvršćivanje osovina na jednim kolima. Bili su blizu granice očajanیا.

Mučni dani pretvorili su se u nedelje i samo zahvaljujući tome što je nastupio zimski period, uspeli su da izdrže toliko dugo. Jedna snežna oluja, koja se u svoј toј nevolji sručila na njih, pružila im je priliku da obnove zalihe vode. Čebadima su sakupljali sneg, a oni su drhtali na ciči zimi.

Posle svih užasa, stigli su do Armagoša Rivera, reke koja je u potpunosti opravdala svoje špansko ime. Voda je bila gorka, a oni, onako žedni i izmučeni, pokušali su da utole žeđ. Svi do jednog, bili su bolesni posle toga. Tešilo ih je to što su u daljini videli snegom zaveјane vrhove neke planine, za koju su verovali da je Siera, poslednja prepreka na putu do zlatonosnih kraјeva u brdima Kalifornije.

Uspeli su da uhvate dva Indijanca i kada su upitali te sinove pustinje u kom pravcu se nalazi „velika voda“, misleći na Ovensovo jezero. Šošoni su im pokazali u pravcu jugozapada. Svi su sa zebnjom pogledali u bezvodni užareni pakao koji se prostirao u tom pravcu. Šošoni su im rekli da se, na njihovom jeziku, taj predeo naziva Tome-Ša, zemlja koja gori. Te noći, pored pospanih stražara, Indijanci su pobeęli.

Bil je izjahao rano uјutro da ispita put koji su im Indijanci pokazali i posle mnogo sati јahanja stigao je do јedne oaze. Ko zna šta se u njegovoj glavi dešavalo, tek, Bil, izgleda, nije podlegao iskušenju da

se zadrži tu i da zaboravi na one koji su očekivali njegov povratak.

Još izdaleka, video je da su, za vreme njegovog odsustva, Indijanci napali mali logor i da su strelama ubili tri vola, pre nego što je napad odbijen. Noć je uveliko pala, kada su se zaustavili na prvom logorovanju u Tome-Ša; bio je 24. decembar 1849. godine. Božić. Poklon koji su dobili, bio je jadan. Snegom prekriveni vrhovi, za koje su verovali da pripadaju Sicri, bili su zapadni zid Tome-Ša, a najniži prevoj preko kojeg su mogli da pređu, bio je na visini od preko dve hiljade metara.

Odatle su krenuli prema jugu i sledeći logor su postavili kod malog izvora, koji se danas zove Beketov izvor. Nekoliko dana su ispitivali svaki kanjon, svaku pukotinu, koja je mogla predstavljati izlaz iz tog pakla.

Tu su se sreli sa još tri grupe, koje su zajedno sa Benetovima i Arkeinovima, predstavljale ostatak nekada velikog karavana koji je pošao na put prema Kaliforniji. Džejhukerova grupa je prva pokušala da se probije iz tog pakla, ali to je plaćeno veoma skupo. Morali su da popale kola, a sve što nije izgorelo, zakopali su u pesak. Volove su poklali i osušili meso. Tako su krenuli. A da su samo znali da je spasonosno jezero — Ovensovo — ležalo na jedva dva dana zapadno od puta kojim su krenuli, nikada to ne bi učinili. No, bilo im je dosta kaniona i planina i pošli su na jug, a drugi su poumirali od žeđi u belom, vreloom paklu pustinje Mohava. Tri naestoro ih je umrlo na putu, pre nego što je ostatak grupe uspeo da se probije do današnjeg Njuhola u Kaliforniji.

Iza njih, dok su se oni mučili u pustinji, Benetovi i Arkeinovi, sed-

moro odraslih i osmoro dece, odmarali su se pored izvora u Tome-Ša, nadajući se da će Menli i Rodžers uspeti u svojoj nameri i da će se vratiti pre nego što bude suviše kasno. Menli je ispravno procenio da grupa nikada ne bi izdržala taj napor, oslabljena u svakom pogledu... i fizički i duhovno. Samo su on i Rodžers imali u sebi dovoljno snage da pokušaju da se probiju do Kalifornije, ma gde ona bila.

Menli je, rukovodeći se nekim predosećanjem, izračunao da će mu za put do prvog naseljenog mesta i natrag biti potrebno tri nedelje. I tako su ostatak hrane i ostalih namirnica podelili. Jednog vola su zaklali i osušili meso, a mozak i iznutrice su dali ženama i deci. Od kože su napravili mešine za vodu, a meso od čitavog vola nije uspeo da ispuni bisage na Menlijevom i Rodžerovom konju, toliko je životinja oslabila na putu. U bisagama je bilo mesta još i za lončić za kuvanje čaja, jednu šerpicu i dve šake pirinča i čaja. Bilo je to sve što su imali za put dug pet stotina kilometara kroz najžurniji predeo na zemljinoj kugli.

Možda samo zato što Menli nije znao kakva iskušenja ih očekuju na tom putu, njegov moral nije popustio. No, vrlo dobro su, i on i Rodžers, upoznali pustinju Mohava, pre nego što su stigli do misije San Fernanda, ali to im nije smetalo da bez razmišljanja krenu natrag po Benetove i Arkeinove.

Menli je potrošio poslednjih tri-deset dolara na namirnice potrebne za taj put, a od sveštenika je dobio mandarine za decu. Nabavili su dva konja i jednu jednooku mulu na koju su natovarili džakove brašna, pasulja i ostalih namirnica. I on i Rodžers osećali su se odgovornim pred ljudima koji su ih čekali u Mo-

havi. To je bio jedini razlog koji je mogao da ih natjera da ponovo krenu preko planine San Gabriel i kroz Mohavu. Mogli su mirno ostati u postaji i sigurno im nikada niko ne bi rekao: — Stidite se! — Obojica su bili mladi i željni života koji je bio pred njima i obećavao im mnogo, ali oni su krenuli natrag u pustinju, ostavljajući za sobom zelena prostranstva, izvore u senci razgranatih stabala, pamučna polja..

Vratili su se istim putem kojim su i došli. Na nekih petnaest kilometara od izvora u pustinji, naišli su na sklupčano telo kapetana Kulivera, koji je pokušao sam da pronade put iz pustinje. Na licu mu je bio ukočen osmeh olakšanja koje mu je smrt donela. Dvadeset šest dana posle odlaska iz logora, pet dana kasnije nego što je bilo dogovoreno, ugledali su logor pored Benetovog izvora. Izdaleka su videli da su i Vejdovi nestali i samo su Benetova i Arkeinova kola ostala pored izvora.

Menli i Rodžers su zastali, ne usuđujući se da priđu logoru u kojem se nije video nikakav znak života. Zlatne mandarine, koje su dobili za decu, postale su im neizmerno teške, kada su pomislili da više neće imati kome da ih daju. Da li su zakasnili? Menli je opalio uvis.

Nešto se pokrenulo ispod kola. Onda se zgrčena prilika polako uspravila, boreći se sa glađu i očajem, a onda su ispod kola izmireli i ostali.

Bil Menli je brojao na prste, sve dok nije prebrojao sve. Benetovi i Arkeinovi su bili svi na broju. Onda je sa uživanjem posmatrao decu koja su oduševljeno ljuštila mandarine.

Dok je Menli delio namirnice koje su doneli iz San Fernanda, ispričali su mu priču o Vejdovoj porodici

koja ih je napustila. Vejdovi su izgubili nadu da će se Menli i Rodžers vratiti. Govorili su: „Ako su ti mladići uspeali da se izvuku iz ove vrazje rupe, ni ljudi se više neće vratiti ovamo!“ Vejd je poveo familiju na put i više ih niko nije video. Menli nije mogao da gubi vreme tražeći ih. Namirnice su jedva imali za povratk do postaje i nije smeo ništa da riskira. U pitanju su bili životi žena i dece. Nisu smeli da čekaju da se glad vrati po njih.

Imali su još uvek šest volova. Namumio je da ih iskoristi kao jahaće životinje, dok ne popadaju. Onda bi njihovo meso iskoristili kao dopunu zalihama hrane. Od koža ugnulih volova, načinili su remenje kojim su obavili papke preživelima, kako bi ih zaštitili od vrelog peska i kamenja. Posle toga su napravili samare i bisage i čitava grupa je krenula.

Jedna, pomalo komična scena, podigla im je moral. Gospođa Arkein, gradska žena, obukla je svoju najlepšu haljinu i naišuplii šešir s obojenim nojevima perjem. Kada su je podigli na samar, pričvršćen na leđima vola kojeg su zvali Stari Krampi, ovaj se uplašio ukrasa na šeširu, pa se naglo pomerio, tako da je gospođa Arkein poletela kroz vazduh i ostala nepomična na zemlji. Svi su stajali kao ukopani, a onda se začuo njen uplašeni glas. Ustajući, objasnila im je da nije povređena i tek tada su svi spontano prasnuli u nervozan smeh. Bilo je to prvi put posle toliko vremena da su se svi smejali od srca.

Trebalo im je tri dana da se popnu do vrha planinskog grebena, a onda su zastali da pogledaju na put koji su prevalili. O čemu su razmišljali, kakve snove su ostavili pored napuštenih kola, šta im je sve prošlo kroz glavu, niko ne bi mogao da

kaže. Klimali su glavama u nemoj tišini a onda su podigli oči ka nebu. Tada je jedna žena rekla: — Zbogom. Dolino smrti! — I tako je Tome-Ša dobila novu ime. koje i danas nosi.

Zahvaljujući Bilu Menliju i njegovom vernom drugu, Džonu Rodžersu, porodice Benet i Arkein su izašle iz doline utvara i uspele da stignu do kraja svog dugog puta u Kaliforniju. Arkein je dao Menliju svoj zlatni prsten, a Rodžersu srebrni sat. smatrajući se dovoljno sreć-

nim što je mogao da potroši još onih desetak dolara, koliko mu je ostalo u džepovima. Bilo je to sve što mu je ostalo od svega što je poneo na natovarenim velikim doseljeničkim kolima, koja su ostala pored Benetovog izvora.

Benetovi su im se možda samo zahvalili, ali, bilo da su to učinili ili nisu, niko iz istorije Zapada neće moći da izbriše imena Viliijama Luisa Menlija iz Vermonta i njegovog prijatelja Džona Rodžersa iz Tene-sija.

— K R A J —

Preveo s engleskog:
Lazar Dj. STANOJEVIĆ,

čitajte sledeći broj **DOKA HOLIDEJA**

BROJ 147

izlazi 7. novembra 1983.

IZDAJE I ŠTAMPA NIŠRO FORUM OOUR MARKETPRINT, 21000 NOVI SAD V. MIŠIĆA 1.